

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi 2 x dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 448 Wydanie P

Poznań, środa dnia 23 września 1936

Rok 31

Poznań, 22 września.

Deklaracje i rzeczywistość

Na odbytej niedawno naradzie gospodarczej p. wicepremier i minister skarbu w ten sposób określili zakres zadań gospodarczych państwa: najpierw przeciwstawić się „przerostom” etatyzmu, a powtóre wypowiedział się za inicjatywą prywatną wszędzie tam, gdzie ona może mieć dodatnie skutki dla państwa.

Określenia te, już choćby przez swą lakoniczność, budzą wiele wątpliwości. Nie przywiązujemy zbyt wielkiej wagi do różnych deklaracji na temat „etatyzmu”, chociażby z tego powodu, że w ostatnim dziesięciu lat oświadczenia te wzięły zbroż z rzeczywistością; zasady szły swoją drogą, a praktyka swoją. Może nawet za dużo mówiło się o etatyzmie. Ale w każdym razie, gdy się już mówi, należałoby dążyć do możliwie ścisłych sformułowań.

Co znaczy w praktyce przeciwstawienie się „przerostom” etatyzmu? Czy dolegają nam same tylko przerosty? Jeżeli kierownik polityki gospodarczej rządu chce powiedzieć, że będzie hamował dalsze rozpędy etatyzmu, że nawet skutecznie przeciwstawia się dalszym jego zdobyczom, to mówi bardzo mało. Etatyzm w Polsce wchłonął już tyle dziedzin życia, że tego nie może strawić. Nie można stanąć na zajętych pozycjach, a to dlatego, że ten etatyzm ma już zbyt wielką przewagę. Gdyby się miało utrzymać dzisiejszy stan rzeczy, to taki pokój między gospodarstwem państwowym a gospodarstwami prywatnymi oznaczałby ostateczny triumf etatyzmu.

A dalej, co oznacza formuła, dopuszczająca inicjatywę prywatną tam, gdzie ona ma dodatnie skutki? Bodaj że obracamy się tutaj w błędnym kole. Chce się pobudzić tę inicjatywę prywatną. By ją pobudzić, trzeba powiedzieć, gdzie ona może się rozwijać. Trzeba wyraźnie określić jej zakres, by każdy wiedział, co mu wolno robić, gdzie nie zagraża mu uprzywilejowana konkurencja państwa, względnie poprostu upaństwowienie. Każdy producent musi wiedzieć, jaki jest zakres „kontroli” państwa, o ile może prowadzić swoje przedsiębiorstwo na własny rachunek i na własną odpowiedzialność.

Wszelkie ogólne formuły na wiele się nie zdadzą. Rozstrzygające znaczenie ma duch polityki gospodarczej państwa i duch państwowej administracji, jej zasadnicze „nastawienie”, jeżeli wolno użyć tego brzydkiego wyrazu. Nikt nie marzy dzisiaj o pełnym liberalizmie, o zupełnym wycofaniu się państwa z gospodarstwa. Ale trzeba rozstrzygnąć następujące główne pytanie: czy gospodarka państwowa tworzy nowe kapitały, czy zasadniczo jest rentowna, czy też dopuszcza się ją w ściśle określonych warunkach z powodów pozagospodarczych.

Jeżeli widzi się w przedsiębiorstwach państwowych twórców nowych kapitałów, jeżeli biurokracji państwo-

Groźne chmury nad Genewą

Trzy sprawy wywołują powszechne zaniepokojenie — Możliwość pojawienia się drugiej delegacji hiszpańskiej — O postanowieniu komisji weryfikacyjnej

Genewa (ATE) Zgromadzenie Ligi Narodów rozpoczęło się w atmosferze wybitnie napiętej. Nad Ligą gromadzą się chmury w postaci trzech spraw nie objętych wprawdzie porządkiem dziennym, mogących jednak wywołać poważne napięcie.

Pierwsza — to sprawa abisyńska, która wpłynęła nadprogramowo na porządek dzienny wskutek pojawienia się nad Lemanem delegacji z negusem na czele. Nastręcza ona sporo trudności, o czym poniżej.

Dalej coraz wyraźniej zarysowuje się możliwość pojawienia się na widnokręgu genewskim zagadnienia hiszpańskiego. Delegacja madrycka rozwinięła ożywioną działalność i zapowiedziała wygłoszenie z trybuny na Zgromadzeniu mowy, zwróconej przeciw dostawcom broni dla wojsk narodowych. Hiszpańska delegacja usiłuje poza tem nakłonić min. Delbosa do wywarcia wpływu na Portugalję, aby przystąpiła do paktu nieinterwencyjnego. Min. Delbos ustosunkował się jakoby chłodno do tej inicjatywy.

Z drugiej strony może pojawić się w każdej chwili druga delegacja hiszpańska wysłana przez rząd w Burgos, co zwłaszcza byłoby prawdopodobne na wypadek wzięcia Madrytu. Wyśadenie w powietrze Alkazaru wywołało w tutejszych kołach, nawet przychylnie usposobionych dla rządu madryckiego, odruch obrzydzenia i wogóle opinia genewska coraz bardziej potępia barbarzyńskie metody jakimi prowadzona jest wojna w Hiszpanii.

Trzecia wreszcie sprawa, która zawiera niebezpieczny moment i możliwość kryzysu — o ciągłe niezalutwie nie jeszcze konferencji lokalnej.

To też sprawa abisyńska była załatwiona protokularnie jeszcze zanim Zgromadzenie się rozpoczęło, a komisja weryfikacyjna wydawała się mocarstwom najodpowiedniejszym narzędziem do przeprowadzenia tej intrygi politycznej. Tymczasem wyłoniły się trudności wskutek oporu małych państw, które to trudności nie tak łatwo będzie usunąć z porządku dziennego. Wątpić bowiem należy, by komisja mogła dziś dojść do decydujących uchwał. Wyłoniły się różne pomysły: jeden — przekazanie sprawy komitetowi prawników, drugi — odeślania do rozstrzygnięcia Trybunałowi Haskiemu.

Genewa (ATE) Postanowienie komisji weryfikacyjnej o odroczeniu swej uchwały co do pełnomocnictwa delegacji abisyńskiej jest pierwszą niespodzianką, która przekreśliła scenariusz

obrad, wypracowany poufnie przez kancelarię dyplomatyczną wielkich mocarstw. W imieniu tych mocarstw sekretarz generalny Ligi Avenol podjął się podróży do Mussoliniego i zobowią-

zał się poniekąd do przeprowadzenia na terenie genewskim nieuznania pełnomocnictw abisyńskich, by otworzyć Włochom możliwości do powrotu do Genewy.

Sprawy zająć w Gdańsku

Genewa. (ATE) Dziś ogłoszony będzie raport w sprawie zająć gdańskich oraz treść not wymienionych pomiędzy Polską, jako mandatarjuszem Ligi Narodów, a Niemcami, w sprawie wypadków, wywołanych w

czasie wizyty krążownika „Leipzig”. Streszczenia tych dokumentów, jakie ukazały się na łamach różnych pism zagranicznych, albo nie odpowiadają prawdzie, albo też są całkowicie nieścisłe.

Dzisiejsze obrady Zgromadzenia

Genewa. (Tel. wł.) Na swem wtorkowym posiedzeniu Liga Narodów wybrała wszystkie komisje.

Jak zwykle w ostatnich latach, zrezygnowano z utworzenia trzeciej komisji, rozbrojeniowej, udzielono jednak prezydium prawo powołania jej w toku sesji. Taka ewentualność może nastąpić, o ile wniesiony zostanie francuski projekt rozbrojeniowy.

O godz. 11 rozpoczęło się nowe po-

siedzenie komisji weryfikacyjnej w sprawie dopuszczenia do obrad delegacji abisyńskiej, która przedłożyła komisji pismo dotyczące się jej położenia prawnego i prosiła o przesłuchanie delegacji przed wydaniem orzeczenia. Ponadto delegacja prosiła, by Zgromadzenie powzięło uchwałę dopiero 24 godziny po wysłuchaniu decyzji komisji.

Znów zatarg chińsko-japoński

London. (ATE) Z Tokio donoszą: Jak podaje agencja „Domei”, w kołach marynarki domagają się energicznej postawy wobec rządu nankińskiego, jedynie odpowiedzialnego za ostatnie wydarzenia o charakterze przeciwjapońskim. Kierownictwo marynarki domaga się natychmiastowej ewakuacji Pakhoe z oddziałów 19 armji, w przeciwnym razie obejmie ochronę obywateli japońskich w Chinach. W miarodajnych kołach japońskich panuje przekonanie, że prowadzenie rokowań na dotychczasowej podstawie jest beużyteczną stratą czasu.

Ta sama agencja „Domei” donosi, że położenie w Pakhoe jest w dalszym ciągu bardzo napięte. Oddziały 19 armji, zajmujące miasto i okolice, nie zostały dotychczas wycofane. Flota japońska, znajdująca się w porcie, otrzymała rozkaz wymusić siłą ich ewakuację z okręgu Pakhoe. Należy zaznaczyć, że armja 19 brała udział w walkach z Japończykami w Szanghaju w 1932 roku. Dowództwo jej poleciło wycelować działa fortów w Pakhoe na statki japońskie.

Wspomniana agencja dodaje, iż

Czang-Kaj-Szek dąży do pokojowego załatwienia zatargu, napotyka jednak na opór władz prowincji Kwangsi, którym podporządkowana jest 19 armja.

London. (ATE) Donoszą z Tokio: Położenie w związku z zamordowaniem policjanta japońskiego w Hankau jest w dalszym ciągu wysoce napięte. Ministerstwo marynarki uzyskało zezwolenie cesarza na natychmiastowe wysłanie posiłków do Hankau, gdzie stosunki pomiędzy władzami chińskimi a japońskimi są niezwykle zastrzone.

Urzędowo donoszą, że marynarka japońska podejmie w najbliższym czasie kroki o charakterze obronnym. Dwa kontrtorpedowce japońskie znajdują się w chwili obecnej w drodze do Hankau. Okręty te wiozą posiłki wojskowe.

Odmowa

Kraków. (Tel. wł.) Władze sądowe odmówiły prośbie obrony Fleischrowej, aby ją zwolnić z więzienia.

wej, choćby „skomercjalizowanej” przypisuje się zalety, dzięki którym ma ona we wszystkich działach gospodarstwa osiągać normalne zyski, to wówczas etatyzm nie będzie miał żadnych granic, żadnej tamy. Wówczas będzie się tylko tolerowało inicjatywę prywatną, do czasu, aż pochłonię ją państwowy kolos gospodarczy.

Trzeba się zdecydować, dokonać wyboru. Nie w słowach, deklaracjach, lecz w czynach. Jeszcze jedna mowa ministerjalna, zwracająca się przeciw etatyzmowi, nie przyda się na wiele, mimo aplauzu sfer „gospodarczych”, gdy równocześnie w ręce państwa przejdzie jeszcze jedno przedsiębior-

stwo. Mała z tego pociecha, że przedstawi się to nowe upaństwowienie jako wyjątek, czy też jako konieczność państwową.

Biurokracja, która dąży żywiołowo do rozszerzenia sfery swoich wpływów, do pomnożenia ilości stanowisk i to bardziej lukratywnych, pozostających do jej dyspozycji, ta biurokracja znajduje zawsze uzasadnienie każdej swojej nowej zdobyczy. Zależnie od okoliczności, uzasadnia się postępy etatyzmu albo względami społecznymi, albo też względami ogólnymi - narodowymi, ale ostatecznie interes narodu wymaga tego, by byli ludzie, którzy mogą ze swej przedsiębiorczości płacić podatki

na wojsko i na inne cele. Jednostki, składające naród, nie są znowu tak tępe i mało zdolne, by nie mogły rozwijać samodzielnej działalności gospodarczej.

Wloką się od lat dyskusje na temat etatyzmu. A życie idzie swoją drogą. Nie dlatego, by do etatyzacji zmuszały jakieś konieczności, lecz poprostu dlatego, że wiele sił pracuje nad jej postępiami. Jedni robią to dla doraźnych celów, innym przyswieca ideał kapitalizmu państwowego. Ale i jedni i drudzy niewiele robią sobie z deklaracji ministerjalnych.

ROMAN RYBARKI.

Nieustępliwość Arabów w Palestynie

„Rząd brytyjski musi ustąpić, w przeciwnym bowiem razie walka będzie trwała bez końca“ — oświadczają arabscy przywódcy — Komunistyczne wichry

Londyn. (PAT) Dziennikarz angielsko-żydowski Easterman ogłasza w „Daily Herald“ wywiad z przywódcami Arabów, którzy oświadczyli, iż obecnie nie może być mowy, aby ustąpił.

„Wytrwamy do końca — wyrazili się przywódcy arabscy — niezależnie, jakie ofiary to za sobą pociągnie. Użyte siły nie wpłynę na zmianę naszego postanowienia. Nawet wprowadzenie stanu oblężenia nie skłoni nas do zbrodni z obranej drogi. Lud będzie ginął, ale będziemy iść dalej naprzód. Rząd brytyjski musi ustąpić, w przeciwnym bowiem razie walka będzie trwała bez końca.“

Na zapytanie, pod jakimi warunkami Arabowie gotowi byłiby zakończyć strajk i akcję terrorystyczną, przywódcy zastrzeżli się, że nie zgodzą się na samo założenie idei ogniska narodowego Żydów w Palestynie, ale gotowi są pozwolić Żydom, znajdującym się już w Palestynie, na pozostanie w kraju pod panowaniem arabskim i bez posiadania praw narodowych, o ile następujące warunki zostaną zagwarantowane zgóry:

1) wstrzymanie imigracji żydowskiej; 2) zawieszenie sprzedaży ziemi Żydom; 3) amnestja dla wszystkich osób skazanych w związku z obecnymi zaburzeniami; 4) zagwarantowanie, że żadne represje nie będą stosowane wobec osób, biorących udział w strajku i kampanji terrorystycznej, po powrocie do normalnych zajęć.

Na zapytanie Eastermana, czy wobec licznego wzmocnienia wojsk brytyjskich kampanja terrorystyczna będzie dalej prowadzona, przywódcy arabscy oświadczyli, że nie posiadają władzy nad skrajnymi elementami powstania, które stanowią zupełnie odrębną organizację. Zaznaczyli ponadto, że nie mają zaufania do zapowiedzianej komisji królewskiej i nie będą jej przyjmować, gdyby zjechała do Palestyny.

Jednak mimo tego nieustępliwego oświadczenia, przywódcy arabscy zwrócili się do króla Hedżasu Ibn Sauda, aby skłonił Arabów palestyńskich do zaprzestania przeciwbrytyjskiej kampanji oraz użył swego wpływu w Londynie, celem zapewnienia ustępstw, co umożliwiłoby wycofanie się bez narazenia własnego prestiżu. Według Eastermana, król Ibn Saud nalegał na zaprzestanie strajku, nie podejmując się jednak pośrednictwa z rządem brytyjskim. Odpowiedź ta wywołała rozczarowanie w kołach arabskich.

Jerozolima. (PAT) We wsi Lifta, położonej na zachód od Jerozolimy, władze wojskowe zbурzyły dom arabski, w związku z rzucającymi bombami na pobliskie żydowski przytułek dla starców. Dom ten był już od dłuższego czasu pod obserwacją, gdyż istniało podejrzenie, że mieszkańcy wnieśli się w szereg zamachów bombowych.

Posterunek policyjny w Beisan był ostro ostrzeliwany przez niewykrytych sprawców. Ponadto w miejscowości tej spalono garaż samochodowy, który spłonął doszczętnie. W szkółce drzewek koło Rehoboth Easur zniszczonych zostało 1000 drzew owocowych. Ponadto zanotowano w całym kraju szereg wypadków podpalenia.

Londyn. (ATE) „Daily Telegraph“ donosi z Jerozolimy o wielkim wzmożeniu się propagandy komunistycznej. W całym kraju rozpowszechniane są ulotki, wzywające robotników Palestyny do stawiania zbrojnego oporu władzom angielskim.

Ulotki te utrzymane są w niezwy-

kłym tonie i zwracają się zarówno przeciw przywódcom arabskim, jak i przeciw kierującym kołom sjonistycznym oraz nawołują do zbrojnego powstania i utworzenia komunistycznego rządu arabskiego, którego władza rozszerzałaby się na wszystkie kraje zaludnione przez Arabów.

Siewca bolszewizmu w Belgji

Bruksela. (PAT) W związku z ostatnimi rewizjami, w czasie których znaleziono ważne dokumenty i broń, uwaga opinii publicznej zwrócona jest na osobę 29-letniego Waltera Dauge.

Syn górnik, Dauge po wspaniałem zakończeniu studiów, rzucił się w wir polityki. Zapisał się do partji socjalistycznej, z której jednak wkrótce wystąpił, zakładając dziennik bojowy o tendencjach trockistowskich p. n. „Action Socialiste Révolutionnaire“ Powołał do życia też partję o tej samej nazwie. Rozwijała się ona z po-

wodzeniem głównie w zagłębiu górnictwem. Dauge był głównym kierownikiem strajków czerwcowych, które — jak wiadomo — w pewnych okęgach miały charakter bardzo gwałtowny.

Ostatnio rozwinął on usilną akcję za pomocą afiszów i ulotek, wzywających proletarijat do tworzenia milicji robotniczej. Na zebraniach głosił hasło: „uzbrój siebie i swego sąsiada“.

Dauge oświadczył, że nie zmierzał do zamachu stanu, lecz do odparcia napaści ze strony faszystów tj. reksistów.

Manifestacja przeciwkomunistyczna

Londyn. (A. T. E.) Z Dublina donoszą, że w mieście Cork odbyła się olbrzymia manifestacja przeciwkomunistyczna, w której wzięło udział 40.000 osób.

Manifestację zorganizował „irlandzki front chrześcijański“ pod hasłem obrony zagrożonego przez bolszewizm katolicyzmu i cywilizacji, opartej na podstawach chrześcijańskich. Zgromadzeni dali wyraz swym sympatjom dla prześladowanych w Hiszpanji katolików.

O ruchu na drogach

Warszawa. (PAT) Premier gen. Sławoj-Składkowski podpisał okólnik, stwierdzający, że wysiłki mające na celu sklonienie ludności do przestrzegania przepisów o ruchu na drogach nie daly dostatecznych wyników.

Przedewszystkiem wykroczeń dopuszczają się woźnice pojazdów konnych, rowerzyści i poganiacze zwierząt, przy czem większość tych wykroczeń wywołana jest lekceważeniem przepisów, dotyczących właściwego korzystania z drogi.

Wpływ obecnego stanu rzeczy na ogólne bezpieczeństwo i porządek ruchu nie wymaga podkreślenia, a na wypadek wojny, podnieconego nastroju i wzmoczonego ruchu nieposzanowania przepisów może mieć bardzo daleko idące następstwa. W związku z tem, dla skuteczniejszego wdrożenia ludności do przestrzegania przepisów o ruchu drogowym, okólnik poleca wydanie odpowiednich zarządzeń i baczne nadzorowanie ruchu na drogach. W wypadkach naruszenia przepisów, szczególnie gdy ich znajomość nie ulega wątpliwości, stosowane być mają surowe kary.

Rokowania z Gdańskiem

Gdańsk. (Tel. wł.) W Sopotach toczą się rokowania o przydział kontyngentów przywozowych. Delegacji Gdańska przewodniczy radca Hoffman, na czele delegacji polskiej stanął radca Sokołowski. W specjalnej podkomisji dla spraw szczegółowych przewodniczy polskiej delegacji dr. Waschko, dyrektor izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Rokowania toczą się w atmosferze dużej przychylności dla Gdańska. Przydział kontyngentów niewątpliwie nie odbiegnie daleko od dotychczasowej praktyki, która Gdańskowi dała monopolistyczne stanowisko w polskim wywozie niektórych towarów, szczególnie kolonialnych. (p)

Zadowolenie hitlerowców

Gdańsk. (Tel. wł.) W gdańskich kołach hitlerowskich nieukrywana radość wzbudził komunikat P. A. T. z Paryża, donoszący, jakoby rzekomo min. Beck w rozmowie z min. Delbos miał wyrazić życzenie, aby nie doszło do większej debaty nad sprawami

Papiery procentowe
5% państw. poz. konwers. 50,50—51,— P.
4½% złotowe listy zastawne serji L. Pozn.
Ziem. Kred. 42,— +
4% listy zast. konwert. ostepml. P. Z. K.
38,25 +
Tendencja spokojna.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe Sprawozdanie Targowe Komisji Notowania Cen.
Poznań, 22. 9. 1936 r.
Spędzono: wołów 16, buhajów 82, krów 192, świń 1250, cieląt 415, owiec 110, razem 2065 zwierząt.

Placono za 100 kg. żywej wagi:
Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi.

BYDŁO:

Woły:

Pełnomięsiste wytuczzone nieodręgowane	66— 70
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	58— 62
Mięsiste tuczone starsze	52— 56
Miernie odżywione	42— 48

Buhaje:

Wytuczzone pełnomięsiste	60— 62
Tuczzone mięsiste	52— 56
Nietuczzone dobrze odżywione starsze	46— 50
Miernie odżywione	40— 44

Krowy:

Wytuczzone pełnomięsiste	60— 64
Tuczzone mięsiste	52— 58
Nietuczzone dobrze odżywione	42— 48
Miernie odżywione	16— 20

Jałowice:

Wytuczzone pełnomięsiste	66— 70
Tuczzone mięsiste	58— 62
Nietuczzone dobrze odżywione	52— 56
Miernie odżywione	42— 48

Młodzież:

Dobrze odżywione	42— 48
Miernie odżywione	38— 42

Cielęta:

Najprzedniejsze cielęta wytuczzone	94— 100
Tuczzone cielęta	86— 90
Dobrze odżywione	76— 84
Miernie odżywione	60— 74

OWCE:

Wytuczzone pełnomięsiste jaagnięta i młodsze skopy	00— 00
Tuczzone starsze skopy i maciorci	52— 62
Dobrze odżywione	46— 50
Miernie odżywione	00— 00

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi:	98— 102
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi:	92— 96
Pełnomięsiste od 30 do 100 kg. żywej wagi:	88— 90
Mięsiste świnie polac 80 kg. żywej wagi	82— 86
Macjory i późne kastraty	82— 92

Przebieg targu spokojny.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 22. 9. 1936 r.
Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.
STANDARTY: 1) żyto 700 g/l., 2) pszenica 753 g/l., 3) owies 420 g/l.
Ceny orientacyjne:

Zyto zdrowe suche	16,00— 16,25
Usposobienie stałe	
Pszenica (Usposobienie stałe)	23,75— 24,00
Jęczmień browarowy	20,50— 21,50
Usposobienie spokojne	
Jęczmień 630—640 g/l.	17,50— 17,75
Jęczmień 667—676 g/l.	18,00— 18,25
Jęczmień 700—715 g/l.	18,50— 19,25
Usposobienie stałe	
Owies	14,00— 14,50
Usposobienie spokojne	

M a k a

żytnia wyciąg. 0-30% wł. w.	24,75— 25,00
żytni: gat. I 0-50% wł. w.	24,25— 24,50
żytnia gat. I 0-65% wł. w.	23,25— 23,75
żytnia gat. II 50-65% wł. w.	18,00— 19,00
żytnia posł. pon. 65% wł. w.	16,50— 17,50
Usposobienie spokojne	
pszenica gat. I wyc. 0-20% wł. w.	38,75— 40,50
pszenica gat. IA 0-45% wł. w.	38,00— 38,50
pszenica gat. IB 0-55% wł. w.	37,00— 37,50
pszenica gat. IC 0-60% wł. w.	36,50— 37,00
pszenica gat. ID 0-65% wł. w.	35,50— 36,00
pszenica gat. IIA 20-55% wł. w.	34,75— 35,25
pszenica gat. IIB 20-65% wł. w.	34,25— 34,75
pszenica gat. IID 45-65% wł. w.	31,75— 32,25
pszenica gat. IIF 55-65% wł. w.	27,50— 28,00
pszenica gat. IIG 60-65% wł. w.	26,00— 26,50
pszenica gat. IIIA 65-70% wł. w.	24,00— 24,50
pszenica gat. IIIB 70-75% wł. w.	22,00— 22,50
Usposobienie spokojne	
Ot. aby żytnie stand.	10,25— 10,75
Otreby pszenne grube stand.	11,00— 11,50
Otreby pszenne srelnie stand.	10,00— 10,75
Otreby jęczmienne	11,50— 12,75
Rzepak zimowy	37,00— 38,00
Siemie lniane	36,00— 39,00
G. rzecza	31,00— 34,00
Groch Wiktorja	20,00— 24,00
Groch Folgera	23,00— 25,00
Mak niebieski	59,00— 65,00
Zemniaki fabryczne za kilo	0,15
Makuch lniany w tafiach	18,00— 18,25
Makuch rzepak. w tafiach	14,50— 14,75
Słoma pszenna luzem	1,40— 1,65
„ pszenna prasowana	1,90— 2,15
„ żytnia luzem	1,50— 1,75
„ żytnia prasowana	2,25— 2,50
„ owsiana luzem	1,75— 2,00
„ owsiana prasowana	2,25— 2,50
„ jęczmienna luzem	1,40— 1,65
„ jęczmienna prasowana	1,90— 2,15
Siano zwykłe luzem	3,85— 4,35
„ zwykłe prasowane	4,50— 5,00
„ nadnoteckie luzem	4,75— 5,25
„ nadnoteckie prasowane	5,75— 6,25

Ogólne usposobienie stałe.
Ogólny obrót: 7113,3 tonn, w tem żyta 1276 tonn, pszenicy 540 tonn, jęczmienia 645 tonn, owsa 88 tonn.

Wiadomości

— W myśl ogólnej polityki zjednoczeniowej odbyło się niedawno objęcie rządów wolnego miasta Hamburga przez namiestnika Rzeszy. W administracji miejskiej dokonano szeregu reform unifikacyjnych i usunęto dotychczasowe zasady parlamentarne.

— Nad Monachjum przeszła burza gradowa, poczem spadł gęsty grad, który pokrył ulice miasta grubą warstwą, tamując ruch.

— Według ogłoszonej ostatnio statystyki, w Niemczech zatrudnionych jest 227.000 obywateli państw obcych, w tem 80.000 kobiet. Największa liczba zatrudnionych w Niemczech cudzoziemców przypada na rolnictwo.

— Jak donosi Niem. Biuro Inf. kanclerz Hitler wygłosi 23 bm. na czwartej dorocznej sesji „frontu pracy“ w Norymberdze przemówienie.

— Czechosłowacja ma obecnie 322 amatorów, posiadających stacje nadawcze.

— Pancernik amerykański „Texas“ zderzył się wskutek mgły ze statkiem naftowym brytyjskim „Scalera“. Pancernik został poważnie uszkodzony.

Kryzys nie bezowocny

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Genewa, 18 września.

Przybywającego na doroczny „mec” polityki międzynarodowej nad Leman czeka nielada zaambarasowanie: jak określić stosunek swój do gospodarzy tej imprezy, t. j. do Ligi Narodów, skoro powszechnie wiadomo, że instytucja ta przechodzi kryzys, gdy tymczasem czytelnik w Polsce radby dowiedzieć się nieco konstruktywnych szczegółów z wydarzeń „wielkiej polityki” na tradycyjnym gruncie ligowych Zgromadzeń.

Bo jakkolwiek zgodna dziś jest opinia w swym sceptycyzmie wobec działalności Ligi, to jednak przez bezwzględne uleganie krytycznym nastrojom niepodobna zachować sobie jasności sądu — i rozróżniać plew od ziarna. A dopóki na szerokim świecie nie wyginą ostatni Mohikanie ideałów genewskich — narazie na Zachodzie i w krajach anglosaskich na to się nie zanosi i wskutek tego niedoceniając tych sił byłoby nieroztropnym zamykaniem oczu na rzeczywistość —, trzeba być ostrożnym z wysuwaniem ostatecznych wniosków oraz brać Genewę ani mniej ani więcej, tylko tak, jak ona w danej chwili jest zdolna spełniać rolę w systemie polityki międzynarodowej.

Ta jej zdolność jest coprawda dziś wielce przytłumiona. Minęły „złote czasy” Ligi, gdy w pierwszych latach po wojnie, z początkiem września każdego roku, zgromadzenie genewskie było wielką rewją politycznego świata, a nie utarła się jeszcze wówczas procedura dzisiejsza prac Ligi, że wszystkie ważniejsze decyzje są zgóry planowane w gabinetach wielkich stolic, by tu nad Lemanem, dać tylko upust słowom i odsyłać ważne sprawy nanowo za kulisy komisyjnych załatwień.

Tajna dyplomacja, dla której zdławienia tyle czyniono zabiegów w czasie narodzin traktatu wersalskiego i paktu Ligi, działa dziś znowu w myśl starych recept przedwojennych. Tem gorzej dla Genewy, że tę metodę pracy przeniesiono na tutejszy grunt, dyskredytując temsamem czystość i przejrzystość dyplomacji genewskiej, podrywając jej pierwotny prestiż rzetelnej służby na rzecz pokoju.

W tych warunkach coraz to któreś państwo — najpierw mniej zainteresowane kraje „na peryferii” — zaczęło od Ligi się odwracać: w r. 1928 Brazylja, w r. 1935 Japonja oraz w tymże samym roku Niemcy, nie licząc kilku państw środkowo - amerykańskich, które pragną skreślenia, oraz Meksyk, który jednakże wycofał następnie wniosek o wystąpienie. Uniwersalizm Ligi cierpi dotkliwie przez nieobecność Stanów Zjednoczonych, którego to braku nie wynagrodzi udział Związku Sowieckiego, — przyczyna wielu komplikacji w obecnej dobie jak i na dalszą metę.

Podczas gdy w pierwszych latach istnienia Ligi niejedno państwo musiało starać się o zaszczyt należenia do związku narodów, dziś Liga musi zabiegać, by jej szeregi nie topniały. „Świat z roku 1936 nie jest tym samym co w r. 1920” — brzmi utarta formuła odpowiedzi, zarazem fakt ten ma uzasadnić projekty reformy Ligi, które stoją na porządku obrad obecnego Zgromadzenia Ligi. Ale argumenty takie nie przekonywają.

Prędzej już możnaby zgodzić się z tem, co mówią w tutejszym sekretarjacie Ligi, iż „kryzys Ligi jest tylko odłaskiem powszechnego kryzysu w stosunkach międzynarodowych wogóle”. Coprawda taką definicją nie uratuje się jeszcze Ligi. Bo cóż z tego, że większość państw tak jest dziś pochłonięta własnymi troskami, iż nie ma głowy dla teoretyzowania na temat solidarności międzynarodowej i błakania się w koncepcjach jej realizacji. Bliższą cięta jest zawsze koszula. Więc co najwyżej dochodzi dziś do uregulowania najpilniejszych spraw sąsiedziwego współzycia między narodami — i na tem też „współpraca międzynarodowa” się kończy. A Liga jest daleko i w tym kręgu najbliższych interesów jej rola jest znikoma.

Wszakże wychodząc z założenia, że żyjemy w okresie powszechnego kryzysu stosunków międzynarodowych — a potwierdzeniem tego zdaje się być również fakt, że i w znacznie konkretniejszej materji stosunków między państwami, t. j. w handlu międzyna-

rodowym, prądy autarkji przeważają dziś nad ideą swobodnych obrotów —, istnieje dla Ligi iskierka nadziei, że naturalnym porządkiem rzeczy sytuacja kiedyś może się odwrócić. Rytm życia międzynarodowego, nie inaczej jak rytm życia człowieka, odbywa się fazami przyplwy i odpływu. Także życie Ligi tej regule ulega, co by po „złoty latach” tłumaczyło dzisiejszą niemoc, zarazem każe nie grzebać nadziei.

Z tego rytmu mogłaby być ta korzyść, że z czasem utrać się w organizmie Ligi wybujałości w jednym czy drugim kierunku: czy to fanatyzm wiary w mistyczne posłannictwo pokojowe, które po wojnie rządziło Ligą i wiele szkód wyrządziło, czy też obecny stan letargu, wypływającego z wyolbrzymiania bezsilności własnej wobec cynizmu i egoizmu drugich. Ani na jednym, ani na drugim nie można

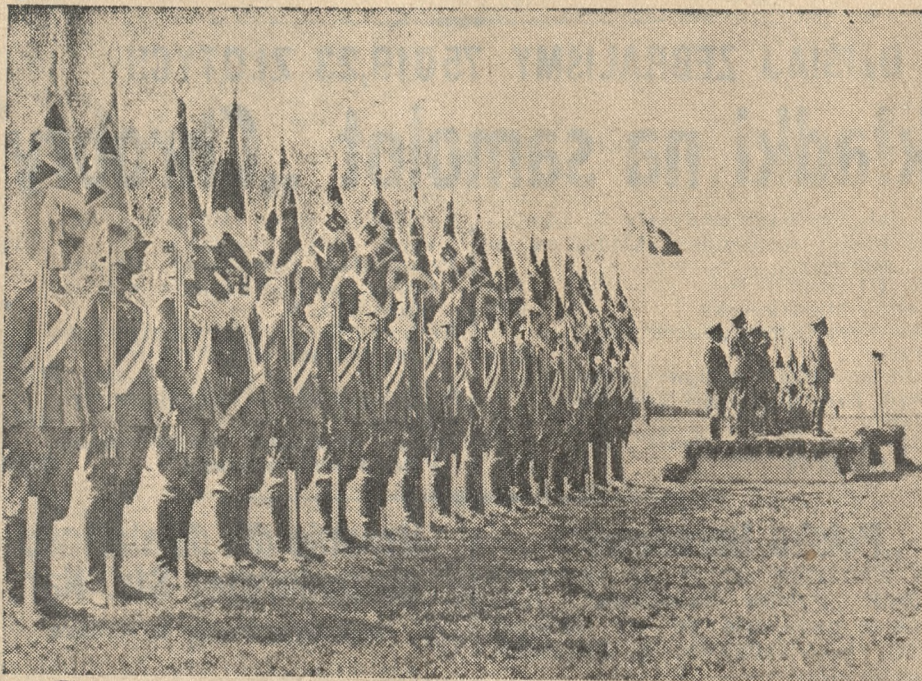
wyłącznie oprzeć bytu narodów. Do brze jest uświadomić to sobie w chwili jak obecna, kiedy rządzą światem ideologie krańcowe i łatwo się zapomina o twórczej w życiu zbiorowym drodze pośredniej.

Byłoby wdzięcznym zadaniem świadomych jednostek pośród Ligi syntezę tę przyspieszyć. Dzisiejszy „kryzys” okazałby się wówczas fazą przejściową, nie pozbawioną dobroczynnych skutków. B. L.

Wetny i Włóczki nieomal wszyscy kupują u Kałamajskiego a Pani?

Prz. 6985-38.10

CIĄGLE REWJE I PARADY

Na zakończenie manewrów IX. korpusu armji niemieckiej odbyło się w obecności kanclerza Rzeszy przekazanie nowych sztandarów poszczególnym pułkom.

Łódź w przededniu wyborów

Ostatni etap walk przedwyborczych w Łodzi

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Łódź, 21 września.

Już za parę dni, bo w najbliższą niedzielę, odbędzie się powtórne wybory do rady miejskiej w Łodzi. W tej chwili Łódź stała się jakgdyby barometrem politycznym. Komuniści, którzy ostatnio przypuścili jeszcze jeden atak na Polskę, najznaczniejszą siłą skupili właśnie w Łodzi. Rozumieją oni doskonale, że ten największy ośrodek robotniczy, o ile nadal pozostanie pod dominującym wpływem Obozu Narodowego, oznacza ich kompletną klęskę.

Jest rzeczą niewątpliwą, że komuna tutejsza dysponuje dla swoich celów poważnymi funduszami, płynącymi głównie z kieszeni Żydów łódzkich. Zdarzył się kilka dni temu zabawny, ale znamienny wypadek: grupie wynajętych na „robotę” bojówkarzy przyniesiono na posiłek koszerną potrawę, a mianowicie krupnik z ryżu na koszernej baraninie z czosnkiem. Bojówkarze byli z tego „koszernego” potraktowania ich wyraźnie niezadowoleni.

Raz po raz władze bezpieczeństwa wpadają na trop jakiejś centrali komunistycznej i likwidują ją. Komuna natychmiast uzupełnia luki i pracuje dalej. Ostatnio w ten sposób zlikwidowano dwa stowarzyszenia, które były parawanem dla wywrotowych „technik” — żydowskie stowarzyszenie pracowników handlowych i Związek Nauczycieli Szkół Powszechnych i Średnich. Prócz tego pięciu wybitnych działaczy komunistycznych, w tem trzech Żydów, przed paru dniami wysłano do Berezy. Jest to jednak walka mechaniczna. Samo rozwiązywanie żydowskich komunizujących organizacji i areszty nie wystarczą. Trzeba masom dać pozytywny program przebudowy zachwianego i społecznie i gospodarczo ustroju. Wielkim masom bezrobotnych i półbezrobot-

nych Polaków, wyzyskiwanych przez żydostwo, nie wystarczy sama negacja komunizmu. Masy te chcą zasadniczej przebudowy, któraby dała im pracę i wyzwoliła ich z pod żydowskiego panowania. W tej dziedzinie „sanacja” nie robi nic.

Właściwie w tej chwili w Łodzi wogóle „sanacja” nie istnieje. Dawni działacze Bezpartyjnego Bloku rozpadli się na niezliczoną ilość grup i grupki, ostro się zwalczających w imię porachunków osobistych i zadawnionych pretensyj. Najskańniejszą taką grupą jest nowozałożona organizacja niejakiego Piątkowskiego, który dawniej, będąc wybitnym „sanatorem”, pozwolił sobie na tak poważną „nieostrożność”, że ostatecznie zasiadł na ławie oskarżonych pod zarzutem nadużyć. Obecnie, mszcząc się za tę „zniewagę”, przeprowadził grono swych zwolenników do żydo-komuny i zupełnie jawnie popiera akcję wywrotową.

Inni działacze obozu „bezpartyjnego” i „państwowo-twórczego” utworzyli partje mniej skrajne, idące do wyborów pod szyldem cokolwiek „katolickim”, a nawet zlekka „narodowym”. Ogółem takich komitetów wyborczych jest aż siedem. Byłoby ich znacznie więcej, ale niektóre są tak nieliczne, że mimo wysiłków nie zdołały zgromadzić nawet potrzebnej ilości podpisów na listach; oczywiście o zdobyciu kilku tysięcy głosów, potrzebnych do zdobycia mandatu, nie mogli oni nawet marzyć. Co do komitetów zgłoszonych, to i te też mają minimalne szanse — odegrają więc rolę dywersji, odciągając pewną liczbę głosów od listy narodowej i w ten sposób oddając przysługę lewicy, zresztą w stopniu minimalnym. Odnosi się wrażenie, że ze strony „sanacji” jest to akcja świadoma.

Walka w Łodzi rozegra się osta-

UWAGI

Przed masywnym gmachem w Londynie stoi długi ogonek ludzi. Sympatyczny Bobby utrzymuje porządek i pilnuje ladu.

Run na banki? ... Zaciąg ochotników do armji palestyńskiej? ... Ogonek żywnościowy? ...

— Nie to flegmatyczni Anglicy czekają na kartki wstępu na proces zamachowca Mac Mahona. Pasjonują się szczegółami zamachu na życie i ch króla.

Rok więzienia — brzmi wyrok. Wyrok dość osobliwy. Bo jeżeli Mac Mahon jest człowiekiem przy zdrowych zmysłach — wyrok w stosunku do przestępstwa jest blahy; jeżeli zaś ma umysł przytępiony to powinien powędrować do zakładu, a nie do więzienia.

Chcąc ocenić i zrozumieć wyrok w tej sprawie, trzeba pamiętać, że zamachy przy użyciu broni nienabitej lub nabitej ślepym ładunkiem nie były w Anglii rzadkością.

Królowa Wiktorja była w ciągu swego długiego panowania przedmiotem siedmiu zamachów na jej życie. Pierwszy zamach był dziełem niejakiego Oxforda, który strzelał do królowej, krótko po jej ślubie z ks. Albertem. Sąd orzekł, że jest on chory umysłowo i polecił go zamknąć w domu dla obłąkanych.

W dwa lata później strzelał do królowej niejaki Francis z pistoletu-straszaka. Skazano go na śmierć i ulaskawiono, skazując na dożywotnie wygnanie.

W roku 1842 ogłoszono prawo, które orzekało, iż każdy, kto dokona zamachu na osobę władcy przy użyciu broni palnej, nabitej ślepym ładunkiem, karany będzie deportacją na przeciąg siedmiu lat, lub więzieniem do lat trzech.

Cztery późniejsze zamachy na królową sążone już były na podstawie prawa z roku 1842. Tak więc w roku 1842 skazano zamachowca Bean'a na 18 miesięcy więzienia, w 1849 Hamiltona na 7 lat deportacji, w roku 1850 porucznika Pate również na deportację, a w roku 1872 młodocianego O'Connora na rok więzienia. Wreszcie w roku 1882 Maclean uznany został za obłąkanego i umieszczony w domu warjatów.

Wyrok ostatni wzbudził niezadowolenie w kołach dworskich. Na żądanie przeto królowej uzupełniono ustawę paragrafem, który orzekał, że choroba umysłowa nie może być okolicznością łagodzącą.

Autor zamachu na króla Edwarda sążony był widocznie na podstawie ustawy z roku 1842. Mc. Mahon nie strzelał bowiem, lecz usiłował rzucić w króla nienabitym rewolwerem. Sąd wyraził swój stosunek do poczytalności zamachowca w niskim wymiarze kary. Umieszczenie go w zakładzie dla obłąkanych kolidowałoby z nowelą z roku 1882.

Wyrok jest więc dowodem szacunku, jaki żywi społeczeństwo angielskie do praw choćby przestarzałych, lecz tradycyjnych.

tecnie pomiędzy Obozem Narodowym i komuną, zamaskowaną w szeregach P. P. S. W tej chwili lewica przeżywa bardzo poważny wewnętrzny kryzys. Powodem tego są silne nastroje antysemityczne, nurtujące najskańniejszą nawet lewicę. Z tego względu po raz pierwszy w dziejach Łodzi żydostwo i socjaliści oficjalnie niby idą od dzielnie. Oczywiście jest to tylko pozor — chodzi o łagodzenie wrzenia we własnych szeregach. Nie przeszkodziło to jednak socjalistom w obsadzeniu czołowych stanowisk na listach pożądaną liczbą Żydów i w wydaniu specjalnej odezwy do Żydów z błaganiami, by Żydzi głosowali na listy P. P. S. (Reprodukowaliśmy jedną taką odezwę w wydaniu porannem „Kurjera”).

Drugim powodem fermentów w szeregach lewicy są echa moskiewskiego procesu i podziału komuny na „trockistów” i „stalinców”. A że ostatecznie właśnie komuniści stanowili jądro łódzkiej lewicy i to, rzecz jasna, komuniści - Żydzi, więc ostatnie dzieje Zinowjewa i towarzyszy mocno porwały ich nerwy. Z chwilą zaś, gdy się komuna zachwiała, cały front lewicowy stracił wiele na tupecie i zajądłości.

Taka w ogólnym zarysie jest sytuacja w ostatnich dniach przed wyborami. Wnioski nasuwają się same. Wybory te są nietylko walką o to, kto będzie gospodarował na ratuszu, lecz przede wszystkim bardzo poważnym etapem w zmaganiach Obozu Narodowego z żydo-komuną. W tej walce szczytki byłej „sanacji”, sprzymierzone z rozbitkami chadecko - enpeerowemi, odgrywają szkodliwą rolę rozbijaczy jednolitego polskiego frontu. Oto jedyne chyba praktyczne rezultaty dziesięcioletniej „bezpartyjnej” działalności...

KAZIMIERZ HAŁABURDA.

O kierunki wielkopolskiej jali

Zamieszczając pierwszy z dwóch artykułów, nadesłanych nam przez prof. Karola Stojanowskiego, pragniemy zaznaczyć, że stanowią one materiał do dyskusji, w której niewątpliwie zabiorą głos przedstawiciele Związku Popierania Polskiego Stanu Posiadania, najbardziej powołanego do kierowania wielkopolską ekspansją

Chodzi mi w danym wypadku o fale wielkopolskiego wychodźstwa mieszczańskiego, kierującą się na wschód od Wielkopolski. Fala ta od jakichś dwu lat systematycznie się rozwija i wzrasta; jeśli zaś stosunki się nie zmienią, to jest nadzieja, że w najbliższych latach przybierze ona na sile. Ruch narodowy przywiązuje do tej fali wielkie nadzieje polityczne. Może ona bardzo wydatnie zwiększyć wewnętrzną spójność naszego terytorium państwowego oraz podnieść cywilizacyjny poziom wschodniej części Polski. Fala ta musi jednakże być strumieniem ujętym i zorganizowanym, jeżeli ma Polskę przynieść istotne korzyści.

Jednym z elementów organizacji emigracji mieszczańskiej z Wielkopolski jest bezspornie zdecydowanie się na jej kierunki. Trzeba bowiem pamiętać, że brak planu utrudnia zawsze każdą akcję, a więc i akcję osiedleńczą.

Dotychczas istnieje w tej dziedzinie pewien najogólniej pojęty plan działania, plan nawet częściowo przez niektóre ośrodki realizowany. Polega on na opanowywaniu przez wielkopolskie mieszczaństwo miast i miasteczek, leżących na pograniczu województwa poznańskiego oraz byłej Kongresówki. Twórcy i zwolennicy tego sposobu kolonizacji wielkopolskiej widzą w niej najlepszy, najtańszy, najbardziej organizacyjny i najpewniejszy sposób postępowania. Jest to jakby pewnego rodzaju rozszerzenie granic Wielkopolski na wschód, tem bardziej celowe i wartościowe, że przez pewien czas ruch kolonizacyjny będzie się istotnie poruszać na ziemiach szerzej pojętej, historycznej Wielkopolski.

Nie ulega, oczywiście, wątpliwości, że plan ten ma dużo dodatnich stron. Jeśli go się w małej nawet części zrealizowało, to przyniosłoby on bardzo poważny pożytek.

Poza tem jednakże plan ten zdaje się być już obecnie niewystarczającym. Samo życie już go poważnie przerosło. Dzisiejsze życie polskie nie jest już tak minimalistyczne, jak plan systematycznego posuwania się z Wielkopolski na wschód.

Inicjatorowie omawianego planu nie przewidzieli pewnych zjawisk z dziedziny polszczenia się naszych miast, zjawisk, które już dziś zmuszają do poważnych zmian w planowaniu emigracji miejskiej żywiołu na wschód. Przedewszystkiem nie przypuszczano, że proces odżydzenia Polski będzie procesem tak nagłym, można powiedzieć — rewolucyjnym, jakim okazał się on w rzeczywistości. Ludność polska na terenie Polski etnograficznej okazała wiele zdolności w dziedzinie wypierania Żydów i organizowania polskich placówek gospodarczych. Jeżeli sprawy pójdą tak dalek, a wszystko zapowiada, że pójdą, to na terytorium b. Kongresówki i Małopolski zachodniej będą mogli iść z Wielkopolski jedynie ludzie zamożni, firmy wielkie i zasobne; jednym zdaniem — oficerowie handlu i przemysłu. Masy mieszczańskie wytworzą się natomiast z materiału miejscowego.

Poza tem inicjatorowie planu systematycznego i stopniowego zdobywania Polski przez mieszczaństwo wielkopolskie przypuszczali, że Wielkopolska będzie przez długi czas jedynym ośrod-

kiem bez Żydów, skąd następnie można będzie kierować ekspansję i ofensywę przeciwżydowską. Tymczasem już obecnie potworzyły się mniej lub więcej aktywne ośrodki nasilenia akcji bojkotowej. Najstańnięszym i najbardziej dziś znanym jest ośrodek radomski. Powoli wytwarzają się inne polskie ośrodki akcji odżydzeniowej. To np., co się w tej dziedzinie dzieje na terytorium przemysko-brzozowskim, jest także niesłychanie ciekawym i godnym uwagi. Nowe te ośrodki rozszerzają się systematycznie i szybko upodabniają się do Wielkopolski. Ośrodki te już dziś są gdzieś niedogię samowystarczalne i nie będą mogły przyjąć imigracji poza tem, co nazwałem materiałem oficerskim.

Całość zagadnienia komplikuje się poza tem przez sprawę rusko-ukraińską. Obok bowiem polskich ośrodków akcji odżydzeniowej działa bardzo wy-

datnie ośrodek ukraiński, położony we wschodniej Małopolsce. Ośrodek ten pracuje przedewszystkiem systemem spółdzielczym, skierowując swą akcję nie tylko przeciw Żydom, ale także przeciw Polakom. Ukraiński ruch gospodarczy jest zatem do pewnego stopnia ruchem korzystnym. Podcinając wpływy żydowskie, spełnia on jakby rolę polskiej siły pomocniczej. Korzyść jednakże z akcji ukraińskiej możemy osiągnąć jedynie w takim wypadku, jeśli potrafimy bodaj częściowo na miejsce Żydów zainstalować mieszczaństwo polskie. Ludność polska jest na kresach wschodnich mniejszością. Nie zdoła ona zatem tak, jak w województwach centralnych, spolszczyć okolicznych miast.

Główny zatem kontyngent wielkopolskiego mieszczaństwa, które będzie musiało i mogło z Wielkopolski wyemigrować, trzeba będzie skierować na kresy wschodnie. Będzie to analogia do wielkopolskiej pomocy wojskowej, udzielonej oblężonemu Lwowowi i Wilnu w czasie ostatniej wojny.

DR. KAROL STOJANOWSKI

DO DZISIAJ ZEBRALIŚMY 75019,23 ZŁOTYCH

Składki na samolot „Chrobry“

W dalszym ciągu wpłynęły do administracji naszej następujące składki na samolot „Chrobry“:

W. B., III rata	1,—
Michalina Michałowska	0,50
Męskie Tow. Gimn. „Sokół“, Wągrowiec	5,—
Koło Stronnictwa Narodowego, Poleszyn, pow. łaski, zebrane na zabawie	1,60
Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół“, Poznań-Jeżyce 16	10,—

Katolickie Stow. Młodzieży Męskiej, oddział Owińska	10,—
Przemysław Skrzypczak, Miejska Górka, zamiast kwiatów w dzień imienin A. S.	1,50
Kurkowe Bractwo Strzeleckie, Żerków, zebrane od członków	15,—
Razem	68.398,77
Zadeklarowano i uchwalono wypłacić	6.621,46
Razem wpłacono, zadeklarowano i uchwalono wypłacić	75.019,23

„Polska Narodowa“

W Poznaniu zaczął się ukazywać tygodnik „Polska Narodowa“. Jako wydawca podpisuje go dr. Tadeusz Wróbel, jako redaktor p. Stanisław Sieciechowiec.

W artykule wstępnym p. t. „Wielkiej Polski moc to my“, autor jego, dr. Tadeusz Wróbel tak określa postawę ideową pisma:

„W Polsce Stronnictwo Narodowe jest jedynym obozem ideowym, walczącym o urzeczywistnienie wielkich idei narodu polskiego. Dlatego zwycięstwo jego jest pewne. Mogą nas spotkać ze strony zatrzwożonych tą pewnością wyznawców światopoglądu żydowskiego jeszcze niejedne przeszkody, to nic. — Rwący prąd naszego narodowego ducha i naszej narodowej siły nie da się powstrzymać i dotrze do celu. — Wielkiej Polski moc to my!“

Adres redakcji i administracji „Polski Narodowej“: Poznań, św. Marcina 65.

Prezydent Rzpltej w Poznaniu

W dniach 4 i 5 października bawić będzie w Poznaniu Prezydent Rzeczypospolitej.

Prezydent przybędzie do Poznania 3 października wieczorem pociągiem. Powitanie na dworcu będzie miało charakter nieoficjalny. Z dworca uda się Prezydent na Zamek, gdzie zamieszka.

W niedzielę rano weźmie Pan Prezydent udział w nabożeństwie akademickim na rozpoczęcie roku szkolnego, które odbędzie się w kaplicy zamkowej, poczem uda się na uroczystą inaugurację roku akademickiego w auli uniwersyteckiej oraz na uroczystość wręczenia mu dyplomu honoris causa uniwersytetu. Po śniadaniu zetknie się Prezydent z przedstawicielami nauki i sztuki Wielkopolski.

Wieczór spędzi p. Prezydent w Teatrze Wielkim na inauguracji nowego sezonu i premierze „Goplany“ Żeleńskiego.

W poniedziałek przewidziana jest wycieczka do Lednogóry i Biskupina. Po powrocie do Poznania Prezydent uda się o godz. 16 do auli uniwersytetu na wielki koncert z udziałem orkiestry filharmonicznej m. Poznania oraz chóru 300 osób, dalej kwartetu i solistów. Na koncercie tym wykonane będą utwory kompozytorów bądź urodzonych w Wielkopolsce, bądź tu działających, m in. Nowowiejskiego, Kamińskiego, Raczkowskiego, Wichowicza, Poradkowskiego, Kasserna.

O godz. 21 przewidziany jest odjazd z powrotem do Warszawy.

Uznanie dla działalności gospodarczej Str. Nar.

wyrażają kupcy w Kaliszu

Kalisz. (Tel. wł.) W dużej sali Stow. Rzem. Chrześc. obradowali kupcy chrześcijanie z Kalisza i okolicy. Zgromadzenie liczyło około 400 osób. Obrady zagał starszy „Zgromadzenia Kupców Polskich“ p. Stefan Rydzewski.

Następnie wygłosił referat delegat Centrali Stow. Kupców Polskich z Warszawy mgr. Topolnicki, poruszając sprawę organizowania nowych polskich placówek kupieckich.

Po dyskusji zebrani uchwalili wśród burzy oklasków następującą rezolucję:

„Ogólne zgromadzenie kupców chrześcijan, odbyte w dniu 20 września 1936 r. w Kaliszu, wyraża wydziałowi gospodarczemu Stronnictwa Narodowego w Kaliszu uznanie za jego energiczną i skuteczną propagandę na rzecz chrześcijańskiego handlu, rzemiosła i przemysłu. Równocześnie wyraża życzenie, aby zarządy chrześc. organizacyj gospodarczych stale współpracowały z wydziałami gospod. Str. Narodowego nad odżydzeniem miast w Polsce.“

STRONNICTWO NARODOWE

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Zebranie Obwodu żeńskiego odbędzie się w wtorek, dnia 22 bm. na sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcina nr. 65. Początek o godz. 20.

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 24 bm. na sali p. Heydukiewicza, ul. Maształarska 8. Początek o godz. 20.

KOŁO GŁÓWNA

Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, 24 bm. na sali p. Książyka. Początek o godz. 20.

KOŁO STARE MIASTO

Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, dnia 25 bm. w sali p. Wróblewicz, Chwaliszewo 68. Początek o godz. 20.

KOŁO JEŻYCE

Kurs kandydatów odbędzie się z początkiem października br. — Zapisy przyjmuje się codziennie od godz. 17 do 20 w lokalu Stron. Narodowego św. Marcina 65 i ptr. prawo.

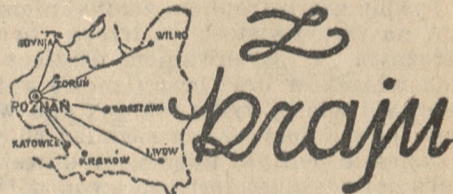
NOWA PISOWNIA

M. ARCTA duży SŁOWNIK ORTOGRAFICZNY

60.000 wyrazów z podaniem końcówek odmian gramatycznych i podziałem wyrazów przy przenoszeniu. Obszerny wykład zasad NOWEJ PISOWNI przez prof. Szobera, w pięknej okładce zł 10,—, w oprawie płóc. zł 13,—.

M. ARCTA szkolny SŁOWNICZEK ORTOGRAFICZNY I ZASADY PISOWNI POLSKIEJ

18.000 wyrazów z końcówkami, przejrzyste i jasno podane zasady NOWEJ PISOWNI, w okładce dwubarwnej zł 1,—, ng 17 501

PISARZE HIPOTECZNI I NOTARJUSZE

Minister sprawiedliwości zarządzeniem z 15 września br. powiększył z dniem 1 października 1936 r. ilość stanowisk pisarzy hipotecznych w hipotece miejskiej przy sądzie okr. w Warszawie do trzech. Jednocześnie ustalił ilość stanowisk notariuszów, w Chorzowie na 3, w Krakowie na 10, we Lwowie na 11, w Gdyni na 6, w Poznaniu na 12, w Toruniu na 4, w Częstochowie na 4, w Radomsku na 3 i w Katowicach na 9.

50-LECIE KAPŁAŃSTWA KS. ARCYB. ROPPA

Dnia 29 bm. obchodzi rezydujący obecnie w Warszawie arcybiskup mohylewski ks. Edward Ropp 50-lecie swego kapłaństwa. Jubilat, pochodzący ze starej kurlandzkiej rodziny, urodził się 15 grudnia 1851 r. na Łotwie. Święcenia kapłańskie otrzymał, mając lat 35, po ukończeniu seminarjum duchownego w Kownie. Odbywszy dalsze studia zagranicą, został w r. 1889 powołany na stanowisko proboszcza do Libawy. W r. 1902 Stolica Apostolska powołała go na biskupstwo saratowskie a później na wileńskie. Tutaj doznał licznych prześladowań ze strony władz rosyjskich. W r. 1917 ks. biskup Ropp zostaje przeniesiony na metropolię mahylowską, gdzie wkrótce następuje uwieszenie Go przez władze bolszewickie. Na skutek interwencji ówczesnego nuncjusza w Polsce, ks. Achillesa Rattiego, arcyb. Ropp został wymieniony za któregoś z czołowych bolszewików i dotąd przebywa w Polsce.

DWA MIESIĄCE WIEZIENIA ZA ZNIEWAŻENIE KSIĘŻY

Sąd piotrkowski skazał właściciela majątku Dębowa Góra w pow. opoczyńskim, Kazimierza Galusińskiego, na 2 miesiące bezwzględnej aresztu za zniewagę księży, prowadzących kondukt żałobny.

PIELGRZYMKI GÓRSKIE NA JASNEJ GÓRZE

W tych dniach bawiły na Jasnej Górze dwie pielgrzymki górskie, jedna z Zakopanego w liczbie 1.000 uczestników, a druga nieco mniejsza z Czarnego Dunajca. Górale swymi barwnymi strojami budzili ogólne zaciekawienie na ulicach miasta.

HUTY I KOPALNIE ŚLĄSKIE OTRZYMUJĄ NAZWY POLSKIE

W związku z prowadzoną akcją polonizacji nazw śląskich hut i kopalni, nadzór sądowy „Wspólnoty Interesów“ zarządził z dniem 15 bm. zmianę nazw swych kopalni i hut, a mianowicie: huta „Hubertus“ otrzymała nazwę huty „Zygmunt“, huta „Falwa“ — huty „Florjan“, kopalnia „Rychter“ — kopalni „Siemianowice“, kopalnia „Ferdynand“ — kopalni „Katowice“, kopalnia „Laura“ — kopalni „Królewska Huta“, kopalnia „Florentyna“ — kopalni „Lagiewniki“. Ponadto otrzymały również nazwy polskie poszczególne szyby.

ULICA KS. STOJAŁOWSKIEGO W BIELSKU

Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej w Bielsku postawiono wniosek o nadanie jednej z ulic w tem mieście nazwy im. ks. Stanisława Stojałowskiego. Po dyskusji rada miejska, oddając hołd olbrzymim zasługom, położonym przez ks. Stojałowskiego około budzenia i krzewienia polskości na południowo - zachodnich rubieżach Rzeczypospolitej, a zwłaszcza w twierdzy wojującego germanizmu, jaką wówczas było miasto Bielsko, postanowiła jednomyślnie jedną z ulic w Bielsku nazwać imieniem ks. Stojałowskiego.

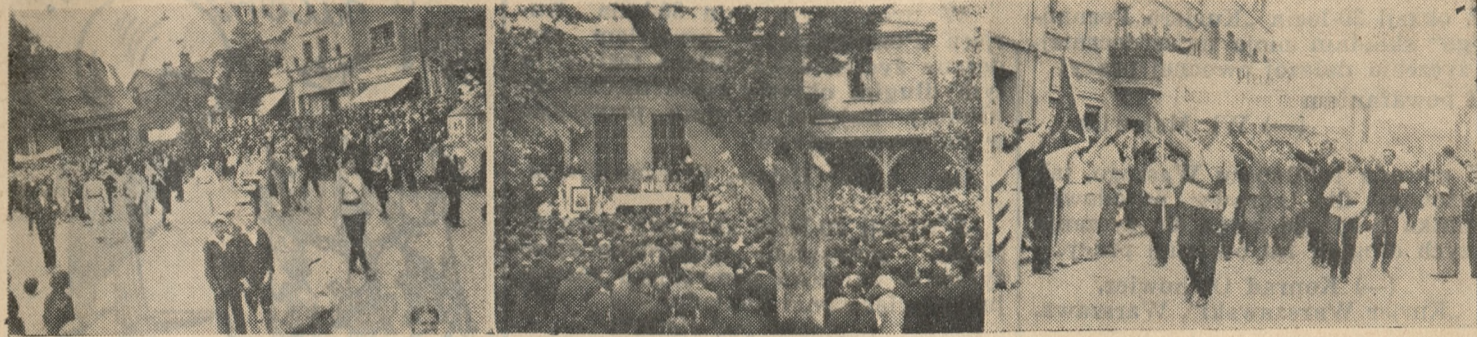
Odebranie debitu

Ministerstwo spraw wewnętrznych odebrało debet w Polsce następującym pismem:

„Vu“ (Paryż), „Mon Paris“ (Paryż), „Paris - Magazin“ (Paryż), „Beauté Magazin“ (Paryż), „Paris Plaisir“ (Paryż), „Pour lire a deux“ (Paryż), „Venus Magazin Parisienne“ (Paryż), „Sex-Appel“ (Paryż), „Neue Front - Front Nouveau“ (Paryż — w języku niemieckim), „Revolution“ (Paryż), „Rossija“ (Nowy Jork — w języku rosyjskim), „Siczowyj Klucz“ (Nowy Jork — w języku ruskim), — oraz książki „Proletaria Camaro“ (wydanej dawniej w Lipsku) i broszurze „Ziełka na ukos“, wydanej w Paryżu po polsku.

Wyżej wymienione wydawnictwa mają przeważnie charakter pornograficzny lub komunistyczny.

Wspaniała manifestacja narodowa w Grodzisku

Na zdjęciach: 1) Czoło pochodu po nabożeństwie, 2) Manifestacyjne zebranie w ogrodzie Strzelnicy, 3) Defilada oddziałów S. N.

W Grodzisku odbył się wielki zjazd członków Stronnictwa Narodowego. Na przyjęcie narodowców udekorowano miasto flagami. Już od rana dał się odczuwać w mieście podniosły nastrój. O godz. 9,45 odbyła się zbiórka wszystkich obecnych, poczem kierownicy poszczególnych kół składali raport prezesowi pow. p. Frankowskiemu. Po raporcie udano się w szeregach, przy dźwiękach dwu orkiestr, do kościoła na mszę św. W tłumnym pochodzie niesiono przeszło 20 różnych transparentów z napisami antykomunistycznymi jak: „Precz z komuną“, „Komuna to bunt i głód“, „Precz z masonerją i żydostwem“ i in. Uroczystą mszę św. odprawił ks. mansj. Jaskulski a bardzo piękne kazanie wygłosił ks. prefekt tut. gimnazjum. Pienia religijne wykonał chór „Harmonja“. Po mszy św. dokonał ks. dziekan Kruszcza poświęcenia sztandaru S. N., ofundowanego przez miejscowe obywatelstwo, poczem w porównawczych słowach przemówił do wszystkich obecnych, wzywając do wytrwania w walce o Polskę katolicką i narodową i wskazując na zastraszający wzór Hiszpanji.

Po mszy św. rozwinął się olbrzymi pochód ulicami miasta, entuzjastycznie witany przez mieszkańców miasta. Na ulicy Szerokiej przedefilowały oddziały członków przed władzami Stronnictwa. Nad zachwyty budziła żołnierska postawa maszerujących, to też posypały się rzęsiste oklaski i formalny deszcz kwiatów.

O godz. 12,45 odbyło się w ogrodzie Strzelnicy wielkie publiczne zebranie, na które przybyło moc miejscowych obywateli. Po zdaniu raportu kierownikowi wojewódzkiemu dr. Wróblowi i odśpiewaniu „Pieśni Bojowej“, wygłosił zagajenie prezes pow. p. Frankowski, poczem p. Marjan Frankowski wygłosił wiersz „Prometeusz“ przyjęty burzą oklasków. Następnie kier. wojewódzki dr. Wróbel w przeszło godzinny referacie omówił wysiłki Obozu Narodowego w walce z żydo-komuną. Mówcę nagrodzono rzęsistymi oklaskami. Powitany entuzjastycznie okrzykami przemówił z kolei ks. dziekan Kruszcza oraz w krótkich, jędrnych słowach, przyjętych burzą oklasków, magister Gronowski ze Śmigła. Po odczytaniu przez ks. mansj. Jaskulskiego „Modlitwy o Wielką Polskę“ uchwalono wysłać telegram do wodza ruchu narodowego Romana Dmowskiego oraz przyjęto następującą rezolucję:

„Zebrani na zjeździe powiatowym w Grodzisku członkowie S. N. postanawiają pracować wytrwale i z zaparciem się siebie dla wielkości Ojczyzny i szczęścia Narodu Polskiego, oświecać błądzących, budzić ospałych i jako kochający Naród, Wiarę i Ojczyznę, Polacy, walczą bezwzględnie przeciw żydostwu międzynarodowemu oraz jego jawnym i ukrytym pomocnikom w szczególności przeciw masonerji, bezbożnikom i komunistom. Nie spocznemy w walce, choćby pełnej ofiar i trudów, zanim nie wywalczymy dla Narodu Wielkiej Narodowej, Katolickiej Polski.“

Wśród nieopisanego entuzjazmu, wśród okrzyków na cześć Polski Narodowej, Romana Dmowskiego, armji narodowej, powstańców w Hiszpanji i t. d. zamknął prezes pow. po odśpiewaniu hymnu Młodych zebranie. Następnie bawiono się przy dźwiękach orkiestry koła SN. Jutrzebinki w ogrodzie, a na sali odbyło się w gronie rodziców chrestnych, zaproszonego duchowieństwa i obywatelstwa oraz wszystkich kierowników kół uroczyste wręczenie sztandaru. W imieniu rodziców chrestnych wręczył sztandar kier. wojewódzkiemu dr. Wróblowi, p. dr. Mikołajczyk. Z kolei dr. Wróbel po krótkim przemówieniu

i odebraniu od chorążego ślubowania wręczył sztandar chorążemu.

Dziarska postawa członków S. N. oraz wspaniałe zebranie wywarły ol-

brzymie wrażenie na obywatelach m. Grodziska, po raz pierwszy oglądających podobną manifestację narodową. (ki)

Na sezon szkolny
wygodne obuwie **Leo**
ul. 27 Grudnia 3

Walki o Madryt

Wojska czerwone wypierane są ze swych pozycji

Paryż. (Tel. wł.) Nad Madrytem krążyły samoloty wojsk narodowych, które rozrzuciły ulotki, nawołujące ludność stolicy do poddania się celem uniknięcia przelewu krwi. Ulotki wskazują, że jeżeli miasto nie podda się dobrowolnie, to wojska narodowe przypuszczą generalny atak. Według krążących pogłosek dowództwo wojsk narodowych zamierza podjąć w końcu tygodnia decydującą ofensywę na Madryt i Toledo.

Toledo

Pod Talavera wojska narodowe umacniają swe pozycje, a marksisci ponieśli tam w walkach straty.

W jednym z dzienników madryckich min. Prieto przyznaje, że wojska narodowe posuwają się naprzód, zwłaszcza na froncie Toledo, gdzie zajęły już miejscowość Santa Olalla, w odległości 80 km od Madrytu. Marksisci mieli tam wielu zabitych. Wojska narodowe wzięły licznych jeńców.

Zdobycie Maqueda

Burgos. (PAT) Korespondent Ag. Havasa donosi, że wojska narodowe pod dowództwem płk. Yague zajęły ważny węzeł komunikacyjny Maqueda, położony w odległości 75 km na południowy zachód od Madrytu.

Wojska czerwone zbudowały dookoła Maqueda silną linię obronną, otoczoną potrójną zagrodą z drutów kolczastych. Wojska te nie wytrzymały jednak ataku narodowych wojsk i rozpięzły się.

Bilbao

Paryż. (ATE) Ofensywa wojsk narodowych na Bilbao rozwija się planowo. Według ostatnich doniesień nacisk wojsk narodowych wzrasta z godziny na godzinę. Jeden z oddziałów przerwał front wojsk czerwonych na

obszarze Tolosa pod Azpeitia i zajął niewielką miejscowość Azcoitia. Sukces ten posiada doniosłe znaczenie strategiczne.

W obecnej chwili wojska czerwone bronią się zacięcie na linii Eibar—Elgoibar. Milicja czerwona usiłuje za wszelką cenę nie dopuścić do zdobycia Eibar, gdzie się znajdują wielkie zakłady amunicyjne. Zakłady te są w ruchu dzień i noc, produkując broń dla milicjantów.

Wojska gen. Mola obsadziły wszystkie drogi wiodące do Eibar. Należy oczekiwać wielkiej bitwy, która rozstrzygnie o losach tego doniosłego ośrodka przemysłowego.

Połączenie kolejowe Irun — Sewilla

Paryż. (Tel. wł.) Jak doniosła stacja radjowa w Sewilli, zostało wznowione połączenie kolejowe między Irunem i Sewillą.

W ten sposób udało się powstańcom połączyć drogą kolejową najdaleszą północ, przez nich zajętą, z stolicą Andaluzji.

Droga z Irunu prowadzi przez Burgos, siedzibę rządu narodowego, oraz Valladolid, kwaterę główną wojsk narodowych, do Salamanki i dalej — omijając stolicę Madryt — przez Caceres i Merida do Sewilli.

Również linja kolejowa między Irunem i San Sebastianem została w poniedziałek otwarta.

Dla osób, pracujących umysłowo, neurasteników oraz cierpiących kobiet szklanka naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa zażyta naczczo zrana jest doskonałym, przyjemnie działającym środkiem oczyszczającym żołądek i jelita. Zalecana przez lekarzy. Tg 1557

Różni są winowajcy

Na marginesie krwawych zająć w powiecie hrubieszowskim

Pułkownikowska „Gazeta Polska“, omawiając krwawe zajęcia w powiecie hrubieszowskim, widzi jedyną przyczynę postępów komunizmu na wsi w działalności Stronnictwa Ludowego i organizacji „Wici“, koła których „służyły jako narzędzie wykonawcze w akcji Kominternu“. W związku z tem, organ „sanacyjny“ wytyka przywódcom ludowców „prowadzenie gry

podwójnej w wewnętrznych rozgrywkach o władzę“ i oskarża ich o ułatwienie komunistom wywoływania starć z władzami bezpieczeństwa.

W związku z tem „Warszawski Dziennik Narodowy“ czyni następujące uwagi:

„Potępiając przeto jak najostrzej robotę „Wici“, na którą, jak się dowiadujemy z „Gazety Polskiej“, szła „po-

moc materialna od rządu“, musimy jednak stwierdzić, że winowajców postępów komunizmu jest znacznie więcej.

„Gazeta Polska“ widocznie zapominała, czem się skończyła impreza „Legjonu Młodych“ i pokrewnych mu organizacji „sanacyjnych“, wychowywanych w duchu „ideologii państwowej“.

„Po rozwiązaniu B. B. elementy komunizujące, które w nim tkwiły, rozlały się po całej Polsce i zaczęły wciśkać się do różnych organizacji radykalnych. Ponadto „Gazeta Polska“ zdaje się nie rozumieć, że najlepszym przewodnikiem dla komunizmu są Żydzi, którzy dzięki polityce ubiegłego dziesięciolecia zajęli w Polsce wyjątkowo wpływowe stanowisko i znajdują łatwy dostęp zarówno do obozu rządowego, jak i do klasowych ruchów opozycyjnych.

„Zbyt długo lekceważono i bagatelizowano niebezpieczeństwo komunistyczne ze strony obozu „Gazety Polskiej“, aby dziś składać odpowiedzialność za postępy propagandy wyrotowej jedynie na opozycyjne grupy radykalne.

„Obecnie organ „sanacyjny“ przyznaje, że walka z komunizmem toczona jest przez społeczeństwo, „stojące na gruncie idei narodowej“, ale jeszcze niedawno min. Raczkiewicz przy akompaniamencie oklasków Sejmu i okrzyków zadowolenia całej prasy „sanacyjnej“, zestawiał nacjonalizm polski i komunizm, jako dwa główne niebezpieczeństwa w kraju, używając w stosunku do Stronnictwa Narodowego tonów bardzo ostrych.

„Jest grubym nieporozumieniem rozpowszechnione mniemanie, że głównym podłożem komunizmu są trudności natury gospodarczej. Czynnikiem ten, rzecz prosta, posiada duże znaczenie, wcale jednak nie decydujące. Należy tu uwzględnić takie czynniki, jak atmosfera moralna i umysłowa kraju, bezideowość życia politycznego, stosunek mas do grupy rządzącej i reprezentującej państwo.

„Trzeba dać krajowi politykę w wielkim stylu, opartą na wartościowej, porwijającej masy idei, trzeba dać mu na kierowników ludzi, którym ufa i trzeba wytworzyć zdrową atmosferę moralną, w którejby nie było miejsca na „Legjon Zasłużonych“, Parylewiczową, Twardowskiego itp., a komunizm nie będzie miał dla swego rozwoju pożywki.

„Inaczej, postępy komunizmu mogą trwać nadal, tem bardziej, że wpływowe koła żydowskie upatrują w nim swój interes narodowy.

„Formy życia politycznego, w których żyjemy, podobnie jak i treść dążeń wielu grup politycznych, najzupełniej się przeżyły.

„Poza grupą zainteresowanych, nikt ich już nie chce i w nie nie wierzy. Życie wielkim głosem domaga się nie powierzczochnych, ale zasadniczych zmian i głębokich przeobrażeń.

„Czynniki twórcze polskie, patriotyczne, dążą do zmian w kierunku państwa narodowego. Czynniki destrukcyjne, pod żydowskim przewodem, — do zaprowadzenia u nas komunistycznej republiki. Społeczeństwo coraz bardziej rozpada się na te dwa odłamy, które są ośrodkami nowej ideowej i politycznej kryształizacji w Polsce.

„Przyszłość Polski zależy od zwycięstwa jednego z tych kierunków, wszystko zaś pośrednie, mętne politycznie, „ani zimne, ani gorące“, coraz bardziej traci wszelkie istotne znaczenie.“

Z ruchu narodowego

— **KRUSZWICA.** Odbyło się tu zebranie S. N., które zajął prezes. Zebranie poświęcono omówieniu ostatniego zjazdu S. N. w Poznaniu. (j. m.)

— **TORUŃ.** Na zebraniu miejscowego koła S. N. wygłoszono dwa referaty: o komunizmie i „Nasza walka o Polskę narodową“. Na zakończenie omówiono sprawy organizacyjne. (z)

— **KEPNO.** W dniu 16 września b. r. odbyło się zebranie S. N., na którym wygłoszono referat o komunizmie. W wolnych głosach poruszono sprawę handlu żydowskiego i zajęto się szabegojami na tutejszym terenie. Po omówieniu spraw organizacyjnych zebranie zakończono hymnem Młodych. (km.)

— **ROGOŹNO.** W dniu 9 września b. r. odbyło się zebranie miejscowego koła S. N. Referat wygłosił referent org. Boch. Po referacie odbyła się dyskusja. (rf)

Pokłosie naszego jubileuszu

Poniżej podajemy treść dalszych telegramów i listów, jakie otrzymaliśmy z okazji trzydziestolecia „Kurjera Poznańskiego“:

Z okazji trzydziestolecia istnienia tak wielce zasłużonego Wydawnictwa, które zawsze stało twardo na straży interesów Narodu Polskiego, Związek zasła serdeczne życzenia dalszego pomyślnego rozwoju.

W przeświadczeniu, że niestrudzona działalność Jubilatki w dalszym trzydziestoleciu na niwie narodowej gospodarki przyczyni się do powstania potężnej warstwy światłego miészczactwa polskiego, kreśliły się z głębokim poważaniem

Wielkopolski Związek Chrześcijańskich Zrzeszeń Kupieckich w Poznaniu

(—) F. Woźniak, prezes;
(—) F. Klaczyński, dyrektor.

Najserdeczniejsze życzenia z okazji 30-lecia pracy na niwie społecznej i narodowej. Niech żyje Wielka Polska!

(—) Dr. Jerzy Kolasiński, prezes pow. Str. Nar.

(—) W. Frąckowiak, agentura. Krotoszyn.

„Kurjerowi Poznańskiemu“ w dzień trz. dziesiątolecia znojnjej lecz owocnej pracy w służbie narodowej życząc co najmniej stułetniego żywota, — zasłużonym Kierownikom jego zaś, aby w pełni sił i zdrowia doczekali się złotego jubileuszu wydawnictwa. Szczęść Boże!

(—) Władysław Seyda.

Na ręce Szanownego Pana przesyłam szczerze życzenia dalszego rozwoju „Kurjera Poznańskiego“.

(—) Józef Czepczyński.

Szanownemu Panu pozwalamy sobie przesłać z okazji 30-letniego jubileuszu „Kurjera Poznańskiego“ serdeczne życzenia dalszego rozwoju.

Resursa Kupiecka w Poznaniu
(—) Henryk Żak, (—) W. Czepczyński.

Śpieszę złożyć moje najserdeczniejsze życzenia z okazji 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“. Niech wyteżona praca wydawnictwa w szerzeniu kultury i w kierunku zdobycia stanowiska mocarstwowego dla Polski przyniesie jak najobfitsze plony.

(—) Fr. Łyczywek, Poznań.

Czołowemu organowi narodowemu Polski Zachodniej, zasłużonemu krzewicielowi myśli i tradycji narodowej w okresie niewoli, oraz największemu orędownikowi świadomości narodowej i idei patriotycznej w Polsce Odrodzonej najgorętsze życzenia dalszego świetnego rozwoju przesyła

Wydawnictwo i Redakcja „Dziennika Kujawskiego“, Inowrocław

Z okazji 30-letniej niezwykle trudnej, a owocnej pracy narodowej na zagrożonej redukcje polskości, przesyłamy serdeczne gratulacje

Wydawnictwo „Kurjer Łódzki“ i „Echo“, Łódź.

„Kurjerowi Poznańskiemu“, pismu katolicko-narodowemu, niestrudzonemu szermierzowi sprawy polskiej w czasach zaborczych, stojącemu przez 30 lat zawsze na straży dobra Kościoła i Ojczyzny, ślemy w dniu Jego jubileuszu skromne życzenia błogostawieństwa Bożego w dalszej Jego pracy i w walce o Wielką Polskę.

Redakcja „Gazety Wągrowieckiej“ w Wągrowcu
(—) K. Bonowski, (—) Adamowiczowa.

Szanownej Redakcji i Administracji składamy w trzydziestą rocznicę istnienia „Kurjera Poznańskiego“ serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy ku dobru Ojczyzny.

Za adwokatów

Dr. Witolda i Dr. Stanisława Celichowskich

(—) Dr. Witold Celichowski, adwokat.

Najserdeczniejsze życzenia w dniu wielkiej a zasłużonej radości
(—) Wierzyński, Warszawa.

Z okazji 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“ składam moje najserdeczniejsze życzenia dalszej owocnej pracy!

Z poważaniem
(—) Wł. Majewicz.

Z powodu jubileuszu Waszego, tak zasłużonego dla sprawy narodowej, dziennika z całego serca ślę życzenia dalszych długich lat owocnej pracy.

(—) Konrad Olchowicz, „Kurjer Warszawski“, Warszawa.

Wróciwszy z podróży, śpieszę, aby jako były bezpośredni — a obecnie pośredni — współpracownik „Kurjera Poznańskiego“ złożyć W Panom serdeczne życzenia dalszego, wspaniałego rozwoju dla dobra całej Polski.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

(—) Franciszek Krajna („Par“ Polska Agencja Reklamy Franciszek Krajna).

Z okazji 30-letniego jubileuszu owocnej pracy dla narodu, a szczególnie dla dobra chrześcijańskiego, narodowego handlu, rzemiosła i przemysłu, przesyłamy wydawnictwu „Kurjera Poznańskiego“, od lat długich mocą uchwały walnych zebrań naszego organu oficjalnego, nasze najszczerze wyrazy uznania i życzenia dalszego rozwoju aż do zupełnego zwycięstwa.

Towarzystwo Młodych Przemysłowców w Poznaniu

(—) Józef Eliński, wiceprezes,
(—) Wincenty Niewiada, sekretarz.

W dniu jubileuszu 30-letniej wytrwałej służby w obronie ideałów narodowych ślę szczerze życzenia dalszej owocnej pracy dla dobra naszej Ojczyzny, życzliwy

(—) Kazimierz Ziętowski, Inowrocław.

Bawiąc przelotnie w Poznaniu, dowiaduję się z „Kurjera Poznańskiego“ o pięknej jubileuszowej dacie Szanownego Pisma.

Pośpieszam złożyć najszczerze gratulacje, własnym i żony mojej imieniem, dla całego Szanownego Wydawnictwa, którego obywatelską i kulturalną pozycję każdy z najwyższym szacunkiem uznać musi.

Proszę przyjąć wyrazy prawdziwego i szczerzego uszanowania, z jakim pozostaję
(—) Teofil Trzcziński.

Z okazji 30-letniego jubileuszu „Kurjera Poznańskiego“ mamy zaszczyt przesłać nasze serdeczne życzenia.

Niechaj rozwój wydawnictwa potęguje się nadal dla dobra Ojczyzny i naszego życia gospodarczego.

Zarząd Związku Fabrykantów

Tow. zap. w Poznaniu

(—) Maciejewski prezes,
(—) Łyczywek, dyrektor.

Wielce Szanownemu Wydawnictwu „Kurjera Poznańskiego“ przesyłam w dniu 30-letniego jubileuszu moje najszczerze życzenia dalszego tak wspaniałego rozwoju dla dobra i chwały naszego narodu.

Ubiegłe 30 lat były to lata stałej i upartej walki dla sprawy narodowej od samego zarania z potężnym zaborcą pruskim, a w wolnej Polsce walki z żydostwem, komunizmem i innymi czynnikami rozkładu.

Życzę z całego serca, ażeby tak „Kurjer Poznański“ jak i „Orędownik“ — dziś tak świetnie i mądrze redagowane — niezadługo już pracowały w pełnej swobodzie pod naszym rządem narodowym dla dobra rozwoju, wielkości i chwały naszej Ojczyzny!

Z poważaniem
(—) A. Chybiński, czytelnik wzgl. abonent „Kurjera Poznańskiego“ od roku 1906.

W uroczystości 30-lecia przyjąć upraszamy najgorętsze życzenia błogostawieństwa Bożego dla dalszej Waszej tak ofiarnej i dla Narodu tak bogatej w plon pracy.

(—) Ludwik Cichowicz
(—) Wiesława Cichowicz.

Z okazji trzydziestu lat pracy „Kurjera Poznańskiego“ na gruncie naszym, przesyłam na ręce Szanownego Pana serdeczne życzenia dalszej owocnej pracy.

(—) Włodzimierz Czepczyński.

W uroczystym dniu 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“ przesyłam serdeczne życzenia. Położone zasługi w tym długim okresie czasu niechaj uwieńczy najpomyślniejsza przyszłość w Polsce narodowej!

(—) Helena Grossmanówna.

Z okazji 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“ przesyłam najserdeczniejsze życzenia dalszego pomyślnego rozwoju i powiększenia nakładu.

(—) Henryk Żak.

Promiennego rozwoju, świetlanej przyszłości i dozgonnej wytrwałości na niwie wiernych i prawdziwych zasad narodowego apostołstwa założycielom i Redakcji „Kurjera Poznańskiego“ na trzydziestolecie

(—) Witold Ostoja-Alkiewicz.

Szczęść Boże w dalszej pracy dla „Wielkiej Polski“! Serdeczne życzenia składa

(—) Zbigniew Kurnatowski.

Z okazji 30-lecia istnienia „Kurjera Poznańskiego“ składam jak najlepsze życzenia dalszej owocnej pracy nad rozwojem wydawnictwa Drukarni Polskiej.

Z wyrazami głębokiego poważania i szacunku

(—) Józef Baranowski, Poznań.

Na ręce JW Panów składam z okazji 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“ życzenia, jako naczelnym kierownikiem pisma, które wychowało dwa pokolenia w duchu narodowo-katolickim, — aby w jak najdłuższe lata w tej samej myśli służyło idei narodowej.

(—) Waław Olek, Września.

Z okazji trzydziestolecia „Kurjera Poznańskiego“ pozwalam sobie złożyć moje skromne życzenia, aby nadal prasa narodowa była silna i rozwijała się pomyślnie, mając miliony czytelników. Stała czytelniczka „Kurjera Poznańskiego“

(—) Marja Gutowska, (dawna wiceprzew. Nar. Org. Kobiet) Grudziądz — Poznań.

Z okazji 30-lecia wydawnictwa przesyłam szczerze życzenia jak największych sukcesów i pomyślności w trudnej pracy nad odrodzeniem ducha narodowego i w działalności, zmierzającej do zwalczania zalewu żydowskiego, zagrażającego naszym zachodnim dzielnicom.

(—) Adam Królak, Środa.

Oby Bóg pozwolił Szanownej Instytucji-Jubilatce w długie jeszcze lata kontynuować dotychczasową, tak bardzo pożyteczną i owocną w skutkach działalność w krzewieniu w społeczeństwie naszym ducha narodowego i szczerze katolickiego i zbliżając naród nasz coraz więcej ku ideałom Wielkiej Polski

Spółka „Nieruchomość“, św. Marcin 65
Za Zarząd:
(—) L. Zaremba Rychwański.

Życzenia dalszej owocnej pracy składa

(—) Skutecka, Poznań.

Na trzydziestolecie dalszego pomyślnego rozwoju

(—) Polachowski, Wieszowno.

Z okazji jubileuszu 30-lecia pozwalam sobie przesłać najszczerze życzenia jak najpomyślniejszego rozwoju przedsiębiorstwa.

(—) Łucja Malińska.

Z okazji 30-lecia istnienia poczytnego pisma W Panów pozwalamy sobie przesłać W Panom najlepsze życzenia dalszego pomyślnego rozwoju.

Z poważaniem
Biuro Ogłoszeń i Reklam
Juljan Jagielski w Poznaniu.

Z okazji 30-letniej niestrudzonej i ofiarnej pracy o rdenną polskości naszych zachodnich dzielnic śpieszymy wraz z całą Polską złożyć nasze najszczerze życzenia wytrwania i jeszcze wspanialszych owoców chwalebnej pracy

Chemiczna
Fabryka Artykułów Piśmiennych
B. Giemza i Ska w Poznaniu.

Sekretarz Ligi chodzi strapiiony. Wrócił właśnie z Rzymu, gdzie daremnie kołatał u Mussoliniego, aby szanowano babcie Ligę i jej pragnienia spełniano. Włochom jednak ani to w głowie. Nawet się drożą z przyjazdem do Genewy, coby dla Ligi było ciężkim ciosem. Coraz to którzyś z gości na dorocznym kiermaszu zawodzi. Czy warto puszczać karuzel w bieg? Pan Avenol chodzi strapiiony...

Z okazji 30-lecia „Kurjera Poznańskiego“ składamy Panom na tej drodze serdeczne życzenia pomyślnego rozwoju i dalszej owocnej pracy w obronie spraw narodowych, staropolskim „Szczęść Boże“.

Niech żyje Wielka Polska!

Klub Hokejowy „Czarni“
(—) St. Zieliński, wiceprezes,
(—) L. Kazmierczak, sekretarz.

Z okazji 30-tej rocznicy „Kurjera Poznańskiego“ przesyłam najserdeczniejsze życzenia dalszego pomyślnego rozwoju wydawnictwa.

Z wysokim poważaniem
Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej
(—) P. Centowski.

Pełnemu zasług i zawsze niestrudzonemu w walce o sprawę narodową „Kurjerowi Poznańskiemu“ i jego kierownikom składamy z okazji trzydziestolecia pracy najserdeczniejsze życzenia „ad multos annos“.

(—) Ludwika Dobrzyńska Rybicka,
(—) Aniela Koehlerówna.

Z okazji 30-letniego jubileuszu zaszczytnej pracy „Kurjera Poznańskiego“ zasła Szanownej Redakcji serdeczne życzenia dalszego pomyślnego rozwoju Ich pisma, które po raz pierwszy dotarło do mych rąk w domu rodzinnym we Wrocławiu, a później w Belgii bądź we Francji przynosiło podczas wojny z taką niecierpliwością oczekiwane wiadomości ze stron rodzinnych.

Przypominam sobie, z jaką radością był czytany w kompanii „Bajonczyków“ numer gwiazdkowy z roku 1914, znaleziony w okopach niemieckich, przechodząc z ręki do ręki ochotników polskich z roku 1914.

A od powrotu do Polski jestem stałym i wiernym abonentem „Kurjera“. Załączam zapewnienie mego wysokiego szacunku

(—) Konstanty Bilażewski.

W dniu trzydziestolecia! Rozpocząłeś z Bogiem trzydziesty pierwszy rok Pański.

Prowadź naród dalej „Kurjerze Poznański“.

Twój Czytelnik, Poznań.

Z okazji jubileuszu 30-lecia istnienia wydawnictwa przesyłam serdeczne i szczerze życzenia. Współpracując z wydawnictwem W Panów od dwudziestu paru lat, podziwiałem twórczą pracę Panów dla dobra kraju. Życzę Panom dalszego rozkwitu dla dobra Rzeczypospolitej.

(—) Teofil Pietraszek, właściciel Biura Ogłoszeń, Warszawa.

PRACA POLSKA

ODDZIAŁ METALOWCÓW

Zebrań plenarne oddziału Związku Zawodowego Metalowców „Praca Polska“ odbędzie się w czwartek, dnia 24 bm. o godz. 19 w sali św. Marcin 65.

Ze względu na ważne sprawy organizacyjne przybycie wszystkich członków obowiązkowe.

Zarząd.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Nowości z dziedziny prawa przemysłowego

W kołach rządowych i samorządowych znajduje się w opracowaniu szereg zarządzeń z zakresu prawa przemysłowego, które to projekty mogą zainteresować naszych przedsiębiorców. To też przynosimy poniżej krótki przegląd projektowanych norm prawnych.

Umiejscowienie zakładów przemysłowych, niebezpiecznych dla otoczenia

Jak wiadomo, zarówno prawo przemysłowe, jak i przede wszystkim prawo budowlane przewidują, iż niektóre zakłady przemysłowe, niebezpieczne wzgl. uciążliwe dla otoczenia, mogą powstawać tylko na terenach specjalnych, np. poza miastem lub w specjalnych dzielnicach fabrycznych. Obecnie ministerstwo przemysłu i handlu przygotowuje instrukcję, która odnośnie zakładów przemysłowych dzieli na 3 grupy.

Do pierwszej grupy należą zakłady niebezpieczne, które powinny znajdować się (zgodnie z wymaganiami art. 321 prawa budowlanego) poza obrębem osiedli. Tutaj projektuje się zaliczenie: 1) wyrobu i składowania materiałów amunicyjnych i pirotechnicznych, 2) wyrobu bojowych środków chemicznych, 3) produkcji, przy której wydzielają się dwutlenek siarki, 4) hutnictwa metali, 5) wyrobu kwasów, 6) cementowni, 7) wapienników, 8) wyrobu karbidu, 9) wyrobu siarczku węgla, celulozoidu, eteru, kolodjum i t. p., 10) wyrobu superfosfatów i azotniaku, 11) gazowni, 12) wyrobu syntetycznych półproduktów organicznych i ich pochodnych, 13) rafinerii nafty i destylarni smoły, 14) spalarni śmieci, 15) przeróbki szmat niepranych, 16) wyrobu sztucznego jedwabiu, 17) gazolinarni, wyrobu sztucznych nawozów, saletry, soli potasowych i t. p.

Do 2-giej grupy mają należeć zakłady szkodliwe, które powinny się znajdować w specjalnej dzielnicy przemysłowej. Tutaj projektodawca wymienia: 1) zakłady utylizacyjne i t. p. zakłady przerabiające np. pierze, szczenię, krew itp., 2) rzeźnię, solarnie skór i jelit, 3) fabryki konserw mięsnych i rybnych, 4) garbarnie, 5) gorzelnie, 6) cukrownie, 7) drożdżownie, 8) huty szklane, 9) włókiennicze drukarnie, farbiarnie, wykończalnie, 10) gazownie oświetleniowe, 11) wyrób gazowni technicznych, 12) fabryki dykt, używające surowej krwi.

Wreszcie do 3-ciej grupy (zakłady mogące znajdować się w dzielnicach mieszanych) projektodawca zalicza: 1) wyrób mączki fosforytowej, 2) krochmalnie, 3) tartaki, 4) elektrownie parowe, 5) tkalnie, 6) wyrób garbników, 7) zakłady używające silników powyżej 10 km.

Zdefiniowanie 4 nowych rzemiosł

Z dniem 30 czerwca r. uzupełniono listę rzemiosł przez wpisanie na nią 4-ech nowych rzemiosł, mianowicie bielźniarstwa, gorseciarstwa, ślusarstwa samochodowego i ślusarstwa precyzyjnego (mechanictwa). Obecnie m-stwo przemysłu i handlu i opracowało projekt określenia granic tych nowych rzemiosł. O ile stosunkowo łatwą rzeczą było określenie granic gorseciarstwa i bielźniarstwa, o tyle kłopotliwe powstały kwestje, czy np. do ślusarstwa samochodowego zaliczyć naprawę rowerów, albo też do ślusarstwa precyzyjnego: naprawę patefonów, maszyn do pisania i do szycia i t. d.

Kontrola nad handlem starzyzną

Konferencja Administracji Przemysłowej Miast, która obradowała w Poznaniu podczas ostatnich Targów, wysunęła szereg uchwał legislacyjnych,

które obecnie stanowią przedmiot rozważań czynników rządowych. M. i. konferencja ta uchwaliła postulat, aby na handlarzy starzyzną (podobnie jak to się działo dawniej) nałożyć obowiązek prowadzenia rejestru kontrolnego, a to celem utrudnienia sprzedaży przedmiotów skradzionych.

Przepisy o prawach i obowiązkach licytatorów

Ta dziedzina była również szczegółowo uregulowana w ustawodawstwie

Polska Centralna Kasa Kredytu Bezprocentowego

Ważna placówka dla chrześcijańskiego rzemiosła i kupiectwa

W Warszawie została zorganizowana ostatnio Polska Centralna Kasa Kredytu Bezprocentowego. Nie potrzeba się tu rozwodzić, jakie znaczenie dla rodzącego się w całej Polsce rodzimego handlu mają kasy bezprocentowych pożyczek. Pisałmy o tej sprawie na naszych łamach niejednokrotnie. Opisywaliśmy także działalność żydowskich kas bezprocentowych.

Ruch organizacyjny polskich i chrześcijańskich kas bezprocentowych jest już dziś coraz szerszy. Idzie on w parze z rozwojem polskiego i chrześcijańskiego handlu na terenach silnie zażydzonych.

Wzmagają się w narodzie polskim, w szczególności w warstwach ludowych, pęd do handlu, pęd tak silny, że go już nie powstrzyma. Jest to dowodem świadomości olbrzymich mas naszego społeczeństwa, że, tak jak organizm ludzki musi mieć mózg, serce i płuca, tak organizmowi narodowemu nie może zabraknąć własnego handlu, na wszelkich szczeblach: od straganu do wielkiej eksportowej hurtowni.

W obecnych jednak warunkach gospodarczych konieczna jest pomoc dla polskiej przedsiębiorczości. Polski przedsiębiorca musi być przygotowany do walki o chleb i wyposażony w uzbrojenie nie gorsze od żydowskiego, przede wszystkim na polu kredytu.

Wszczęta w tym kierunku akcja wydaje już dzisiaj coraz obfitsze plony. Prasa narodowa oświetliła sprawę tę na tyle wszechstronnie, że niema już dziś nikogo, ktoby miał wątpliwości o potrzebie takich kas dla polskiego życia gospodarczego.

Jakkolwiek władze administracyjne niejednokrotnie stawiały wiele trudności przy rejestracji naszych kas bezprocentowych, jednak kilkanaście z nich uzyskało już rejestrację, a kilkadziesiąt jest w rejestracji.

W tych warunkach ważną sprawą stało się stworzyć ośrodek, gdzieby można było zgromadzić rozproszone dotychczas wysiłki ludzi dobrej woli, zaszczydzić im wielu trudności i nieraz nawet przykrych zawodów, przez wzajemną wymianę doświadczeń.

Dlatego grupa osób przygotowała statut Polskiej Centralnej Kasy Kredytu Bezprocentowego. Adwokat Stanisław Poraj-Wilczyński z Warszawy na mocy decyzji komisarza rządu st. m. Warszawy uzyskał zatwierdzenie statutu i na mocy tego statutu w dniu 13 bm. odbyło się w lokalu zasłużonej placówki finansowej — Banku Towarzystw Spółdzielczych w Warszawie (przy ul. Jasnej) pierwsze walne zgromadzenie wymienionego stowarzyszenia. Zebranie zagał mec. Poraj-Wilczyński, po czym zgromadzenie wybrało na przewodniczącego dr. Mieczysława Trajdosa, zasłużonego propagatora i znawcę zagadnień kredytu bezprocentowego.

Na podstawie statutu Centralnej Kasy celem jej jest podniesienie poziomu produkcji gospodarczej Polaków-chrześcijan. Do celu swego dąży stowarzyszenie przez:

1) udzielanie bezprocentowego kredytu polskim, chrześcijańskim kasom bezprocentowym, istniejącym na terenie całej Rzeczypospolitej, z przeznaczeniem na użycie sum między kasy rozdzielonych na bezprocentowy kredyt, służący do podniesienia poziomu produkcji gospodarczej Polaków, chrześcijan;

2) badanie rozmiaru i jakości potrzeb gospodarczych ludności, sposobu ich zaspokajania przez miejscowy przemysł, handel, rzemiosło, rolnictwo i zawody wolne, zbieranie dotyczących danych statystycznych;

3) udzielanie informacji osobom zainteresowanym o możliwościach założenia i prowadzenia przedsiębiorstwa gospodarczego w danej miejscowości;

4) zakładanie i współdziałanie w zakładaniu kas bezprocentowych;

5) wykonywanie opieki fachowej nad kasami bezprocentowymi, będącymi członkami stowarzyszenia i udzielanie im porad prawnych;

6) wykonywanie dozoru fachowego nad działalnością kas bezprocentowych, będących członkami stowarzyszenia;

7) urządzanie i współdziałanie w urządzaniu odczytów, pogadanek, wystaw, pokazów, bibliotek, czytelni, kursów instruktorskich, zjazdów, filmów i imprez, propagujących cel i zadania stowarzyszenia.

państw zaborczych, natomiast polskie prawo przemysłowe nie zawiera żadnych w tym względzie norm, co jest przyczyną wielu niedomagań przy licytacjach. Wspomniana wyżej konferencja wysunęła wniosek o opracowanie odnośnego rozporządzenia, przy czym wskazała również na:

przedsiębiorstwa zaufania publicznego, jako na przedsiębiorstwa ochrony mienia (stróżów), detektywów prywatnych, biura pośrednictwa w zawieraniu małżeństw, wróżbiarstwo, sprzedaż gazet i czasopism, które to rodzaje zarobkowania również czekają na wydanie przepisów regulujących ich wykonywanie.

8) wydawanie pism ulotnych i perjodycznych, propagujących wymienione cele.

Dalej zasługuje na wzmiankę, że według statutu zarządowi nie wolno korzystać z funduszy pożyczkowych, celem pokrycia wydatków biurowych i administracyjnych.

tatut pozwala na zakładanie oddziałów przewiduje również tworzenie sekcji, z których zapoczątkowano już kilka na podstawie zgłoszeń obecnych, więc sekcję prawniczą, statystyczną i badania konjunktury, finansową itd.

Członkiem rzeczywistym stowarzyszenia może być każda Polska Chrześcijańska Kasa Bezprocentowa, względnie osoba prawna, która w swym łonie prowadzi polską, chrześcijańską kasę bezprocentową.

Członkiem czynnym stowarzyszenia może być każda osoba fizyczna bez różnicy płci, wyznania chrześcijańskiego, narodowości polskiej, pełnoletnia, wprowa-

Bonówka-Likwopin

uzdrawia żofadek

Z względu na nasiadownictwo uprasza się żofadek Bonówką w opakowaniu oryginalnym.

Prz 6594-37182

dzona do stowarzyszenia przez dwóch jego członków.

Członkiem wspierającym stowarzyszenia może być każda osoba fizyczna lub prawna, która zobowiąże się do opłacania stałych, dobrowolnych składek na rzecz stowarzyszenia.

Zebranie udzieliło absolutorium komitetowi założycieli, uchwalilo wysokość wpisowego i składek członkowskich i dokonało wyboru władz.

Do zarządu głównego wybrano w tajnym głosowaniu pp.: mec. Poraj-Wilczyński, dr. Mieczysława Trajdosa, Wacława Niklewicza, Józefa Grodzkiego, Zygmunta Ichnatowicza, Józefa Szmydta i inż. Józefa Rzańskiego.

Do komisji rewizyjnej powołani zostali pp.: Marjan Kulczycki, Hipolit Wąsowicz, Eugeniusz Smolikowski, Stefan Krasuski i Bolesław Kozubowski.

Siedzibą Polskiej Centralnej Kasy Kredytu Bezprocentowego jest Warszawa, ul. Złota 34 m. 5, dokąd kasę bezprocentową powinny kierować swe zgłoszenia oraz wszelką korespondencją.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Pośredni eksport półfabrykatów i gotowych wyrobów drzewnych.** Min. skarbu okólnikiem z dnia 10 sierpnia 1936 r. L. D. V. 36206/4/36 zwolniło od podatku przemysłowego od obrotu obroty przedsiębiorstw przemysłowych, osiągnięte z eksportu wyprodukowanych przez nie półfabrykatów i gotowych wyrobów drzewnych, dokonane przez krajowych eksporterów drewna drogą morską za pośrednictwem krajowych lub gdańskich firm ekspedycyjnych, trudniących się zawodowo ekspedycją. Za krajowe eksportera drewna uważa się krajowe przedsiębiorstwa handlowe, zakupujące od przedsiębiorstw przemysłowych na własny rachunek półfabrykaty lub gotowe wyroby drzewne w celu wyeksportowania poza granice celne Rzeczypospolitej. Powyższe zwolnienie przysługuje przedsiębiorstwom przemysłowym z urzędu (bez obowiązku składania indywidualnych podań) w odniesieniu do obrotów eksportowych, dokonanych od dnia 1 września 1936 r., pod warunkiem: 1) prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych; 2) przedstawienia dowodu zawarcia transakcji z krajowym eksporterem drewna w sprawie eksportu półfabrykatów lub gotowych wyrobów drzewnych poza granice celne Rzeczypospolitej; 3) wykazania, iż przeznaczone na eksport półfabrykaty i gotowe wyroby drzewne zostały wysłane bezpośrednio pod adresem krajowego lub gdańskiego przedsiębiorstwa ekspedycyjnego; 4) złożenia zaświadczenia krajowego lub gdańskiego przedsiębiorstwa ekspedycyjnego, trudniącego się zawodowo ekspedycją morską, stwierdzającego, iż otrzymane transporty zostały załadowane na statek i wywiezione poza granice celne Rzeczypospolitej oraz zawierającego numery otrzymanych wagonów ze wskazaniem ilości i rodzaju materiałów drzewnych, datę nadejścia wagonów, datę załadowania na statek i nazwę statku. (k)

Z KRAJU

(k) **Ustawodawstwo gospodarcze.** W Dzienniku Ustaw R. P. nr. 71 z dnia 21 września r. b. opublikowane zostało m. in. rozporządzenie ministra przem. i handlu z dnia 26 sierpnia r. b. w porozumieniu z ministrami: rolnictwa i r. r. oraz spr. wewnątrznych o wazieniu bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec, sprzedawanych na targowiskach (poz. 513).

(k) **Aukcje i Targi Futrzarskie w Wilnie.** Wobec powodzenia tegorocznych Targów Futrzarskich w Wilnie izba przem. handlowa w Wilnie, która je organizowała, zwróciła się do min. przem. i handlu z wnioskiem o zarezerwowanie terminu końca lipca — początek sierpnia 1937 r. na zorganizowanie III Międzynarodowych Targów Futrzarskich, w myśl bowiem obowiązujących zasad wszelkie takie imprezy muszą być zgłaszane na rok naprzód. W r. b., prawdopodobnie w grudniu, odbędzie się w Wilnie jeszcze aukcja na skóry surowe, a w przyszłym roku odbędzie się w

różnych terminach i niezależnie od Targów Futrzarskich akcje na skóry surowe.

(k) **Sprawa eksportu ziemniaków z Polski.** Związek eksporterów ziemniaków w Toruniu komunikuje, że eksporterzy nawiązali kontakt z Argentyną, Urugwajem i Brazylią i mają możliwość wysłania do tych krajów większych transportów ziemniaków. Jest to jednak próba, której powodzenie zależy nie tylko od eksportera, ale i od konjunktury, sztucznie regulowanej dumpingowymi zarządzeniami przez rynki. Zaznaczyć należy, że Irlandja i Holandia wypłacają poważne premje eksportowe; również i niektóre inne kraje popierają wywóz ziemniaków. Rynki europejskie zgłaszają zapotrzebowanie na sadzeziaki, jednak eksporterzy polscy ostrożnie podchodzą do zawierania umów, sytuacja cen bowiem nie jest wyjaśniona ani w Polsce ani zagranicą.

Z ZAGRANICZY

(z) **Zapas złota we Włoszech.** Zapas złota w Banku Włoch spadł z 5.441 milj. lirów w grudniu 1934 r. do 3.394 milj. lirów w grudniu 1935 r. Dane za okres sankcyj nie zostały jeszcze opublikowane. Należy przypuszczać, że deficyt bilansu płatniczego wynosił ok. 300 milj. lirów miesięcznie, t. j. ogółem za półrocze 1.800 milj. lirów. Ponieważ zbiórka złota przyniosła ok. 700 milj. lirów, wartość zaś zagranicznych papierów publicznych, zamienionych przez obywateli włoskich obowiązkowo na bony skarbowe — szacować należy w przybliżeniu na 2.000 milj. lirów, przeto obecny zapas złota przypuszczalnie powiększył się o ok. 900 milj. lirów i winien obecnie wynosić ok. 4.300 milj. lirów.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Ogłoszenie prasowe”.** Polski Związek Wydawców Dzienników i Czasopism podjął w latach ostatnich wydanie prac, poświęconych najważniejszym zagadnieniom prasowo wydawniczym. Pierwsze trzy tomy wydawnictwa Związku Wydawców poświęcone zostały zagadnieniom ustawodawstwa prasowego i służby agencyjno-informacyjnej. Obecnie ukazał się na półkach księgarskich tom IV Wydawnictwa Związku Wydawców, poświęcony sprawom ogłoszeniowym p. t. „Ogłoszenie Prasowe”. Autorem książki jest p. Stanisław Zenon Zakrzewski, prezes Polskiego Związku Reklamowego, członek rady administracyjnej Międzynarodowego Związku Reklamowego, profesor reklamy w Wyższej Szkole Dziennikarskiej i dyrektor działu ogłoszeń Polskiej Agencji Telegraficznej. Nowa praca p. St. Z. Zakrzewskiego, autora szeregu prac publicystycznych poświęconych zagadnieniom reklamy, jest wynikiem długoletnich studiów teoretycznych i praktycznych doświadczeń jej autora. Z uwagi zarówno na osobę autora jak i na ciekawe ujęcie tematu, nowa książka wywoła bezwątpienia żywe zainteresowanie wszystkich tych, którzy rozumieją znaczenie reklamy prasowej dla życia gospodarczego.

Krótkie informacje gospodarcze

— Według ostatnich danych statystycznych, konsumpcja drożdży ulega stalemu zwiększeniu. I tak, w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia skonsumowano w roku 1934 — 4.773.500 kg., w roku 1935 — 4.862.909 kg., a w roku 1936 — 4.886.873 kg.

— W sierpniu 1937 r. odbył się ma w Berlinie XI-ty Międzynarodowy Konkres Mleczarski. W ramach tego kongresu odbędzie się szereg wycieczek w teren dla zwiedzenia mleczarni w Niemczech.

— Z dniem 9 bm Szwajcarski Bank Narodowy obniżył stopę dyskontową z 2 i pół do 2 proc. Należy podkreślić, że decyzja ta powzięta została w dn. 8 bm, a więc w przeddzień wystąpienia osłabienia franka szwajcarskiego na giełdach.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Sroda: **KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI**
Tekli p. i m. N. M. P. od wyk. niew.
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI
Bogusławy | Chomira

Słońca: wschód 5.39, zachód 17.50
Długość dnia 12 godzin 11 minut
Księżyc: wschód 13.45, zachód 21.24
Faza: Pierwsza kwadra o 23 g.

Wrzesień
23
Środa

Ważne numery telefonów:
Pogotowia rat.: 66-66 i 55-55
Straż ogniowa 19-37 30-50
Policja: 42-21
Pocztowcy: 15-60 i 28-36
Taksówki: Postój przy ulicy Grunwaldzkiej 77-72 przy Rynek Jez. 77-08 przy ul. Marsz. Focha (naroz. Niegolewski ch) 77-82. Pl. Świątokrzyski 49-80 przy ul. Zielonej (nar. Strzeleckiej) 50-35 Rynek Włdecki 66-35 W Garbary (nar. Wielkiej) 57-37

Poczt. biuro zleczeń: 49-27. Dokładny czas: 55-66

Stan wody: + 0,28 mtr.
Temp. wody: + 18 st. C.

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. przy ul. 27 Grudnia 18; Apt. im. dr. Marcinkowskiego, ul. Nowa (Bazar); Apt. Zielona, ul. Wrocławska 31; Apt. Czerwona, St. Rynek 37; Apt. przy Grobli, W. Garbary 41. Jeżyce: Apt. Mickiewicza, ul. Dąbrowskiego 10; Apt. pod Opatrznością, ul. Dąbrowskiego 76 (róg Staszica). Łazarz: Apt. św. Łazarza ul. Strusia 9. Górczyn: Apt. Karpińskiego, ul. Marsz. Focha 38. Wilda: Apt. przy Bramie Włdeckiej Górna Wilda 3; Apt. Fortuna, Górna Wilda 96. Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12. Główna: Apt. przy Krzyżu ul. Główna 19. Staroleka: Apt. miejscowa.

KRONIKA MIASTA POZNAŃA

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 22 września 1926 r.

Celem wydania specjalnego numeru o Polsce przybył do Poznania dyrektor propagandy „Timesa” p. Luke.

OSOBISTE

— **Srebrne gody małżeńskie.** 19 bm. odprawiła się w kościele P. Jezusa uroczysta msza św. z okazji srebrnych godów małżeńskich p. Teofila Gibasiewicza i żony Pelagii z d. Suszczyńskiej, zamieszkałych przy ul. Pocztowej 8.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Archidiecezja Poznańska.** J. Em. Ks. Kardynał Prymas zamianował ks. Czesława Obarskiego, proboszcza w Kąkolewie, dziekanem dekanatu leszczyńskiego. Ks. Kazimierz Schmelzera, dotychczasowego wikariusza parafii św. Wojciecha w Poznaniu, drugim penitencjarzem i kaznodzieją przy Katedrze w Poznaniu i notariuszem Metropolitalnego Sadu Duchownego w Poznaniu. Ks. profesora dr. Witolda Gronkowskiego profesorem zwyczajnym Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu od dnia 1 października rb.

W zarząd otrzymali: O. Jan Hadryan kościół parafjalny w Obrze; ks. Teodor Zimoch, dotychczasowy proboszcz w Chludowie, kościół parafjalny w Opalenicy; ks. Józef Palmowski, dotychczasowy administrator w Pilce, kościół parafjalny w Parkowie i Słomowie. Kapelanem zamianowany został ks. Feliks Szleszkowski przy Wojewódzkim Zakładzie dla Korygentów i Ubogich w Bojanowie Poznańskim.

Na wikariat powołani: ks. Antoni Cieciora z Kępna do parafii św. Wojciecha w Poznaniu; ks. Jan Kaczor z Chojnicy do Ostrzeszowa; ks. Edmund Stawicki z Mosiny do Chojnicy.

— **Nabożeństwa w kościele Karmelitanek Bosych** (ul. Niegolewskich 23). W czwartek 24 września rozpoczyna się nowenna przed uroczystością św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Codziennie w czasie tej nowenny o godz. 8 msza św. śpiewana przed ołtarzem św. Teresy.

W przyszłą niedzielę 27 września o godzinie 10 msza św. za wszystkich dobroczyńców Karmelu. O 17 nabożeństwo ku czci św. Teresy od Dzieciątka Jezus z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem.

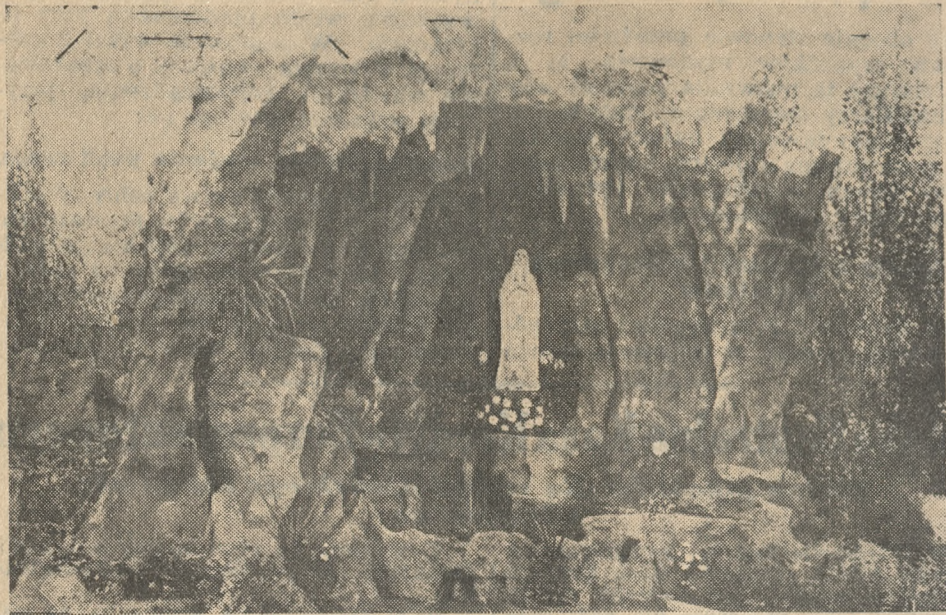
— **Uroczyste nabożeństwo** na intencję „XIII. Tygodnia L. O. P. P.” odbędzie się w dniu 24 bm. o godz. 10 w kościele św. Marcina z udziałem władz cywilnych i wojskowych oraz przedstawicieli kół L. O. P. P. i stowarzyszeń. Mieszkańców miasta uprasza się o liczny udział. — Po nabożeństwie nastąpi otwarcie strzelania o nagrody w strzelnicy małokalibrowej przy ul. Fr. Ratajczaka 21.

— **Wykonanie mszy gregorjańskiej** „Pater cuncta”, którą odśpiewało około 300 dzieci szkolnych w ub. niedzielę w kościele św. Marcina, wypadło nadspodziewanie. Dzieci śpiewały czysto i równo. Cały świąt muzyczny, obecny na mszy św., wyraził o śpiewie swoją najpochlebniejszą opinię. Zaśługa w tem dyr. Kulczyńskiego, który nie szczędził sił i czasu, ćwicząc dzieci trudnej, ale i bardzo pięknej mszy św. (wel)

WYKŁADY

— **Wykłady religijne** odbędą się we wtorek, czwartek i poniedziałek, 22, 24 i 28 września, o godz. 19 w sali sodalicyjnej, św. Marcina 69. Przemawiać będą: wtorek — ks. Mniejzyński n. t. „Istota łaski Bożej i Sakramentów św.” oraz ks. Kosicki n. t. „Chrystus i bierzmowanie”; czwartek — ks. Jakubczak n. t. „Msza św. i kapłaństwo” oraz ks. Kawski n. t. „Sakra-

Piękna grotta w szpitalu Przemienienia Pańskiego

W pięknym ogrodzie Szpitala Przemienienia Pańskiego w Poznaniu przy ulicy Długiej ukończono niedawno budowę grotty Matki Boskiej. Grotta, umieszczona wśród zieleni, wygląda jak przeniesiony w to miejsce wycinek skalistego górskiego krajobrazu. We wnętrzu grotty widoczna jest piękna statua Matki Boskiej. Jest to wyobrażenie Panny Możnej, według objawienia świątobliwej Wincentce Katarzynie Labouré, której Matka Boska powierzyła rozpowszechnianie cudownego medalika.

Całość wywiera szczególnie nastrojowe wrażenie w wieczornem oświetleniu dyskretnie wmontowanych reflektorów.

Grotta powstała z ofiarności pacjentów Szpitala Przemienienia Pańskiego i stanowić będzie i dla późniejszych kuracjuszy tego zakładu, niewątpliwie miejsce

cichego skupienia i modlitwy. Całość jest dziełem inspektora ogrodów miejskich p. Janickiego, któremu pomagał ogrodnik miejski p. Springer.

W pogodny wieczór wrześniowy odbyło się poświęcenie tego przybytku modlitwy w obecności sióstr ze Zgromadzenia św. Wincentego, gospodarzących w Szpitalu Przemienienia Pańskiego, lekarzy, kuracjuszy, służby i gości. Po odśpiewaniu pieśni maryjnej przez chór postulantek, przemówił dyrektor Zgromadzenia Siostr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo, ks. Michalski, i wskazał w podniosłych słowach na tradycję kultu Matki Bożej w Polsce, poświęcając równocześnie grotę. Podniosła uroczystość zakończyła odmówienie litanii Loretańskiej i śpiew „Pod twoją obronę”. (kl)

Jutro konkurs lotniczy juniorów

Z Poznania biorą udział dwie awjonetki

W środę, dnia 23 bm., nastąpi w Warszawie otwarcie lotniczego konkursu juniorów, który składać się będzie z lotu okrężnego, przygotowania samolotu do noclegu w polu, lądowania w prostokacie i lotu na orientację.

Do zawodów staną 23 maszyny, w tem 17 „RWD 8” i 6 „RWD 5”. Z Poznania polecą dwa aparaty: „RWD 5”, z załogą W. Wiśniewski (pilot) i Z. Dąbrós (tow.) oraz „RWD 8” z załogą W. Modlibowska (pilot) i M. Hrynakowska (tow.).

Lot okrężny obejmuje 4 etapy dzienne. Pierwszy etap (578 km) prowadzi z Warszawy do Bydgoszczy przez Płock, Inowrocław, Toruń, Kościerzynę, Gdynię, Kartuzy; drugi etap (744 km) z Bydgoszczy do Wilna przez Lidzbark, Ciechanów, Grodno, Augustów, Suwałki, Grodno; trzeci etap (821 km) obejmuje dystans Wilno — Mołodeczno, prowadząc przez Baranowicze, Słonim, Brześć n. Bugiem,

Luck i Brody do Lwowa; ostatni wreszcie etap mierzy 437 km i prowadzi ze Lwowa do Warszawy przez Dębicę, Mielec i Sandomierz.

Wyniki lotu okrężnego obliczać się będzie w ten sposób, iż zawodnikom przysna się zgóry tysiąc punktów dodatnich, z których odliczy się punkty karne, otrzymane w czasie lotu. Po przylocie do Warszawy samoloty muszą być przygotowane i zabezpieczone przed wpływami atmosferycznymi, gdyż pozostaną na noc na lotnisku Mokotowskim. Próba C wykaże ma umiętność zawodników lądowania na małej ograniczonej przestrzeni, ostatnia zaś próba t. zw. lot na orientację ma wykazać, że lotnik poznał już dobrze sztukę lotu o najkrótszej drodze do wyznaczonej miejscowości.

Zakończenie konkursu juniorów nastąpi w poniedziałek, 28 bm.

ment Ostatniego Namaszczenia i odpusty”; poniedziałek — ks. Jasiński n. t. „Cnoty i dary Ducha św.” oraz ks. Heyducki n. t. „Rok liturgiczny”. Wstęp bezpłatny. (x)

WYCHOWANIE, KURSY

— **Harcerski kurs ratownictwa.** Wykłady kursu ratownictwa, prowadzonego dla zastępowych drużyn harcerzy, odbywają się w poniedziałki i czwartki o godzinie 19,30 w lokalu A. K. H. (zamek).

WYSTAWY

— **Tow. Przyj. Sztuk Pięknych** (pl. Wolności 18). Po przerwie wakacyjnej otwiera Tow. w niedzielę, dnia 27 b. m. o godz. 12 swój salon. Pierwszym pokazem będzie zbiorowa wystawa obrazów dobrze znanej na gruncie Poznania i w Polsce artystki, Zofji Dziurzyńskiej-Rosińskiej i Tertuljana Stablęwskiego, który po raz pierwszy występuje z pokazną liczbą prac malarskich. (x)

W TROSCIE O WYGLĄD POZNAŃA

— **Przy gmachu kuratorium szkolnego** założono kilka druczianych siatek, ochraniających nowozasadzone dzikie wino tak od strony ul. Składowej, jak również od podwórza. Dzikie wino przyczyni się niewątpliwie do dekoracji sunturowo ponurego gmachu, a także upiększy ulicę, która po prawej stronie od al. Piłsudskiego, na całej przestrzeni od zakładu pogrzebowego po same kuratorium, pozostawia pod względem estetycznym wiele do życzenia, na co już kilkakrotnie zwracaliśmy uwagę. (wel)

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Odprawa komendantów hufców harcerzy.** W auli gimn. Paderewskiego odbyła się dwudniowa odprawa komendantów hufców harcerzy z terenu całej Wlkp. Chorągwi Harcerzy. Przedmiotem

KRONIKA LOTNICZA

Zapraszamy na zabawę tancezna L. O. P. P. która odbędzie się w sobotę, dnia 26. bm. o godz. 21 na sali „Belwederu” ul. M. Focha. Komitet zabawowy przygotowuje moc niespodzianek. Kosze szczęścia, baloniki, pocztę japońską itp. Wstęp za okazaniem leg. L. O. P. P. 1,00 zł, dla niez członków 1,50 zł, strój wizytowy. Mamy nadzieję, iż wzniosły cel, będzie zachętą do przybycia na zabawę.
zg 506/7

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie salę nowo-odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing.
Ng 15 211

lanie konkursowe z okazji „XIII. Tygodnia L. O. P. P.”, organizowane z ramienia Poznańskiego Obwodu Miejskiego L. O. P. P. przez Ogóln. Zw. Podofic. Rezerwy R. P. Strzelanie jest indywidualne. Nagrody rozdzielono. Osobno dla pań, panów i młodzieży. Strzelanie odbywać się będzie począwszy od 24. 9. do 1. 10. rb. codziennie od godz. 9 do 21 w strzelnicy małokalibrowej przy ul. Fr. Ratajczaka nr. 21. Jest więc niebywała okazja dla wszystkich do wypróbowania swoich zdolności strzeleckich.

— **Wstępne prace około ośrodka zdrowia.** W dniu wczorajszym rozpoczęto wstępne prace przy projektowanej budowie ośrodka zdrowia przy pl. Kolegiackim. Mur, który oddziela przewidziany teren budowy od pl. Kolegiackiego, uległ rozbiórce. Miejsce to okolono drewnianym parkanem. W najbliższych dniach robotnicy przystąpią do kopania fundamentów. (wel)

Troski mieszkańców Poznania

— **W sprawie oświetlenia ul. Dąbrowskiego.** Mieszkańcy ul. Dąbrowskiego uskarżają się na brak oświetlenia na końcowym odcinku tej ulicy. Oświetlenie elektryczne kończy się przy zakładach Państwowej Szkoły Ogrodnictwa; dalsza część ul. Dąbrowskiego, jak i przyległe tona w ciemnościach. A przecież należało by wreszcie zainteresować się tym odcinkiem tak ruchliwej i zabudowywanej się coraz bardziej ulicy i oświetlić go, na co od dłuższego czasu czekała mieszkający tego odcinka. (sb)

— **Dłaczego uporządkowano tylko kawałki ulic?** Przed kilku dniami przystąpiono do naprawy jezdni i chodników na ul. Lodowej. Mieszkańcy tej ulicy odetchnęli, sądzili bowiem, że nareszcie nie będą zmuszeni do urządzania skoków przez błota, by przebyć jako tako do ul. marsz. Focha. Sądzone, że gruntownej przebudowie ulegną także boczne ulice, jak ul. Chłodna i ul. Loretańska, które są całkowicie bez jezdni. Tymczasem naprawiono tylko niewielki odcinek do ul. Chłodnej oraz kilka metrów jezdni na ul. Chłodnej. Dalsze prace z niewiadomych powodów wstrzymano. — W sprawie ul. Loretańskiej zwracają Czytelnicy uwagę, że ulica ta, jakkolwiek oznaczona na planie miasta Poznania, nie otrzymała do tej pory tablic orientacyjnych.

KRONIKA POLICYJNA

— **Na gorącym uczynku.** Na gorącym uczynku kradzież yrowerów p. Józefowi Butkusowi, ujęto Władysława Sajana, bez stałego mieszkania. Rower zatrzymano w komisariacie I. do dyspozycji właściciela. (kl)

Konkurs wyźłów dowodnych pod Inowrocławiem

Konkurs wyźłów wszechstronnie wyszkolonych odbył się ostatnio pod Inowrocławiem. Do egzaminu stanęło 10 psów. Opady w pierwszym dniu konkursu utrudniły kandydatom pracę na sarnim tropie sfarbowanym, ale już następnego dnia, przy pięknej pogodzie, załatwiono z łatwością działy pracy wodnej i polnej. Wszechstronna sprawność zgłoszonych wyźłów dała dobre świadectwo o rzetelnej pracy ich trenerów. Kierownikiem konkursu był dr. Łukowicz, prezes Pomorskiego Towarzystwa Łowieckiego.

Na reprodukowanej powyżej fotografii widzimy 8 psów, które stanęły do konkursu. — Od lewej p. Fel. Gramowski z dwoma wyźłami, które oba zdobyły I premję; p. por. Łuczowski ze swoim wybitnie ciętym, kapitalnym „Boyem”; p. P. Kaaz ze zdobywcą drugiej nagrody, „Asem” z Rogowa; nabywca „Lorda”, jednego z trzech wyźłów p. Bol. Poczty — „Lord” otrzymał również drugą nagrodę; p. Bol. Poczta z dwoma kandydatami, którzy otrzymali III nagrodę i p. Brun. Gramowski z swoim wyźłem, wyróżnionym również trzecią nagrodą.

Ks. biskup Laubitz w Bydgoszczy

Dn. 23. b. m., w środę przyjeżdża do Bydgoszczy na 2 dni ks. biskup Laubitz. Powitanie o godz. 16 odbędzie się przed kościołem św. Trójcy.

131.683 mieszkańców w Bydgoszczy

Bydgoszcz. (f) Według danych Miejskiego Wydziału Statystycznego, ludność Bydgoszczy w dn. 1 września wynosiła 131.683 mieszkańców. Jeśli wziąć pod uwagę, że w roku 1921 według spisu urzędowego było to wzrost o przeszło 50 proc. w ciągu 15 lat dowodzi dużej siły rozwojowej miasta pomimo trudności, jakie władze administracyjne miastu stawiły.

Śmierć pod kołami wozu

Kościan. (kk) W godzinach popołudniowych zwoził robotnik majątn. Srocko Wielkie, wozem z pola paszę dla bydła. W pewnej chwili wskutek wstrząsu odpadła tylna część wozu, przez co spłoszył się koń, a woźnica, nie zorientowawszy się w sytuacji, spadł nagle i dostał się pod koła wozu, które przejechały przez niego i spowodowały śmierć na miejscu. Przywołany lekarz, dr. Polczyński z Czempinia, stwierdził zgon wskutek pęknięcia podstawy czaszki.

Ekshumacja Klary Sperling

Nowy Tomyśl (sp). W związku z morderstwem, dokonaniem na Klarze Sperling z Łubienia, dowiadujemy się ciekawych szczegółów.

Otóż wobec niejasnych zeznań mordercy Wnęka, zjechała w ub. tygodniu do Błak na miejsce zbrodni specjalnie wydelegowana komisja śledcza z Poznania, dokonując ekshumacji zwłok, przyczem przewieziono również skutego w kajdany mordercę. Jak się okazuje, Wnek zadał swej ofierze cios topem narzędziem, a następnie ją udusił. Wnek od dłuższego czasu znał Sperling i był z nią w zażyłych stosunkach, zaś z powodu odmiennego stanu swej ofiary, obawiając się jako żonaty mogących nastąpić konsekwencji, dokonał strasznego czynu.

KRONIKA WYPADKÓW

* **Zaginiony sublokator.** P. Jan Wypuszczyk, mieszkający na Grobli 27, doniósł policji, że w dniu 18 bm. w południe wyszedł z domu sublokator jego, Józef Prażniński i dotychczas nie wrócił. Nasuwa się przypuszczenie, że Prażniński popełnił samobójstwo, ponieważ pozostawił list pożegnalny, w którym doniósł, że pozabawia się życia. Zaginiony urodzony był w dniu 9 marca 1892 w Swarzędzu. Ubrany był w popielatą odzież, sztywny czarny kapelusz, czarne półbuty, wąż strzyżony po angielsku. Za zaginionym wszczęła poszukiwania policja. (kl)

KRONIKA SĄDOWA

* **Prowadzenie rzemiosła bez karty rzemieślniczej.** Sąd okręgowy rozpatrywał sprawę karno-administracyjną przeciw Abramowi Erlichowi w Poznaniu, ul. Kozia 18, który, ukarany w drodze postępowania karno-administracyjnego przez władzę przemysłową I instancji w Poznaniu za uprawianie rzemiosła (cholewkarsztwo) bez karty rzemieślniczej, odwołał się do sądu okręgowego. Na rozprawie Abram E. przyznał się do zarzuczonego mu czynu, a na pytanie przewodniczącego, co ma na swoje usprawiedliwienie do powiedzenia, oświadczył... że ma dwoje dzieci na utrzymaniu. Sąd okręgowy uznawszy, że ojcostwo nie jest dowodem uzdolnienia do prowadzenia rzemiosła, skazał Erlicha na karę grzywny w wysokości 50 zł, z zamianą, w razie nieściągalności, na 10 dni aresztu oraz na ponoszenie kosztów sądowych. (x)

15 tysięcy pątników w Obornikach

Oborniki (st. o.) W ubiegłą niedzielę odbył się tutaj na nowowbudowanej i niedawno poświęconej kalwarii pierwszy wielki odpust Podwyższenia Krzyża św.

Już od wczesnego rana nadciągały ze wszystkich stron Wielkopolski liczne pielgrzymki, a najliczniej przybyli pielgrzymi z Poznania i Szamotuł. Razem naliczono około 15 tysięcy pątników oraz 21 pielgrzymek.

O godz. 9.45 wyruszyła z kościoła farnego na kalwarię uroczysta, olbrzymia procesja, celebrowana przez ks. rektora Zawadę z Bąblina. Po odpra-

wieniu wotywy i przeniesieniu z kaplicy XIII stacji Najśw. Sakramentu, uroczystą mszę w asyście dwóch misionarzy z Bąblina odprawił przy ołtarzu XII stacji ks. rektor Zawada, a pienia podczas nabożeństwa wykonał miejscowy chór kościelny św. Cecylii. Podniosłe kazanie przy krzyżach wygłosił ks. prob. Dziubiński z Obrzycka, wskazując na znaczenie Krzyża św. i zagrażające Kościołowi niebezpieczeństwo komunizmu. Po kazaniu odprawił ks. wik. Tomczak z Szamotuł Drogę Krzyżową, poczem nieszpory na zakończenie odpustu odprawił ks. misionarz Jan Wiśniewski z Bąblina.

Z WIELKOPOLSKI

* **FORDON.** Z więzienia tutejszego zbiegła w dniu 19 bm 29-letnia Janina vel Zofia Szymczak, rodem z gminy Sońsk pod Czekanowem. Ubrana była we włochatą spódnicę, czerwony sweter z rękawami, opielatą kamizelkę w czarne paski, żółta chustka i brązowe pantofle. Policja wszczęła pościg. (rr)

* **GNIEZNO.** Na szosie Sokolniki — Maczniki patrol policyjny zatrzymał właścicieli i maszynistę młockarni Oscara i Artura Dittfachów i rob. Szczepana Nawrockiego wszystkich z Osna na gorącym uczynku ładowania na wóz 3 centr. żyta, skradzionego z pola roln. Feliksa Gawrycha w Macznikach.

* **P. Leon Mrówczyński** zgłosił, że skoro sześcioroletni Józef Budnika na ulicy Tumskiej został zaatakowany przez braci Szymańskich. Budnik odniósł 3 rany na głowie, a Mrówczyński jedna. Ranni zostali w szpitalu opatrzni.

* **Przy ul. Moniuszki** bracia Łabędzcy z Gniezna pobili Kazimierza Borowskiego do tego stopnia, że odstawiono go do szpitala miejskiego.

* **Dnia 15 bm** oddał się z domu rodzicielskiego 15-letni Hieronim Budziński z Waliszewa, pow. Gniezno, i dotychczas nie powrócił. Zaginiony chłopiec ubrany był w zielonkawą spódnicę i marynarkę i był bosy. Budziński ma bliźnię nad lewym okiem.

* **1 października** rozpocznie się w Kom. Szkole Kucia Koni w Gnieźnie 3 mies. kurs kucia koni. (br)

* **INOWROCŁAW.** Ostatnie posiedzenie rady miejskiej odbyło się w naprężonej atmosferze wywołanej awanturą grupy socjalistów. Przy omawianiu konieczności budowy nowego dużego budynku dla bezdomnych, jaki ma stanąć w dzielnicy Bionie, a którego celowość część mówców reprezentujących organizacje właścicieli domów kwestionowała, radni socjaliści z p. Kiebasiewiczem na czele, poczęli walić pięściami w stoly i pulpity oraz wszczęli taki krzyk i harmider, że przewodniczący obrad — prezydent miasta Jankowski, był zmuszony na dłuższą chwilę przerwać zebranie. W dalszym ciągu posiedzenia darowano bezpłatnie par. św. Józefa dalsze 300 m² pod nowy kościół parafialny. Z kolei uchwalono zaciągnąć pożyczki z Funduszu Pracy w Warszawie w kwocie zł 29.513 — na roboty uliczne i budowę szkoły powszechnej w Matwach oraz 2-gą z Krajowego Banku Pożyczkowego w Poznaniu w kwocie zł 60.000 na podwyższenie kapitału wkladowego K. K. O. oraz częściowe spłacenie krótkoterminowego długu w K. K. O. miasta Inowrocławia. Następnie przyjęto i ustalono i dodatkowy preliminarz budżetowy na rok obrachunkowy 1936/37 w wysokości 327.186.55 zł, wreszcie zaakceptowano sprawozdanie roczne z wykonania budżetu na rok 1935/36, udzielając równocześnie zarządowi miejskiemu pokwitowania. Jako b. pocieszający obywateli zanotować należy, że sprawozdanie roczne wykazuje nadwyżkę budżetową w wysokości 23.061.58 zł, która postanowiono użyć na pokrycie deficytów z lat ubiegłych. Na zakończenie uchwalono nowy statut od widoków.

* **Pod hasłem „Jednym owocem“** odbyła się w niedzielę w liceum dietetycznym, przy Al. Sienkiewicza, tłumnie zwiedzana wystawa, której celem była propaganda spożywania krajowych owoców. Specjalną atrakcją wystawy stanowił konkurs dekoracji stołów owocami oraz koszy owoców.

* **Pożar strawił stóg słomy** p. J. Grochowiny z Bachoru. Ogień powstał wskutek lekkomyślności małoletnich chłopców, którzy w pobliżu wznieśli ogień „dla zabawy“.

* **Bracia kurkowi** urządzili przy pięknej słonecznej pogodzie doroczne strzelanie o godność zwycięzcy żniwnego. Został nim p. Zygmunta Chalupczak, tytuł I rycerza zdobył p. Jan Wietrzykowski, II-go p. Wład. Tomczak. W walce o premję pierwszą nagrodę przyznano również p. Chalupczakowi, II-gą p. Jaworowiczowi, III zdobył tegoroczny król kurkowi dyr. Skibiński.

* **Wepaniała wenta parafialna** na cele zakupu organów do kościoła w Płonkowie odbyła się dnia 20 bm. w Rojewie. Uroczystość rozpoczęła się akademią młodzieży żeńskiej. Wenta cieszyła się dużym powodzeniem. (c)

* **NOWY TOMYŚL.** W tych dniach w rowie za parkiem miejskim znaleziono zwłoki znanego tu obywatela śp. Feliksa Gieryne. Rów zawierał 30 cm. wody. Gieryna leżał w nim, jak ułożony do snu z głową wspartą na ramieniu. (tp)

* **OBORNKI.** Rolnicy powiatu obornickiego skarżą się na plagę robactwa ziemnego. W czasie podorywania natrafiają na całe masy pędraków.

* **Orkiestra 7 dyw. art. konnej** w Poznaniu urządziła wielki koncert. Odegrano utwory polskich i zagranicznych kompozytorów. Czytany zysk przeznaczono na cele kulturalno-oświatowe.

* **Z powodu podjęcia robót** około umocnienia drogi Oborniki — Obrzycko zamknięto aż do odwołania odcinek tej drogi Słonawy — Bąblin dla ruchu kołowego, kierując takowy w kierunku toru kolejowego na Bąblin.

* **Miejscowe koło L. O. P. P.** rozpoczęło kurs modelarstwa szybowców i samolotów a w dniach od 24 bm do 1. 10. urządził „Tydzień L. O. P. P.“

* **W mieście pow. Oborniki,** liczącym około 6 tys. mieszkańców znajduje powodzenie druga apteka, której brak daje się tu odczuwać.

* **Pielgrzymka do Częstochowy** wyrusza z Ostrowa 25 bm o godz. 10 rano pociągiem popularnym pod kierownictwem ks. Andrzejewskiego.

* **W ramach tegorocznego „Tygodnia L. O. P. P.“** mającego odbyć się w dniach od 24 bm. do 1 października miejscowy komitet wykonawczy organizuje mały konkurs Gordon-Benneta, dając apel za poległych lotników Wielkopolan, kweste uliczną i inne imprezy dochodowe.

* **Notatkę z fotografii projektu pomnika** Bożego Serca zamieszczoną w niedzielnym numerze uzupełniamy tem, że pomnik stanie przy wejściu do miasta na zbiegu ul. Raszkowskiej i drogi Krotoszyńskiej za inicjatywą i sump-tem całkowitym ostrowskiego cechu rzeźniczo-wedlarskiego. Poświęcenia pomnika dokona J. Eksc ks. biskup Dymek. Prace kamieniarskie wykonuje p. Józef Racz (nie Rak — jak podano).

* **Na F. O. N.** zebrano dotąd kupiectwo miejscowe około 4.000 zł.

* **Teatr miejski** wystawia tu 24. 26 i 27 września ponownie komedię „Trafiła pani generalowej“.

* **Z okazji wizytacji pasterskiej J. Eksc. ks. biskupa Dymek** dokonał tu poświęcenia pomnika na grobie b. proboszcza ostowskiego śp. ks. kanonika Ludwika Jarosza zasłużonego organizatora i kierownika ruchu młodzieży. (os)

* **SREM.** Proces przeciwko Janowi Jasińczakowi, oskarżonemu o dokonanie zabójstwa Krystyny Wróblówny w Zbrudzewie, zakończył się w Poznaniu, po wysłuchaniu opinii biegłych prof. Horoszkiewicza i dr. Łaguny i po przemówieniu obrońcy adw. Eknera, wyrokiem uniewinniającym z powodu braku przekonujących dowodów winy.

* **Z inicjatywy Tow. Kupców** i przy współudziale Towarzystwa Przemysłowo-Rzemieślnicze i czynników zainteresowanych powstał w Sremie komitet osiedleńczy, który postanowił zaopiekować się jednym z miast, położonych na rubieżach wschodnich i poprzez akcję osiedleńczą katolickiego rzemiosła i kupiectwa. W tym celu przystąpiono do stworzenia funduszu zapomogowego.

* **W nocy wybuchł w Książu** z niewiadomych przyczyn, groźny pożar w budynku p. Rybczyńskiego Michała przy Rynku. Ogień rozszerzał się gwałtownie i gdyby nie szybka pomoc, przeniosłby na sąsiednie nieruchomości. W walce z rozszalałym żywiołem brała udział poza miejscową strażą pożarną, motopompą ze Sremu. Budynek mieszkalny spłonął do szczętu, uratowano jedynie częściowo ruchomości. Straty wynoszą kilka tysięcy złotych.

* **Absolwenci 3 i 4 kompanii Szkoły Podof. dla małol.** urządzili w ub. niedzielę z racji promocji, uroczystą akademię, na której program składały się utwory muzyczne, chór szkolny oraz utwór oświeceniowy p. t. „Rozkaz“. Ponadto odbyło się oficjalne pożegnanie absolwentów Szkoły oraz wręczenie dyplomów promocyjnych i odznak szkolnych (su).

* **WAGROWIEC.** W Łabiszynie spłonął na szkodę rolnika p. Kazimierza Wituckiego stóg żyta.

* **W Panigródzu** spłonął dom mieszkalny p. Bolesława Heimanna, wartości 3.000 zł od iskier wydobywających się z komin. Ubezpieczenie pokryje ledwo 50 proc. wartości budynku.

Z POMORZA

* **TORUŃ.** Wobec zapowiedzianego na środę przyjazdu załogi balonu „L. O. P. P.“, kapt. Janusza i por. Brenka z 1 bat. bal., odbyło się w ub. sobotę posiedzenie komitetu pod przewodnictwem prezesa Aeroklubu Pomorskiego, gen. Bortnowskiego. Na posiedzeniu tem ustalono program powitania dzielnych aeronautów. Kpt. Janusz i por. Brenk przyjadą z Warszawy ok. godz. 19 na stację Toruń — Przedmieście, gdzie będą ich oczekiwali przedstawiciele władz i organizacji. Na Staromiejskim Rynku odbędzie się manifestacja na cześć aeronautów, a na zakończenie wielkie przyjęcie w salach „Dworu Artusa“ przy udziale 500 osób ze wszystkich sfer społeczeństwa toruńskiego.

* **Przed sądem okr.** pod przewodnictwem wiceprez. Krupki, toczyła się rozprawa przeciw Stefanowi Lewandowskiemu o usiłowane zabójstwo. W lutym b. r. podczas zabawy straży pożarnej w Rychnowie wtargnęli na salę tańcowniczą bracia St. i K. Piwońscy i wszczęli awanturę. Podczas bójki K. Piwoński został uderzony butelką w głowę, zaś do brata jego Stanisława, który uciekał drogą przez wieś, dwukrotnie strzelił z rewolweru sołtys Rychnowa, Lewandowski. Jedną z kul trafiła Piwońskiego w łopatkę. Na rozprawie oskarżony nie przyznał się do winy. Przewód sądowy potwierdził jednak w zupełności akt oskarżenia. Uwzględniając okoliczności łagodzące, sąd skazał go na 1 rok więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata.

* **W ub. niedzielę** przed mikrofonem rozgłośni pomorskiej wystąpił chór im. Nowowiejskiego z Olsztyna (Prusy Wschodnie). Po południu odbyła się wieczornica w Domu Społecznym.

* **W Chelmży (pow. toruński)** dokonano poświęcenia nowego boiska sportowego przy parku 3 Maja.

* **Teatr Ziemi Pomorskiej** inauguruje nowy sezon 1936-37 w dniu 1 października wystawieniem „Nieboskiej komedii“ Krasifskiego. Reżyseruje Antoni Piekarski, inscenizacja i dekoracje inż.-arch. Małkowskiego. (c)

Z GDYNI I WYBRZEŻA

* **GDYNIA.** Do Gdyni przybył główny inspektor pracy, p. Marjan Kłot z Warszawy. Inspektor odbył rozmowy z przedstawicielami pracodawców i robotników.

* **W niedzielę** otwarto uroczystości świetlicy i umywalnię dla robotników, pracujących przy

Pomnik pierwszego Prymasa w Gnieźnie

Gniezno. (Tel. wł.) W bazylice gnieźnieńskiej stanie pomnik śp. ks. kard. Edmunda Dalbora.

W poniedziałek, w godzinach popołudniowych, przyjechał na dłuższy pobyt do Gniezna O. Ofrem, twórca przeszlicznych płaskorzeźb, które wykonał w bazylice gnieźnieńskiej. Poruczoną ma obecnie budowę pomnika pierwszego Prymasa w odrodzonej Polsce, śp. ks. kard. Edmunda Dalbora. Jak wiadomo, zwłoki ks. kard. Dalbora leżą w bazylice gnieźnieńskiej, gdzie w kaplicy Skrzetuskich stanie okazały pomnik. O. Efrema zabrał ze sobą do Polski ks. kard. Prymasa Hlond w czasie ostatniego swego pobytu w Belgji.

Jak się dowiadujemy, J. E. ks. kard. Hlond wyda w sprawie budowy pomnika osobną odezwę do społeczeństwa. (br)

Wyciągi konne w Ławicy

W środę, w ósmym dniu jesiennego sezonu wyciągów konnych z totalizatorem na torze w Ławicy, rozegranych zostanie 6 gonitw. Cztery płaskie, z tych jedna imienia prezesa honorowego Twa Kazimierza Zychlińskiego o nagrodę 1.500 zł na dystansie ok. 2.200 mtr., poza tem po jednej z płotami i przeszkodami na dystansie 2.400 mtr. i 3.600 mtr.

Początek gonitw o godz. 15. — Komunikacja autobusami od Mostu Teatralnego.

Poniżej podajemy wynik mianowań:

Przeszkody — dystans ok. 3.600 mtr. nagroda 500 zł: Jazda II, Principessa, Fosgen, Sortilege, Gubernator, Meta, Heron.

Płaska, imienia prezesa K. Zychlińskiego 1.500 zł 2.200 mtr.: Fibula, Lont, Mandarinette.

Płaska — dystans ok. 1.800 mtr. nagroda 400 zł: Bembo, Irma, Bonne Aventure, Garlacz, Forsy, Hajdamak, Garda.

Płaska — dystans ok. 1.600 mtr. nagroda 600 zł: Garlacz, Irrtum Gross Country, Gigolo, Lomonit, Mitsouco Sternblume.

Płoty — 2.400 mtr. nagroda 400 zł: Gigolo, Felka, Traglast, Sortilege, Jazda II, Sekunda, Gbur.

Płaska — dystans ok. 2.200 mtr. nagroda 600 zł: Irrtum, Garlacz, Proca, Bambino, Mitsouco.

Nasze typy: Bieg I. Meta — Heron, 2. Lont — Fibula, 3. Garda — Hajdamak IV, 4. Sternblume — Gigolo, 5. Sortilege — Gbur, 6. Bambino — Mitsouco.

przeladunku węgla firmy „Polskarob“. Świećlica i lazienki są urządzone wzorowo. Poświęcenia dokonał ks. kan. Turzyński.

Do Gdyni przybył członek angielskiej izby gmin p. Richard A. Pilkington. Parlamentarzysta po zwiedzeniu Gdyni udał się do Gdańska, a następnie zwiedzi inne porty bałtyckie.

W polskie połowy ryb morskich w sierpniu wyniosły ogółem 694.440 kg. ryb, przedstawiających wartość około 388 tys. zł. Z tego na połowy śledzi na Morzu Północnym przypada 514 tys. kg. wartości 257 tys. zł czyli trzy czwarte ilości i wartości ogólnych połowów. Cyfry te są tem wyomowniejsze, jeśli się zważy, że w połowach dalekomorskich bierze udział zaledwie 15 większych kutrów a w połowach przybrzeżnych, które wynoszą zaledwie niecałą jedną czwartą ogólnych połowów, pracuje 1.500 rybaków z 164 kutrami motorowymi. (p)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: G. S., Leszno, 5.—, K. D. 3.—, razem z poprzednio pokwitowaniami 148 zł.

Na Towarzystwo Pomocy Naukowej dla dziewcząt polskich w Poznaniu: Swinarecy w miejsce kwiatów na trumnę śp. Stanisławowej Moty 10.—, razem 10 zł.

Sprostowanie: W wczorajszym pokwitowaniu na pomnik Serca Jezusowego zaszedł błąd drukarski. Odnosne zdanie winno brzmieć poprawnie: Zofja Witecka z podziękowaniem za pomoc i, z prośbą o dalszą pomoc w nauce 3.— zł.

KSIĘGI STANU GWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 21 b. m. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Kierown. Ogrodu Botaniczn. Adam Paszewski i nauczyc. Zofja Zakrzewska; handl. Franciszek Runowski i służ. Pelagia Budna; szof. Edmund Florek i pracowa. Leokadja Julkowska; szachmistrz Antoni Przysięcki i Pelagia Kręciołek, oboje w Katowicach; ślus. Antoni Skarupski i Leokadja Latuskówna; obuw. Jan Maćkowiak i Marja Królik, oboje w Kościanie; rzeźnik Józef Piotrowski w Bieżuniu, pow. kościański i Marja Kozłowska; obuw. Józef Mroskowiak i eksp. Katarzyna Kaźmierczakówna; ślus. Maksymilian Myszałka i Pelagia Jendrzejakówna; ślus. Stefan Szeląg i Stanisława Kossatz w Tulcach, pow. średzki; kup. Alojzy Górny i Marja Ossowska w Skokach, pow. wągrowy; owodow. Konrad Fliszkowski i Anna Maciejewska w Ostrowitem, pow. świecki; handl. Józef Paetz i Marja Wawrzyniakówna; obuw. Leon Kaczmarek i eksp. Helena Cieślińska; owodow. siodlarz Hieronim Deierling i służ. Rozalja Peczyńska; obuw. Józef Pimiarski w Swarzędzu, pow. pozn., i służ. Marja Zielińska; kow. Alojzy Kosicki i Franciszka Patrias w Szoldrach pow. śremski; ślus. Władysław Kozłowski i Zofja Krzeszkowska w Uścięcicach, pow. nowotom.

Zgony:

Dnia 21 września 1936 roku zapisano następujące zgony: Stefania Winkler z domu Dembińska, wdowa, 76 lat; Katarzyna Nowakowa z domu Kościelnikówna, wdowa, 71 lat; Tadeusz Parchumowicz, 45 minut; Feliks Jankowski, 2 godziny; Stefan Heynat, maszynista sygnalizacyjny, 50 lat; Krystyna Zofia Reiss, uczennica szkolna, 10 lat; Wincenty Machnicki, robotnik, 62 lata; Teodor Rübschläger, mistrz szewski, 62 lata; Kazimiera Maćkowiakówna, 3 lata; 8 mies. 4 dni; Marja Nowakowska z domu Budziśówna, 43 lata; Antonina Peiskertowa z domu Szymańska, wdowa, 79 lat; Adam Bożuchowski, malarz, 66 lat.

STAN POGODY W POZNANIU

22 września 1936

Temperatura 7 godz. + 15.4

Ciśnienie

7 godz. 761.4 mm. wysokie

Zachmurzenie

7 godz. umiarkowane

Wiatr

7 godz. kierunek połud., szybkość 2 m/sek.

Opad

w ciągu poprzedniej doby (od godz. 7 rano dnia wczorajszego do godz. 7 rano dnia dzisiejszego) 0.6 mm., rodzaj opadu: deszcz

Temperatura w dniu 21 września br. była:

najwyższa + 28.3 o godz. 15

najniższa + 13.2 o godz. 5

Prognoza pogody na dzień jutrzejszy:

Zachmurzenie zmienne z przelotnymi przejaśnieniami, nadal ciepło.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

„PŁOMIENISTA RÓŻYCZKA“ W KRAINIE SŁOWACKIEGO

Z Francji prosto na Wołyń — Rose Bailly w Krzemieńcu — U grobu Salomei Słowackiej — W Wiśniowcu, który dźwiga się w ruin — Śladami Maryny Mniskówny — Kościół św. Michała — Kwiaty brata Cyprjana — „Różana ziemia“ Słowackiego.

Krzemieńcem przeżywał radosne dni; przybyła do nas Rose Bailly. Entuzjastyczna przyjaciółka Polski, niestrudzona propagatorka nasza w swojej ojczyźnie. Z Francji spadła prosto do Krzemieńca, do mózgu i serca naszej Ziemi Wołyńskiej, i stąd dopiero pośpieszyła do Warszawy, gdzie uroczysto obchodzono dwudziestolecie jej z nami przyjaźni i jej pracy nad przyjaźnią narodu francuskiego z naszym narodem.

Chcieliśmy jej wszystko pokazać, chcieliśmy się wszystkim pochwalić. Cel został osiągnięty, ale jakże mało w tem naszej zasługi. Rosa Bailly, „płomienista Różyczka“ jak ją dawno nazwano sama wyszukiwała piękno naszego zakątka, potrafiła od pierwszego wejrzenia wyłapać i przykuwać do siebie ludzi, poza tem wysłuchiwała grzecznie pół tuzina mów, zwiędziała przykładnie to, co zgóry było nakreślone w programie, z czarującym uśmiechem brała udział w przyjęciach i prozonych obiadach, — ale istotą całą wrywała się ku temu, co jest jej najbliższe, najdroższe. Przed wielu laty poznała i zgłębiła twórczość Juliusza Słowackiego; stał się on dla niej mistrzem i przewodnikiem. „Wasz poeta kształtował mi duszę“, mówi z miłością i pobożnym szacunkiem. A jako relikwię najdroższą przechowywa odłamek trumny, w której prochy naszego poety spoczywały przez tyle lat w ziemi francuskiej. Drugie jej ukochanie, to barok polski. Tak jak rodzinne Pireneje dały jej natchnienie do pięknego poematu o górach, tak dziś sztuka nasza jest źródłem nowych umiowań. Rosa Bailly pisze na gorąco, pod wpływem doraźnego wrażenia; już powstaje zbiór drobnych utworów o polskim baroku, tak kunsztownych i pełnych wdzięku jak temat, który opiewają. A szeroki pejzaż nasz kresowy, to trzecie źródło wzruszeń tej gorącej duszy.

Pierwsze kroki Rosa Bailly skierowała na cmentarz Tunicki, na którym spoczywa matka Słowackiego. Iluż pielgrzymów przesuwają się przez wrota starego cmentarza, gdzie widnieje kamienna urna w cieniu płaczącego jesiona. Iluż przechodniów kłęką u żelaznej kraty grobowca, ale pewnie nie wielu z taką czcią i miłością oddało hołd pamięci Słowackiego, jak to uczyniła ta droga i bliska Polsce przyjaciółka francuska.

Wiśniowiec — Poczajów — oto dwa punkty, niby dwa akordy po przez szerokie, przestrzenne dale łączące się z Krzemieńcem harmonijnie rozmachem piękna i wdziękiem baroku.

Wykwitają one niby rycerskie pióropusze zachodniego smaku wśród tych obszarów tak już bliskich wschodniego sąsiada i jego natrętnych wpływów na myśl i duszę polską. Mówię to jakby językiem „Różyczki“ i patrzę jej oczami. Rozmówiona w polskiej kulturze, odrazu wytyka niemal palcem szpetne pozostałości niewoli, których jest jeszcze sporo w zewnętrznej sylwetce naszego kraju; wyczuwa również naleciałości nowe, przesączające się niestety przez kordony graniczne i zatrzymujące tu i ówdzie nasz klimat duchowy.

Zwiedzamy Wiśniowiec, który od lat już usiłuje odzyskać chociaż w części dawne oblicze. Wspaniałe kafele holenderskie, białoszafirowe delfy, które spały się ze ścian, wróciły na nie i cieszą oko. Bezdład i zniszczenie ustępuje. Teraz odnawia się apartamenty, które według tradycji były mieszkaniem Maryny Mniskówny. Odnawia się też tylna część zamku od ogrodu. Dużo jeszcze jest do zrobienia i do zachowania, choćby te stare posadzki, wykładane we wzór dębowych liści, po których deptać obecnie niezawsze czyste nogi dziecięce. Bo w zamku mieści się teraz kilka szkół z internatami: ślusarska, stolarska, rolnicza i krawiecka.

Panią Bailly oczywiście to razi i smuci. My, ludzie miejscowi, pogodziłiśmy się z koniecznością. Wiemy w jak ciężkich warunkach i w jakiej ruinie był kupiony Wiśniowiec przez samorząd powiatu Krzemienieckiego, gdy szło o uratowanie zamku dla polsko-

ści. Wiemy, ile utrzymanie go kosztuje i jak sam rząd się wysiła, aby przy nim się ostać. Ale zapał „Różyczki“ jest tak zaraźliwy, że puszcza myślenie fantazji i zaczynamy marzyć: tu będzie muzeum wołyńskie... tam home dla artystów i literatów... cały zamek musi powstać w dawnej chwale!

Z temi myślami wychodzimy z pokoju, gdzie jakieś łóżko wgniata się żelaznymi nogami w resztki inkrustowanej posadzki... Przez otwarte parapety wzrok wybiega ku Horyniowi, tworzącemu wielkie stawy u stóp starych murów — ku cerkiewce, przytulonej u ich boku, w której podobno Maryna Mniskówna miała brać ślub z Dymitrem Samozwańcem. Wiele przepadło, ale pejzaż się został...

Zegnamy pałac ostatniem spojrzeniem na wspaniałą podkówną fasadę, na wdzięczne linie dachów, na cieniście głąb parku, gdzie kamienne ławy, kręte aleje i stare posągi zapraszają do marzeń o czasach minionych. Spieszymy tam, gdzie widnieje na wzgórzu kościół św. Michała.

Fundował go ongi Jeremi Wiśniowiecki, blankami i fosami otoczywszy, aby kościół wespół z zamkiem, niby dwaj rycerze, bronili doliny Horynia przeciw Turkom. Niedługo to trwało. Carat skasował i wypędził Karmelitów w r. 1832, kościół zabrano na cerkiew, freski zatarto wapnem, piękne figury świętych strącono z frontonu, nawet groby Wiśniowieckich zgrabiono a kości rzucono na poniewierkę, póki jeden z kolejnych właścicieli Wiśniowca, Demidow, nie oburzył się profanacją — co dla jego pamięci trzeba zapisać — i nie pochował znieważonych, prochów na cmentarzu katolickim z wielką uroczystością, przy biciu dziań zamkowych. Wreszcie pożar zniszczył wieże, tak, że kościół robi wrażenie posągu, któremu odrąbano wyciągnięte ku niebu ramiona.

Teraz powoli dźwiga się z upadku. Kamienni święci, którzy na czas wyciągnięcia gościny w parku zamkowym wrócili na dawne swe miejsca w niszach fasady; na samem jej szczycie biela się znów wzniesione skrzydła i rozdęte niby wiatrem fałdy płaszcza świętego Michała, patrona kościoła. Wysoko pod jasnym wołyńskim niebem trzyma on znów straż na świadectwo owego czterowiersza, który ongiś na pamiątkę dziejów budowy kościoła został wmurowany w jego ściany:

Michał Jeremi ten kościół założył,
Michał król polski koszt na niegołożył,
Michał go kanclerz dokończył wspaniale,
Michał święty, miej go w pieczę cale.

Zasłuchana cała, bo rozumie doskonale po polsku, Rosa Bailly wpatruje się bystro w brata Cyprjana. Pełni on przy kościele służbę kustosa, kościelnego i ogrodnika zarazem. Smukły, ascetycznym ciele, rzeźbionem przez pracę, nasz braciśzek-cicerone kończy opowiadanie i niby zjawia średnio-wieczna prowadzi nas wśród barokowych ołtarzy i ławek ku wyjściu. Jego wychudła twarz rozjaśnia łagodny uśmiech. Zgrzyta klucz w ciężkich drzwiach kościoła, a tuż otwiera się cicho furka, brat Cyprjan wprowadza nas do swego królestwa — do ogrodu klasztorowego.

Tarasami schodzi on po zboczach dawnych wałów ku potężnym odwiecznym mocom wzmacniającym fosę. Cicho tu i słonecznie. W jesiennem słońcu dojrzwają winogrona i brzoskwinie, mienią się jabłka, jaskrawo błyszczą plantacje pomidorów, a uliczki obsadzone ślicznie utrzymanymi kwiatami. Rosa Bailly obejmuje wilgotnym wzrokiem kwietne tarasy, szeroki podolski horyzont, płynący falistą linją daleko za Starym Wiśniowcem, za Horyniem, za stawami. „Jakże piękna jest ta Wasza Polska! — szepcze wzruszona — Im lepiej ją poznaję, tem więcej ją kocham...!”

U furki żegna nas brat Cyprjan. Nieśmiało wyciąga ku naszemu drogiemu gościowi pęk białych i płomienistych szalwi... *

W tych odwiedzinach w przyszłości związała się Róża Bailly z nami je-

ŻYCIE KULTURALNE

TAKIE PRAWO, O KTÓREM SIĘ RZYMIANOM NIE ŚNIŁO...

Z Krakowa donoszą nam (krt):
Darmo szukaćby tego prawa w paragrafach i w Corpus Juris. Żadne badania historyczne nie zwiążą z nim imienia Justiniana, nie słyszeli o tej dyscyplinie prawnej ani Capito, ani Labeo, chociaż był „źródłem i trąbą wszelkiego prawa publicznego i prywatnego“. Albowiem jeden Ikar, to zamało, aby z jego praktyki w lataniu po powietrzu zdobyć, materiał na prawo lotnicze, które właśnie otrzymało na Uniwersytecie Jagiellońskim osobne studium.

Właściwie, to Lwów pierwszy lotnictwem był się zajął z prawniczego stanowiska, gdyż prof. Roszkowski jeszcze w r. 1911 wykladał pewne elementarne zagadnienia prawa lotniczego. Rok temu na Uniwersytecie Jagiellońskim zostały wprowadzone wykłady z prawa lotniczego międzynarodowego i polskiego, które wygłaszał kapitan pilot dr. Halewski. Obecnie powstało osobne studium, z ośmiu przed-

miotami wykładowemi i z siedmiu wykładowcami. Przedstawiają oni będą między narodowe prawo lotnicze publiczne i prywatne historię lotnictwa, prawo lotnicze administracyjne, prawo karno-lotnicze itd. Kieruje wykładami prof. dr. Bigo, wykładają zarówno fachowcy prawnicy, jak prof. dr. Szydłowski, Dr. Zimmermann i in. — jak i fachowcy-lotnicy (kpt. pil. dr. Halewski, ppłk. dyplom. Romeyko i in.).

Studjum to jest poparte materialnie przez Ligę Obrony Powietrznej Państwa, która udzieliła subwencji. Uczeszać więc będą mogli na wykłady nie tylko prawnicy i studenci wszelkich wyższych uczelni, lecz także oficerowie lotnictwa oraz pracownicy Ligi. Polska staje w pierwszym rzędzie państw, które poświęcają starania badaniami naukowym nad prawem lotniczym. Miejmy nadzieję, że ten nowy dział prawa wzniesie się wysoko i może zdobędzie nam jakiś rekord?

NAUKA

Zjazd psychiatrów polskich odłożony. Odbędzie się on w Lublinie i w Chełmie nie 3—5 października, lecz 6—8 grudnia r. b. Dotąd zgłoszono 40 referatów i odczytów.

Uczni gdańscy w Biskupinie. Słynne już w całym świecie wykopaliska Biskupińskie zwiedzieli dwaj prehistorycy gdańscy, mianowicie prof. dr. Wolfgang La Baume oraz prof. dr. F. Krischen.

Uczony londyński w Toruniu. Profesor języka i literatury polskiej w Instytucie Studiów Słowiańskich na Uniw. Londyńskim, dr. William Rose, przybył do Torunia, aby zapoznać się z działalnością Instytutu Bałtyckiego. Dr. Rose jest autorem paru prac o Polsce, m. in. „Tradycja polska“ i „Dramat Górnośląska“.

Flaga polska na lodach polarnych została zatknięta po raz pierwszy poza 80 stopniem szerokości północnej, a to dnia 24 sierpnia, przez polską wyprawę polarną, na znak, że wyprawa ukończyła trudny przemarsz przez całe zachodnie Spitzbergen z południa na północ. Członkowie wyprawy bawili teraz w Sztokholmie, gdzie inż. Bernadzkowski wygłosił o niej odczyt. Przemarszu tego nikt jeszcze nie był dokonał.

TEATR

Go grają w Łodzi? Piszą nam z Łodzi (wp): Teatr Miejski wystawia komedię: Bekeffięgo p. t. „Nieusprawiedliwiona godzina“ oraz Bus Feketęgo „Z miłości niedostatecznie“. Najbliższą premierą ma być sztuka W. Wernera p. t. „Ludzie na krze“.

Teatr wydaje pismo. Teatr Wołyński, pod dyktando A. Rodziewicza, podjął wydawnictwo pisma, poświęconego propagandzie kultury teatralnej. Pismo nosi tytuł „Lageion“. Poza artykułem wstępnym dr. K. Krobickiego p. t. „O kulturę teatralną w Polsce“ przynosi kilka artykułów z historii teatru: dr. M. Kotlarczyk pisze o stowarzyszeniu „Iksów“, H. Barwiński — o pobycie lwowskiego teatru L. Hellera w Paryżu, a Cz. Strzelecki rozpoczyna wykład historii powszechnej teatru. Dyr. Rodziewicz pisze o Teatrze Wołyńskim, dr. J. Weiss — n. t. „Teatr i aktor w świetle obowiązujących ustaw.“ (tk.)

Izadora Duncan jako entuzjastka bolszewizmu jest przedstawioną widmom czeskim w sztuce Erwina Neumanna, która wystawił praski Stav. Divadlo. Nosi ona tytuł „Tańczący szafir“. Jedną z głównych figur jest obok Izadora Duncan jej kochanek, bolszewicki poeta Jesienin, również wygłaszający długie perory.

Jutro:
GO SLYCHAĆ W ARTYSTYCZNYM
POZNANIU?
przez
prof. Jana Mrozińskiego i
dr. Zygmunta Sitowskiego

szcze jednym serdecznym ogniwem. Oglądała to, co jej ukochanemu Słowackiemu wydarło z pod serca westchnienie za krajem rodzonym:

Kiedy wyjdziecie na ziemię różaną,
rankiem, a o mym duchu śnić będziecie,
trzędy leżące na kurhanach stana,
owce się ruszą, perły łąk. Znajdziecie
ten okolicę całą zasłuchaną
w powietrze, w dźwięki, w smutek.

Elżbieta Zaleska-Dorożyńska
Krzemieńiec

Książki nadesłane

M. Auerbach i K. Dąbrowski: „Disce latine“. Podręcznik do nauk łaciny dla III kl. gimn. Lwów 1936. Wyd. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

Juliusz Balicki i Stanisław Maykowski: „Mówią wieki“ Cz. IV. Czwarty rok nauki jęz. polskiego w gimnazjach. Lwów 1936. Wyd. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

J. Radomski i ks. dr. S. Tołpa: „Nauka o człowieku“. Podręcznik biologii dla IV kl. gimnazjalnej. Lwów 1936. Wyd. Zakł. Narodowego im. Ossolińskich.

MUZYKA

Nuty będą pisane na maszynie. We Frankfurcie ukaże się wkrótce w handlu pierwsza serja maszyn do pisania nut. — Model skonstruował i opatentował inż. Gustaw Rundstaetter z Darmstadtu. Wygląda tak, jak zwykła maszyna do pisania, główny „truc“ na tem polega, że klawisze wybijają równocześnie i główkę nutora, i system pięcioliniowy, na którym nuta się znajduje.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Pośmiertna wystawa Makowskiego w Wiedniu odbędzie się w „Secesji“ z początkiem października. Tadeusz Makowski, przedwcześnie zgasły w Paryżu i w Polsce mało znany niepospolity malarz-wizjoner, był jedną z najoryginalniejszych postaci w sztuce współczesnej. Ostatnio dzieła jego zdobył ogromny sukces na weneckiej Biennale, w pawilonie polskim. Przeznaczone do Wiednia dzieła Makowskiego są przeważnie własnością wybitnych kolekcjonerów paryskich, w Polsce obrazów jego prawie niema.

LITERATURA

Dante ma własną dzielnicę. Ravenna, gdzie spoczywają zwłoki Dantego, uczciła jego genjusz nie jedną ulicą, jak to zwykle się dzieje, lecz całą dzielnicą. Przez zburzenie nieładnych współczesnych domostw i przez zakonserwowanie budowli zabytkowych, utworzono osobną dzielnicę dokoła miejsca, na którym znajdują się grób „altissimo poeta“ i nadano jej nazwę „dzielnicy dantejskiej“. Oddanie jej w ręce władz miejskich odbyło się teraz z ogromną uroczystością.

SZKOLNICTWO

Z nad polskiego morza. Jako drugi tomik „Lektury geograficznej“, biblioteczki wydawanej przez Książnicę-Atlas, ukazała się książeczka p. S. J. Sychowskiej p. t. „Nadmorskie pędziwiatry w porcie gdyńskim“. Na tle przeżyć dwu harcerzy, spędzających wakacje w Gdyni, między ujętymi pogodnie i z humorem scenkami, podaje autorka szereg poważnych wiadomości Trudne, naukowe pojęcia przemycane niejako w ten sposób zręcznie i udstępnie ich zrozumienie. Książeczka, mająca na celu rozbudzenie umiłowania polskiego morza, dzięki łatwostawnej swej formie zdobędzie sobie napewno poczytność, a jej lektura będzie nie tylko rozrywką, ale da też dużą korzyść. (tk.)

Łacina w gimnazjum. Ukazały się dwie nowo opracowane części znanego podręcznika „Elementa łacina“, opracowanego przez Stanisława Skiminę. Są to części druga i trzecia, przeznaczone dla drugiej i trzeciej klasy gimnazjalnej. Obie książki składają się z wypisów, objaśnień grammatycznych i słowniczków. (tk.)

Pisma nadesłane

„Muzyka Kościelna“. Nr. 9/10. Treść: X. W. Faustman: „W blaskach chorału“. — Prof. dr. A. Chybiński: „W sprawie organizacji pracy nad historią chorału w Polsce“. — Prof. dr. J. Reiss: „O kult naszych dawnych mistrzów muzyki kościelnej“. — X. dr. W. Gieburowski: „Problem nowoczesnej twórczości kościelno-muzycznej“. — Dr. K. Zieliński: „O sztuce mistrzów niderlandzkich i ich zasługach“. — Dr. W. Piotrowski: „Rzut oka wstecz“. — S. Wiechowicz: „Moniuszko jako muzyk kościelny“. — S. Kwaśnik: „Wpływ zorganizowanej pracy na rozwój muzyki kościelnej“. — W. Biernacki: „Budownictwo organów w Polsce“. — L. D.: „Dzwony“. — X. Bernacki: „Polska pieśń religijna na wychodźstwie we Francji“. — Adr. Red. Poznań, ul. Wrocławska 18.

„Przesłość“. Nr. 9. Treść: W. Jakóbczyk: „Wielkopolski Cyncynat“. — E. Zukowski: „Pamiętniki Edwarda Zukowskiego“. — M. S.: „Polacy w Omsku przed wojną światową“. — Dr. J. Jakubowski: „Bona a małżeństwo Zygmunta Augusta z Barbarą“. — Chronologia historii Turcji. — Adr. Red. Poznań, ul. Karwowskiego 22, III p.

Wyczyny techniki zprzed 3000 lat

Automaty i taksówki w starożytności — Technika wojenna
Sztuka inżynierska — Budzik Platona

Epoka nasza, to epoka najwyższego rozwoju techniki. Ludzkość jest dumna ze zdobyczy technicznych i mimowoli, z pewnym lekceważeniem odnosi się do starożytności, która nie posiadała ani kolei żelaznych, ani samochodów ani samolotów. Lecz czyż to lekceważenie w całej pełni jest usprawiedliwione? Bynajmniej. I u starożytnych narodów znajdujemy już niektóre urządzenia techniczne, które nagle uważamy za zdobycz dopiero czasów najnowszych.

Automaty np. i to rozmaitych typów znano już kilka tysięcy lat temu, a w Indiach i w Egipcie znajdujemy je już w postaci dość wydoskonalonej. W Egipcie u wejść do świątyń umieszczone były automaty ze „święconą wodą“, która zaczęła płynąć mniej lub więcej obficie po wrzuceniu do automatu mniejszej lub większej monety. W niektórych świątyniach egipskich otwierały się automatycznie podwoje w chwili, gdy rozniecano „święty płomień“ na ołtarzu. Przypomina to na zewnątrz dzisiejszą komórkę foto-elektryczną z jej wielorakim zastosowaniem.

Nie ulega też wątpliwości, że starożytni Egipcjanie, a także i Grecy posiadali materiał wybuchowy, przypominający nasz proch strzelniczy. Kapłani egipscy używali go do rozmaitych sztuk pirrotechnicznych, by za ich pomocą przekonać wiernych o swej potędze. Grecy zaś znali materiał wybuchowy, którym posługiwali się także w bitwach. Marcus Graecus podaje nawet przepis spożycia tego materiału. Według niego bierze się jedną część żywicy, jedną część siarki i sześć części saletry w stanie sproszkowanym i miesza się to wszystko z oliwą. Masę tę wkłada się do rury metalowej i zapala. Następuje eksplozja, która wszystko niszczy na drodze. Używano też już wówczas węgla do wyrobu materiałów wybuchowych.

W starożytnym Rzymie istniały też już taksówki. Kronikarz Vitruwius opisuje tak zw. hodometr, który funkcjonował w ten sposób, że każdy obrót koła przenoszony był na pewien mechanizm do mierzenia odległości. Po przebyciu jednej mili rzymskiej spadała z głośnym dźwiękiem kulka do metalowego kubka. Po ilości znajdujących się w kubku kulek, pasażer stwierdzić mógł u celu długość jazdy. Nieśwety kronikarz nie pisze, jakie taksy obowiązywały w starożytnym Rzymie, tak, iż nie możemy stwierdzić, czy były niższe lub wyższe od taks dzisiejszych.

O sztuce inżynierskiej i architekturze w starożytności wyrażamy się i dzisiaj z wielkim respektem. Ze wspomniemy tu choćby piramidy egipskie, systemy nawad-

niania w Egipcie i Mezopotamji, wodociągi rzymskie. Mniej znanym jest natomiast fakt, że potrafiono w starożytności przebijać potężne góry i budować tunele. Podziw dla ówczesnej sztuki inżynierskiej budzi powszechnie wykonany w Palestynie około roku 700 przed nar. Ch. za czasów panowania króla Histiasa tunel, wybity dla celów wodociagowych. Przewiercenie góry odbywało się podobnie jak dzisiaj, z dwóch stron równocześnie. I chociaż tunel pod względem prostego kierunku pozostawia nieco do życzenia, to przecież

różnica poziomu w miejscu spotkania się obu sztolni nie wynosiła więcej niż jedna stopę. Inżynierowie ówczesni mogą zatem być słusznie dumni ze swego dzieła.

Z posród mniejszych wyczynów techniki starożytnej należy m. in. wymienić także budziki typu, używanego przez filozofa Platona. Przez ciśnienie pewnej ilości wody, spływającej do basenu, wywoływano głośny gwizd, który o pewnym czasie budził śpiącego.

Nawet zaczątki elektroterapii znane były starożytnym lekarzom. Niektórzy z nich kładli pacjentom, cierpiącym na bóle głowy, drętwy na skronie, które następnie drażnili tak, iż ryby wydzielały razy elektryczne. Po takiej kuracji bóle ustawały, gdyż miejsca odnośnie były znieczulone.

Widzimy więc, że istotnie wszystko już było na świecie.

W. i P.

Jedna z kapitalnych scen w granej obecnie w Teatrze Polskim sztuce „Tessa“.

Chińczycy w obliczu śmierci

Na placu kaźni — Przedśmiertna libacja — Jak najlepiej pocieszyć chorego?

Jak wszystko w Chinach wydaje się Europejczykowi dziwnym i niezrozumiałym, tak i tamtejsze egzekucje wywierają swą swoistością osobliwe wrażenie na cudzoziemcu. Cechuje je isticie azjatycka obojętność, ujawniana zarówno przez aktywną jak i pasywną stronę.

Publiczne wykonanie kary śmierci jest w Pekinie zdarzeniem tak częstym, że miejscowa prasa rzadko kiedy poświęca im wzmiankę. W miesiącach letnich roku bieżącego, makabryczny wóz straceńców, zwany „Czarną Maryską“, kilka razy tygodniowo turkotał poprzez most „Niebieski“, kierując się na plac kaźni, położony naprzeciw bramy słynnej „świątyni Nieba“. Tam, u muru prastarego ołtarza „bóstwa rolnictwa“, wóz zatrzymywał się i z wnętrza jego wyprowadzano jednego, niekiedy dwóch, a czasem nawet i trzech, okutych w łańcuchy skazańców.

Jak w Europie, tak i w Państwie Niebieskim delikwentowi podawana jest „wieczera katowska“, do której dozwolone mu jest wypić dowolną ilość wina ryżowego. Skutek bywa różny: jedni krocza na miejsce stracenia pełni alkoholowego animuszu; inni wygłaszają przemówienia do zebranej gawiedzi; niektórzy zaś całkiem pijani, idą zataczając się, podtrzymywani przez dozorców. Jest rzeczą charakterystyczną, że w większości wypadków skazańcy w swem „ostatnim słowie“ napominają słuchaczy, by unikali występków i zbrodni i nie zbaczali z wąskiej ścieżki cnoty. Iżby nie dożyli tak strasznej chwili jaka oto stała się ich udziałem. Zebrany tłum odpliwiał hucznymi oklaskami. Potem delikwent przechodzi krótką drogą wiodącą pod „ścianę śmierci“. Do klęczącego z twarzą zwróconą ku ścianie, skazańca podchodzi z tyłu milicjant i przyłożywszy krótki, dużokalibrowy karabin, oddaje strzał, mierząc w tył głowy delikwenta. Potem następują jeszcze krótkie formalności: urzędnik sądowy potwierdza prawidłowość wykonania wyroku, a dozorca więzienia wykreśla straconego z listy kandydatów śmierci. Zwłoki złożone zostają w przygotowanej, prymitywnej trumnie i widzowie rozchodzą się.

Gorsze jednak — jak twierdzą wtajemniczeni — bywają egzekucje z wyroków sądu wojennego. Wykonywane są one tajnie, przyczem mają być nieraz stosowane, umyślnie przedłużane męczarnie. Aby ich uniknąć, straceniec oplaca się hojnie wykonującemu wyrok szeregowcowi, który wówczas jednym celnym strzałem ofiarę pozbawia życia.

W wyniku wielowiekowej izolacji Państwa Niebieskiego, odciętego Wielkim Murem od reszty świata, obyczaje kraju tego w wielu dziedzinach kształtowały się swoiście i dziś jeszcze są nieraz diametralnie przeciwne zwyczajom krajów Zachodu. Gdy n. p. u nas doktor otrzymuje honorarium za leczenie choroby, to chiński eskulap pobiera zapłatę dopóki klient jego cieszy się dobrem zdrowiem, z chwilą zaś gdy tenże zachoruje, płaca natychmiast ustaje. Zgola niezrozumiała dla Europejczyka mentalność Chińczyka objawia się n. p. w fakcie, że za najpewniejszy sposób pocieszenia ciężko chorego osobnika uważane jest ustawienie trumny w pobliżu jego łoża, przy jednoczesnym opowiadaniu mu, jaki wspaniały czeka go pogrzeb!...

kr.

Małe przyczyny — wielkie skutki

Historycy nie zawsze mają rację, dostrzegają się w działaniu wielkich ludzi pobudek natury czysto moralnej. Modny obecnie kierunek odbronzowania wielkości doprowadził do wykrycia współrzędności między wielkimi historycznymi decyzjami a drobnymi, arcyłudzkiemi sprawami.

Już Voltaire twierdził, że Cromwell, posyłając Karola I na szafot, cierpiał od 8 dni na skutki niestrawności. Ostatnie badania historyczne, uwzględniając zdobyte nowoczesnej psychologii i fizjologii, potwierdzają tezę pisarza francuskiego. Według twierdzenia jednego z młodych historyków francuskich, krwawa noc św. Bartłomieja nie byłaby pewnie nastąpiła, gdyby nie niedyspozycje żołądkowe Karola IX.

Lesseps, wielki twórca kanału Sueskiego, pisze w swych pamiętnikach, że nie mógł od kedywa Egiptu uzyskać koncesji na budowę kanału, ponieważ kedyw, cierpiąc chronicznie na obstrukcję, nie chciał przez kilka dni wogóle z nikim gadać. Lesseps codziennie informował się o stanie zdrowia kedywa. Wreszcie, gdy pewnego dnia dworzanim powiedział mu, że już jest... lepiej, Lesseps kazał się zameldować, został przyjęty z nadzwyczajną uprzejmością i w kwadrans później miał w ręku cenny dokument, podpisany przez kedywa, pozwalający na przekopanie półwyspu Sueskiego.

Coby to było, gdyby kedyw nie był pozbył się swej dolegliwości?

Mississippi ujarzmiony

W roku 1927 powódź, spowodowana nagłym przyborom wód w Mississipi, zniszczyła 6 stanów, siejąc dokoła śmierć i zniszczenie. W rok później praktyczni Amerykanie podjęli prace, celem ujarzmienia kapryśnej rzeki, której nazwa wzięta z języka miejscowych szczepów indyjskich, dziś już prawie nieistniejących, oznacza „ojciec wód“. W 8 latach zbudowano 12 kanałów w miejscach, gdzie rzeka ma niewielki spad. Kanały te pozwolą na szybkie wchłonięcie nagłego przyboru wody na rzecę. Do kanałów tych sprowadzono wody licznych łach rzeki, które w okresach powodzi potęgowały niebezpieczeństwo. Poza tem bieg Mississipi na odcinku najniebezpieczniejszym, między Arkansas i t. zw. Czerwoną rzeką, skrócono o 160 km, z 596 na 436.

Dzięki tym pracom Mississipi może z łatwością znieść przybór wód o 25 proc. większy od przyboru z roku 1927.

Na ringu.

Jeden z widzów na meczu bokserskim promienieje z radości.
— Boks jest cudownym sportem!
— Pan też jest bokserem?
— Nie, dentystą!

JĘDRZEJ GIERTYCH

Kajakiem po Niemczech

XIII LIST Z PODRÓŻY

29)

Hitler jest człowiekiem śmiertelnym. Może go któregoś dnia powalić zapalenie płuc, — może go sprzątnąć kula czerwonego zamachowca. Czy i wtedy utrzyma się jego polityka? I wtedy starczy hitleryzmowi na to dość siły, by powstrzymać nawrót polityki niemieckiej w staropruskie łożysko?

Postawmy kropkę nad „i“. Przecież nie mogła zagać bez śladu dawna polityka i myśl polityczna pruska! System polityczny tak skryształizowany i mający tak mocne oparcie, jak pruski, musi się gdzieś przecież jeszcze tlić. I musi gdzieś istnieć to wszystko, co się składało na wyrobioną przez kilka stuleci i w latach 1914—1917 będącą w zenicie powodzenia i dziejowej kariery, pruską kastą rządzącą!

Czy istotnie generałowie pruscy, tak wielką odgrywający wciąż rolę w Reichswehrze, stali się autentycznymi hitlerowcami? Czy minister Schacht, tak organicznie odmienny od hitlerowców, stanowiący typ i tak nie kryjący się z własnymi, dalekimi od hitlerowskiej ortodoksji poglądami (zresztą nawet formalnie nie będący członkiem partji), jest istotnie lojalnym wykonawcą polityki Führera? Czy w przepięknych kołach gospodarczych, w kście biurokracji, w dyplomacji, a przede wszystkim — w wojsku — nie kryje się poprostu antyhitlewska fronda?

Nie chcę być źle zrozumiany. Nie wierzę, by mogli sobie dawni Prusacy pozwolić na stanie się prawdziwą opozycją. Gdyby odważyli się jawnie przeciw Hitlerowi wystąpić, Hitler zmiotłby ich jednym uderzeniem. A gdyby przypuścić rzecz niemożliwą, że obalili Hitlera i hitleryzm i doszli wbrew niemu do władzy — obaliliby ich z pewnością komunizm.

Dojście Hitlera do władzy uratowało Prusaków i zabezpieczyło ich przed rewolucją. Leżało więc i leży w ich interesie. Z pewnością dawna pruska kasta rządząca popierała i popiera Hitlera, a nawet może potrafi być „plus hitlerienne, que Hitler“. Przypuszczam jednak, że musi mieć program osioblania Hitlera, lub stworzonej przez niego partji i ruchu — i wplecenia go i jej w rydwan swej tradycyjnej polityki, przypuszczam, że ten program nie byłby nierealny w razie śmierci Hitlera. Partja hitlerowska mogłaby wówczas zachować w ogólnym zarysie swój kształt, a nawet dużą część ożywiającego ją dziś i stanowiącego główną jej siłę entuzjazmu, mimo, że w jej formie wlanoby niespostrzeżenie nową, a właściwie bardzo starą treść.

Jeżeli fronda pruska istotnie w Niemczech istnieje — miałoby to dla nas olbrzymie konsekwencje, zarówno dodatnie, jak ujemne.

Istnienie takiej frondy — frondy wśród ludzi, będących u szczytów hierarchji państwowej i zapewne, choćby jako fachowcy, Hitlerowi potrzebnych — musiałoby nakazywać Hitlerowi wielką ostrożność i powściągliwość w polityce wschodniej. W polityce tej ekspertami są Prusacy. Hitler, gdyby im nie ufał, musiałby unikać np. wojny na wschodzie, kóra z natury rzeczy oddawałaby im inicjatywę w ręce, nę mówiąc o władzy, jaką zawsze zdobywa w czasie wojny dowództwo wojskowe. Jeśli taka fronda istnieje, a Hitler nie zamierza z nią zrobić ugody, należy przypuszczać, że polityka Hitlera nie będzie przez długi czas antypolska.

Z drugiej strony, jeśli ta fronda zdoła w Niemczech władzę (czy to po śmierci Hitlera, czy też przez uzyskanie go dla swego programu), w takim razie możemy stanąć nagle oko w oko z bezpośrednim niebezpieczeństwem niemieckim. Na ewentualność tę musimy być militarnie przygotowani, jak należy!

KONIEC.

KSIAZKĘ

ROMAN DMOWSKI

PRZYCZYNNKI — PRZEMOWIENIA

zg 499/500

nabyć można we wszystkich księgarniach i adm. „Wielkiej Polskiej“, św. Marcina 65, tel. 5997

Cena 2 zł 50 gr — Cena 2 zł 50 gr

Eleganckie futerko przejściowe, przepasane szerokim paskiem skórzanym.

Konkurs chórów kościelnych

W ubiegłą niedzielę przybyła do Poznania chóry śpiewały w świątyniach poznańskich między godz. 7 i 10 rano. W różnych kościołach wykonane zostały: chorał gregoriański, msze polifoniczne starych mistrzów, „Missa Paschalis” G. Górczyckiego i „Missa Brevis” Palestriny, msze polifoniczne nowszych kompozytorów: J. Kromolickiego, J. Maklakiewicza, J. Grubera, ks. W. Kleina, ks. A. Chlondowskiego, J. Furmanika, J. Zangla i J. Rheinbergera oraz msze polskie: Moniuszki i Nowowiejskiego.

O godz. 10 min. 15 J. Em. Ks. Kardynał-Prymas celebrował w katedrze pontyfikalne nabożeństwo z wystawieniem Najśw. Sakramentu i procesją z okazji rocznicy poświęcenia katedry. Chór katedralny pod dyr. ks. dr. W. Gieburowskiego śpiewał w czasie nabożeństwa: „Ecce Sacerdos Magnus” Vittoria, „Missa Pulcherrima” B. Pękiela, „Credo” Vittoria i „Offertorium” O. di Lasso. Postludium Nowowiejskiego wykonał na organach prof. J. Pawlak.

O godz. 14 rozpoczęły się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich zawody chórów. Stało do nich 50 chórów, podzielonych na 5 kategorii. W kategorii chórów wiejskich męskich zgłosił się jeden tylko chór. W kategorii chórów wiejskich mieszanych, w której zadaniem konkursem było odśpiewanie Sanctus i Benedictus z Mszy Polskiej S. Kwaśnika. Pierwsze miejsce, zdobywając 31 punktów na 35 możliwych, zajął chór kościelny z Kaźmierza pod dyr. S. Tobisa. W kategorii II chórów męskich za „Ave Maria” ks. A. Chlondowskiego, 28 punktów i pierwsze miejsce uzyskał chór im. św. Cecylii z Górczyzna pod dyr. M. Obsta. W kategorii II chórów mieszanych — za „O salutaris Hostia” ks. W. Gieburowskiego — 30 punktów i pierwsze miejsce zdobył chór im. św. Jana Jerozolimskiego z Poznania pod dyr. M. Musielewskiego. W kategorii I chórów męskich — za „Hymn Eucharystyczny” B. Wallek-Walewskiego — 31 punktów i pierwsze miejsce zdobył chór im. św. Kazimierza, Poznań-Jeżyce, a w kat. I chórów mieszanych — za motet na 8 głosów F. Nowowiejskiego — 35 punktów i pierwsze miejsce — chór kościelny Poznań-Jeżyce — oba pod dyr. F. Olszewskiego. Jury konkursowe stanowią pp. szamb. F. Nowowiejski, prof. B. Rutkowski z Warszawy, ks. prez. Gajda z Katowic, prof. S. Kwaśnik i prof. J. Pawlak.

Reprezentacyjny koncert

Wieczorem w auli uniwersyteckiej odbył się reprezentacyjny koncert, który zgromadził tłumy publiczności. Przybył nań w otoczeniu wyższego duchowieństwa J. Em. Ks. Kardynał-Prymas oraz liczni przedstawiciele władz.

Uczestnicy i słuchacze zawodów chórów kościelnych w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich

Program rozpoczął połączony chór wykonując „Hasło Chórów Kościelnych” F. Nowowiejskiego ze słowami J. Em. Ks. Prymasa pod batutą kompozytora. W krótkim przemówieniu ks. W. Faustman, prezes Związku Chórów Kościelnych, zobrazował troskę Kościoła o artystyczny poziom śpiewu i muzyki kościelnej i podniósł znaczenie pracy chórów. Na zakończenie odczytał list Ojca św. do Ks. Prymasa z okazji kongresu. Następnie, witany oklaskami, zabrał głos Ks. Kardynał-Prymas. Nawoływał do pracy nad podniesieniem kultury artystycznej w śpiewie kościelnym, zaznaczając, że iść ona może zarówno w kierunku wskrzeszenia chorału gregoriańskiego i starej muzyki, jak pielęgnowania polskiej muzyki ludowej, jak tworzenia nowej muzyki, według nowoczesnych jej kanonów, byleby powstającej z prawdziwego talentu, w głębokiej wierze i z zachowaniem zasad liturgii.

Po odśpiewaniu przez chór farny z Gniezna pod dyr. W. Cichowicza „Oremus pro Pontifice nostro” ks. W. Gieburowskiego, występowały kolejno nagrodzone na zawodach chóry.

W drugiej części programu połą-

czono chóry kościołów poznańskich, w sile około 300 głosów odśpiewały „Missa pro Pace” J. Nowowiejskiego pod dyrekcją kompozytora. Przy organach zasiadł prof. J. Pawlak. Potężne dzieło, — napisane specjalnie na kongres i poraz pierwszy wczoraj wykonane — dające świetne pole do popisu chórów i poszczególnym głosom, bardzo gorąco przyjęte było przez zebraną publiczność.

*

W dniu dzisiejszym po wysłuchaniu mszy św. w kościele św. Marcina, na której chór przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego pod batutą dyr. dr. Z. Latoszewskiego śpiewał Mszę św. Berbericha i Offertorium „Miserere” Lottiego, — rozpoczęły się obrady kongresowe. O godz. 10 odbyło się zebranie delegatów chórów, duchowieństwa i organistów. Referaty na nim wygłosili prof. B. Rutkowski z Warszawy n. t. „Przyszłość zawodu organisty w Polsce”, i ks. Mizgajski n. t. „Muzyka kościelna — Akcja liturgiczna — Akcja katolicka”.

O godz. 12 w sali parafjalnej św. Marcina odbyło się walne zebranie organistów diecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej. (tk)

Ciekawa i aktualna książka

„Wielka tajemnica psychiki narodu polskiego” ks. Walerjana Baranowskiego

Na półkach księgarskich ukazała się bardzo interesująca i głęboka książka p. t. „Wielka tajemnica psychiki Narodu Polskiego”, pióra ks. Walerjana Baranowskiego.

Czyta się ją jednym tchem i z coraz bardziej wzrastającym zainteresowaniem, które w ostatnim rozdziale dochodzi do punktu kulminacyjnego. Spotykamy się w niej bowiem z zupeł-

Kogo Pan szuka? —

Napewno siedzi u George'a przy wyśmienitej kawie.

Pr 6 990-39.10

nie nowem i oryginalnem ujęciem problemu duchowości narodowej. Na zasadzie wielostronnej analizy faktów historycznych, kulturalnych i antropologicznych — autor odznacza się dużą erudycją — została tu zbudowana synteza biopsychicznej typowości narodu polskiego, która rzuca całkiem nowe, ciekawe światło na jego rozwój historyczno - kulturalny.

W całej rozciągłości postawione zostało tu zagadnienie psychiki zachodniej. Autor nie tylko obala gruntownie fałszywą koncepcję, jakoby ona w Polsce była wytworem wpływów niemieckich, ale też podkreśla tragiczne skutki, płynące dla całego narodu z zapoznania i niezrozumienia psychiki zachodnich plemion Polski. Jest to zagadnienie, które sięga do najgłębszych stosunków życia historycznego narodu, a nieznajomość jego uniemożliwia pomyślny rozwój całego państwa.

Istotna znajomość psychiki narodowej zmusza również do zasadniczej rewizji ustalonych poglądów historycznych. Autor stawia dwa niezwykle ciekawe i zasadnicze pytania: dlaczego najbardziej praworządne plemiona zachodnie zmuszone były do ustawicznej opozycji? dlaczego typ zachodni państwowotwórczy został usunięty w cięń dziejowy? Daje na to odpowiedzi historyczne i psychologiczne, tchnące wielką prawdą życiową.

Zrozumienie tajemnicy psychiki narodowej — stwierdza autor — zmusza do zasadniczej zmiany całego systemu organizacyjnego państwa. Autor powiada, że wielki jest już czas przestać szukać na polskim zachodzie jedynie morza, bogactw kopalnianych, statystów wyborczych, wygodnych synekur — a trzeba zacząć szukać żywych ludzi. Tragedja Polski polegała bowiem nie na zerwaniu z zachodem Europy, ale na całkowitem zapoznaniu i niezrozumieniu własnego zachodu.

Co ciekawsze, te słowa pisze autor urodzony i wychowany na kresach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej, który miał możność bliżej zapoznać się z zachodnimi dzielnicami Polski dopiero po jej dzisiejszym odrodzeniu państwem.

Zakończenie książki zawiera silne akcenty zdrowego i uzasadnionego męskiego optymizmu wiary w wielką przyszłość narodu polskiego. Dlatego książka ta winna znaleźć się w ręku każdego myślicy i czującego Polaka. Pogłębi ona myśl jego pod wielu względami i da mu mnóstwo zdrowych, szlachetnych podnieć.

Hokej na trawie

Spotkania o mistrzostwo Polski rozpoczęły się w ubiegłą niedzielę. Pierwsze dwa mecze przyniosły następujące wyniki: WKS Zuchowaci 0:0, Warta — Czarni 6:1 (2:1).

Kolarstwo

Japonia zabiera się do kolarstwa. Jak donoszą z Tokio, Japonia po olbrzymich postępkach w lekkiej atletyce i pływaniu, przystępuje obecnie do wielkiej akcji, mającej na celu uzyskanie również wielkich sukcesów w kolarstwie. W tym celu Japonia zaprosi na tournée po miastach krajiny wschodzącego słońca 12 najlepszych kolarzy Europy. Start ich ma być połączony z wielką propagandową akcją dla rozwoju kolarstwa w Japonii. Prawdopodobnie tournée to dojdzie do skutku w roku przyszłym.

Lekka atletyka

KSM Poznań — Jeżyce organizuje czwarty doroczny bieg na przełaj o puchar przechodni, ufundowany przez drh. Lampasika. Bieg odbędzie się w niedzielę, 27 bm. o godz. 12 w Sołaczcu, ze startem i metą przy ogrodzie „Nica”, Plac Spiski.

Zgłoszenia przyjmuje drh. Karkosz H., Poznań ul. Patr. Jackowskiego 37 m. 15 w godz. od 12 — 14. Wpisowe od zawodnika 50 groszy. (al)

Pięściarstwo

H. C. P. — Warta II, zawody o drużynowe mistrzostwo okręgu klasy „A”, odbędzie się w niedzielę o godz. 19. w okręgowym ośrodku w f. przy ul. Bukowskiej. (kom)

P. Nowicki, były skarbnik P. Z. B., ustąpił z zarządu związku. W zarządzie pozostali wobec tego pp. prezes Kuczyk, wiceprezesi mjr. dr. Miżyński i por. Lapiński, przewodniczący wydziału sportowego Rybarczyk, przew. wydz. sędziowskiego Bielewicz, skarbnik Mielnik i gospodarz Budzyński. Ustąpili z władz P. Z. B. pp.: Łukaszewski, inż. Dickmann, Cynka, dr. Schultz i Nowicki. Pierwsze zebranie nowego zarządu ma się odbyć w środę.

Skład reprezentacji Europy na mecz z Ameryką nie został dotychczas ustalony, mimo, że wyjazd ma nastąpić w najbliższych dniach. Francuz Despeaux (waga średnia) definitywnie zrezygnował z wyjazdu. Na jego miejsce Amerykanie chętnie widzieli Norwega Tiller. Norweg jest jednak kontuzjowany i prawdopodobnie nie będzie mógł wyjechać. Przypuszczalnie w tej wadze Europa będzie reprezentowana przez Włocha Bonadio. Skład Europy będzie najprawdopodobniej następujący: waga musza Matta (Włochy), kogucia Sergio (Włochy), piórkowa Frigyes (Węgry), półśrednia Mandy (Węgry), średnia Bonadio (Włochy), półciężka Michelot (Francja) ciężka Nagy (Węgry). Wraz z ekspedycją wyjedzie sekretarz generalny międzynarodowej federacji bokserskiej p. Kankowsky.

Piłka nożna

Niespodzianki na mistrzostwach Anglii. Ostatnie mecze piłkarskie o mistrzostwo Anglii przyniosły szereg niespodzianek. Leader pierwszej ligi zawodowej Middlesbrough został pokonany przez Stoke City w stosunku 2:6! Znajdujący się na drugim miejscu Derby County przegrał z Preston Northend 1:2. Słynny Arsenal poniósł nową porażkę tym razem z Wolverhampton Wanderers 0:2. Everton, zajmujący dotychczas jedno z końcowych miejsc w tabeli, dołączył się znowu do czołowej grupy przez zwycięstwo 2:0 nad Liverpool. Znana w Polsce drużyna Chelsea wygrała z Westbromwich Albion 3:0. W drugiej lidze sensacją była klęska Aston Villa z Fulham 0:3. Są to pierwsze dwa punkty stracone przez Aston Villa.

W lidze szkockiej największe zainteresowanie wywołały derby w Glasgowie pomiędzy mistrzem Szkocji Celtic i Rangers. Zawody przyniosły wynik remisowy 1:1.

Różne

Polacy w drużynach belgijskich. W rozpoczynających się obecnie mistrzostwach Belgii w piłce nożnej grać będzie w drużynach ligowych i A-klasowych czterech emigrantów polskich: bracia Gubańscy, w klubie „Waterschei”, Szafranski w klubie „Centre” i Malak w „Union Saint Gilloise”. Gubańscy w ubiegłym sezonie grali już w reprezentacji Limburgii, Szafranski kilkakrotnie figurował w reprezentacji armii belgijskiej i Belgii B. Malak grał do niedawna w drużynie emigracyjnej i został „odkrytym” przez menagera brukselskiego „Union Saint Gillois”, wielokrotnego mistrza Belgii.

Z wyżej wymienionych tylko Szafranski przyjął obywatelstwo belgijskie.

*

W drużynie „Daringu” z Brukseli grać będzie w nadchodzącym sezonie były

gracz Polonji Jelski. Ze względu na wprowadzenie w piłkarstwie belgijskim premii za mecz, jak również i wynagrodzeń, Jelski stanie się zawodowcem. Nastąpi to jednak tylko pod warunkiem, jeśli grać on będzie w pierwszych dwóch drużynach tego klubu.

Polscy sportowcy ostoją franc. klubów. Poza piłkarzami polskimi, zrzeszonymi w P. Z. P. N we Francji, znaczna ilość naszych sportowców wchodzi do klubów francuskich, stanowiąc często najlepsze siły w ich zespołach zawodowych i amatorskich. Wobec jednak wydanego niedawno zakazu obsadzania drużyn francuskich w stopniu większym niż ¼ — cudzoziemcami, gracze polscy utracili część zajmowanych miejsc. Jeden z najlepszych piłkarzy z Lille Stanisław Dombekci z Racing-Club w Lens, usunięty z powyższych względów z rozgrywek regionalnych w dniu 30 ub. m., uzyskał obecnie, dzięki staraniom klubu obywatelstwo francuskie i będzie mógł odtąd stale występować w barwach R. C. Lens, co zdaniem Franc. dziennikarzy, znacznie wzmocni ten popularny zespół piłkarski.

Tenis

W mistrzostwach okr. ośrodka wyniki półfinałowe były następujące — panowie: Magiera — Strzelecki 6:0, 6:2; Lejda — Sell 6:1, 6:4; junjorzy: Borowczak — Waszko 6:0, 6:1; Rozmiarok — Jarzemski 3:6, 6:1, 9:7. Panie (finał): Perzewska Z. — Schulzówna E. 6:4, 6:1. (wz)

Żeglarstwo

Jesienne regaty na jeziorze Kierskiem organizowane przez Harcerską Drużynę Wilków Morskich, zgromadziły około 50 łodzi. Zapowiedziane na godz. 12 regaty nie doszły do skutku z braku wiatru. Przełożono start na godz. 14. Z uwagi na bardzo słaby wiatr postanowiono odbyć regaty tylko w dwóch klasach „piątek”, pozostałe zaś przełożyć na późniejszy termin.

36-ta Loteria Państwowa

(Nierzedowa).

Stała wygrana dzienna 25.000 zł na nr. 180941.
Po 10.000 zł na nr. 857 21864 43201 144762.
Po 5.000 zł na nr. 12279 18024.
Po 2.000 zł na nr. 35688 39777 67561 68128
9130 101951 109095 117530 123284 125033 130293
136145 145613 174862 185052.
Po 1.000 zł na nr. 12421 25053 7394 110011 13875
21642 22559 31160 49689 51724 61347 63346 66417
70049 71104 83877 84211 94667 96427 99862 99174
107511 108443 108813 125205 140509 145381 149288
157743 165880 174757 176740 178279 185268 188564
192489.

759 824 68 31064 189 200 331 544 59 67 789 952
32129 234 306 58 94 467 514 31 32 653 97 736 68
859 88 33112 385 497 676 750 56 822 912 34209 348
482 820 898 85102 96 277 730 86004 9 23 407 517
79 963 37232 321 465 551 87 607 99 810 992.
38014 136 74 444 70 554 617 95 99 898 913 83
39155 280 97 324 44 562 814 37 80 40112 17 92 342
64 75 654 90 98 41061 63 85 459 89 667 966 42031
92 173 79 321 637 74 828 31 43141 63 223 46 339
44120 74 280 384 452 526 763 70 887 45051 131 213
302 59 454 707 924 46006 7 149 425 81 99 585 678
786 89 801 933 47006 10 239 418 21 41 504 72 75
93 709 53 884 993 48272 347 446 506 34 678 93 756
886 959 49008 133 233 341 777 50039 108 54 69 351
529 866 51180 440 512 26 33 58 836 74 52284 487
53 62 80 549 50 57 78 667 768 53169 76 478 507 13
651 55 706 880 959 54015 242 329 445 69 554 613
752 850 96 55041 145 279 478 791 828 56025 149 402
21 819 57057 98 146 262 530 36 40 77 622 752 58071
107 205 69 80 359 412 705 84 875 990 59532 690 708
60047 141 49 248 627 60 61004 92 97 310 503 693
719 938 78 62010 94 151 61 82 204 36 439 695 761
81 63015 25 203 30 410 15 550 69 849 913 24 64029
104 82 91 344 542 52 678 98 901 9 60166 150 425
51 72 503 21 691 738 75 874 915 13 66040 180 82
280 354 478 652 91 915 6712 22 30 86 303 885 909
68001 20 84 23 519 21 62 63 666 71 69109 10 81
302 739 918 70216 324 405 557 95 96 798 856 91
949 71136 250 325 412 556 682 722 802 909 77
72028 54 183 372 422 522 41 701 73 848 60 907 69
73091 326 36 554 82 625 711 42 96 839 74008 23 45
152 206 330 82 526 609 721 963 92 75124 497 661.
76093 193 243 63 505 697 751 77025 128 300 63
96 591 686 842 78025 32 92 165 247 424 971 98 942
85 79018 46 47 62 79 225 385 94 478 542 705 10 38
50 921 80029 186 417 24 540 60 725 81067 230 78
88 361 426 62 512 82167 344 407 544 640 68 962
83089 156 225 95 330 33 427 41 577 604 916 17
84077 100 17 81 200 409 555 621 74 745 79 971 85088
95 282 373 74 492 818 946 86323 467 782 966 87067
519 647 740 867 978 88012 115 33 279 337 91 99
483 676 715 845 89039 63 312 927 32 50 90387 461
668 798 895 913 91062 69 113 306 503 92011 82 112
35 556 67 93 630 803 32 97 984 93026 60 90 233
95 443 533 758 858 94326 438 667 95 736 42 57 924
95093 129 258 482 531 746 909 28 96222 407 506
662 871 87 957 97091 130 213 370 449 510 749 58
953 98120 73 549 667 68 754 909 34 90678 781 898
978 92 100522 32 93 627 38 57 805 43 98 101316
424 63 999 102008 764 88 939 45 103011 56 193 251
350 71 98 512 659 99 796 104069 84 151 224 43 365
71 449 557 64 814 55 105430 585 602 94 806 43 942
106084 107013 147 508 54 62 93 651 85 784 857 99
940 67 108095 129 59 81 300 510 692 806 952 109006
45 84 103 36 80 248 88 321 37 410 14 17 525 37 44
657 814 945 110079 85 134 206 69 457 502 825 978
111022 75 103 37 303 518 880 112006 160 73 242 74
93 302 23 42 431 534 610 54 58 754 878 958 113079
201 398 400 588 99 665 768 73 905.

804 43 45 904 30168 503 46 603 703 88 936 86 81241
42 582 961 32033 159 243 434 779 33022 27 74 207
70 407 540 856 34142 58 206 322 769 805 35030 59
435 718 36138 256 804 37156 260 327.
33117 462 740 39169 93 272 307 430 91 670 781
40060 355 467 783 938 41164 554 720 42062 233 574
682 43031 36 308 442 748 44173 88 631 704 945
43248 794 952 46116 207 24 47183 749 76 888 48019
127 86 515 49028 351 453 501 22 50005 36 279 844
79 51014 151 56 340 679 947 52255 393 898 53052
174 83 484 502 41 905 54273 354 720 55471 503 68
89 714 56 70 56121 201 2 064 956 57503 603 789 870
929 53326 428 60 98 652 714 59832 431 56 73 559
98 806 60131 565 61096 267 485 504 766 916 62428
76 97 513 773 848 955 63151 73 333 540 755 96 97
64047 166 896 769 836 65663 66151 319 502 97
67222 339 424 609 38 728 899 978 68509 658 791 969
69047 782 36 885 70360 409 71 842 48 49 50 79 974
71006 68 354 465 72220 339 548 73401 782 74241
326 836 75249 420 36 866 934.
76186 361 77105 264 848 86 921 78468 618 79022
152 433 83 603 80259 583 81653 63 853 82015 375
456 728 862 83500 84572 808 85183 224 359 496 630
952 86038 388 542 622 41 771 951 87003 857 525 609
710 861 939 88135 603 758 89381 495 517 92 638 893
69 957 90542 619 745 84 91416 17 541 754 892 82648
888 930 93146 207 45 442 94189 206 373 726 95172
84 4 99 941 96357 956 97266 450 828 908 98059
677 759 99243 518 947 100181 589 722 81 101147 666
722 908 102020 203 303 468 544 661 937 03233 96
372 768 86 804 55 919 104159 493 527 661 105267
106004 93100 107130 96 108122 411 509 01 109011
393 712 81 946 110254 595 625 11292 481 582 679
943 121524 20 401 34 568 865.
114100 63 508 62 778 827 940 115306 55 525 78
602 116103 117043 55 164 204 425 534 119142 43 96
202 311 68 120216 423 640 850 121024 91 264 435
519 762 72 806 122028 320 84 349 747 896 942 63
123069 90 114 20 490 124216 407 91 642 773 822
125080 131 373 636 954 126124 61 277 330 725 73
960 61 127170 74 83 478 597 705 99 839 899 128005
81 413 129806 701 130591 624 131274 475 525 822
79 132013 236 52 457 527 652 56 77 895 903 133181
249 80 321 40 432 134102 26 431 861 135528 661 890
136172 83 710 926 37 137046 129 223 83 357 416 543
47 138028 56 153 237 64 688 909 57 139529 60 140207
351 851 141135 204 423 620 812 92 984 142239 342
639 96 143119 200 791 851 902 144634 88 978 145042
153 466 74 717 146555 882 950 147122 69 300 436
623 752 894 148908 729 44 149150 215 468 150120
93 735 85 815 151328 487 554 94 742.
152107 48 291 775 96 877 153002 417 535 711
852 154167 322 584 65 665 722 155324 514 79 654
73 770 156085 100 42 273 325 491 627 792 157336
60 906 158125 41 235 99 874 90 870 876 77 159162
73 260 160527 642 93 938 161008 235 409 20 162125
670 163384 91 841 78 80 964 164080 497 688 165280
85 97 432 521 731 51 887 166102 72 291 350 96 416
41 64 67 167034 181 603 168426 601 169346 728 38
170218 321 525 815 171243 79 400 11 725 172360
497 173009 72 177 208 70 399 419 550 646 174390
557 774 175576 817 72 88 176039 136 324 96 533
827 61 177031 671 770 876 178122 179615 71 180013
558 622 900 181535 781 807 57 182074 101 7 359
552 183562 184308 827 185286 390 880 186561 92
762 881 933 187153 481 967 188404 75 553 800 980
189055 176 243 673 719 952 190317 64 191009 348
82 490 646 727 948 192094 722 193105 9 86 631 58
83 913 16 194233 66 540 622.

**wódkę ramkowe
dobre i zdrowe**
ng 17 518

RADJO

„O pietro wyżej“
Operetka „O pietro wyżej“ wykonana przed mikrofonem kilka tygodni temu, spotkała się z tak życzliwym przyjęciem ze strony radiosłuchaczy, że Polskie Radio postanowiło obecnie audycję tę powtórzyć. Ci wszyscy, którzy nie mieli za pierwszym razem sposobności usłyszenia tej wesołej i beztrojskiej komedii muzycznej, poznają obecnie, t. j. 22. 9. o godz. 21.00 perypetje miłosne dwojga młodych, zakończone oczywiście happy-endem. Wdzięczna ta i melodyjna komedia muzyczna J. Gerta do słów A. Leszczyńskiego wykonana będzie przez doskonałych artystów: Marię Kaupę Andrzeja Buguckiego, Kazimierza Peteckiego i Edmunda Mirowskiego.

O szarzy pod Somo-Siera
W historii polskiego oręża jedną z najpiękniejszych kart stanowi słynna szarża szwoleżerów pod Somo-Siera. Jej wielkie imię w historii wojskowości polskiej polega przedewszystkiem na niezwykłości wydarzenia: konnica atakuje artylerię, ustawioną w ciasnym wąwozie górskim. Nic więc dziwnego, że ten epizod wojen napoleońskich w Hiszpanji stanowi niewyczerpane źródło dla historyków. Nowymi badaniami w tej sprawie podzielił się z radiosłuchaczami młody uczynek polski, dr. Janusz Staszewski w odczytaniu wygłoszonym dn. 22. 9. o godz. 16.45.

Pieśni szkołkie i „wiecez chopinowski“
W programie śródoowym poza koncertem chopinowskim zwraca uwagę audycja, w czasie której Olga Łada wykona pieśni szkołkie (dn. 23. 9. o godz. 17.30). Będą to pieśni ludowe szkołkie w opracowaniu Karola Stromengera oraz kompozytora włoskiego O. Respighi.
Odtwórca koncertu chopinowskiego o godz. 21.00 będzie znany pianista Stanisław Szpinalski, który odegra utwory następujące: dwie etudy op. 25, mazurki, walce oraz Impromptu-Fantazję cis-moll op. posth. i poloneza cis-moll op. 26.

**Koncert z Sali Kameralnej
Krakowskiego Towarzystwa Muzycznego**
Poważną pozycję programu muzycznego Polskiego Radia w dn. 23. 9. stanowi o godz. 21.30 transmisja z Sali Kameralnej Krakowskiego Towarzystwa Muzycznego. Audycja ta obejmie: Mozarta — Divertimento D-dur na zespół smyczkowy; obój i dwie waltornie. Poza tem w programie jedna z wczesnych kompozycji R. Straussa — Serenada Es-dur op. 7 na 13 instrumentów dętych.

KOMUNIKATY TEATRALNE

Z Teatru Polskiego
Najgłośniejszą nowością, jaka ukazała się w ostatnich latach „Tessa“, na pierwszych przedstawieniach zapelniała salę Teatru Polskiego do ostatnich miejsc, a bardzo dużo publiczności odeszło od kasy nie dostawszy biletów. „Tessa“ jest sztuką dla wszystkich, posiada bowiem humor i sentyment i wszystko, czego widzi dzisiejszy żąda od teatru. Dziś i jutro „Tessa“. W nadchodzącą niedzielę po południu po cenantach do połowy znizowanych odegrane będą arcydzieła St. Wyspiańskiego „Wyzwolenie“.

WYSZEDŁ Z DRUKU TOM IV
„Wydawnictwo Polskiego Związku
Wydawców Dzienników i Czasopism“:
Stan. Z. Zakrzewski
„Ogłoszenie Prasowe“
Stronic 99   zg 496   Cena 4 zł.
Do nabycia w większych księgarniach
i w biurze Polskiego Związku
Wydawców Dzienników i Czasopism,
WARSZAWA — ZGODA 8
Skład główny: Księgarnia Gebethnera i Wolffa

Wysłannikiem życzliwej Fortuny jest
LOS
z kolektury **Zygarłowskiego**
POZNAŃ, 27-go GRUDNIA 12
Losy I klasy są już do nabycia
Zamówienia z prowincji załatwia się szybko
ng 17349-50

Po 200 zł na nr.:
43 47 275 384 687 950 1106 276 99 307 400 642
852 996 2255 368 3059 752 85 831 4772 5282 315
69 629 57 6000 09 53 55 92 150 349 578 678 996
7158 239 316 452 649 8069 263 460 9622 10264 513
72 809 51 900 11206 399 604 754 59 971 12034 104
334 67 76 93 660 14266 675 15249 331 517 893 16116
244 631 17748 991 18031 78 291 600 803 21 19008
191 783 955 20050 458 580 21037 150 200 436 22261
351 450 584 917 23110 816 24056 239 379 447 63
594 880 906 25699 26101 13 284 315 65 651 70 84
914 28017 247 501 675 761 853 931 29301 476 955
30427 35 808 81302 518 737 32210 669 87 773 33010
158 425 662 98 34165 443 502 914 35143 784 855
36010 144 474 695 758 919 46 37026 325 624 92
848 906.
38012 180 473 713 890 949 39048 433 754 40132
813 41015 318 38 612 32 740 925 91 42226 456 733
929 43944 67 44100 69 81 665 81 737 849 929 45073
133 397 482 860 46003 162 297 462 780 47156 93
48035 78 565 79 94 730 94 49381 817 50178 270 768
848 51311 26 447 540 52685 53227 39 793 54152
262 304 50 448 501 957 86 55434 41 509 628 66 90
778 826 968 56035 882 866 75 570033 89 290 591
850 58272 440 59233 655 940 60168 544 709 61118
274 402 31 41 681 902 12 22 62172 517 962 63218
465 64032 109 75 537 63 692 917 65348 85 595 715
967 66119 347 747 874 67172 964 68164 544 890 933
69143 271 407 536 864 70132 619 821 71018 182 84
276 526 860 72691 748 65 901 63044 102 637 967
74118 267 391 486 817 935 75082 211 417 929.
76199 341 407 687 704 18 77200 324 69 865 937
78073 412 79143 68 355 508 28 71 86052 180 905
81016 446 910 82114 211 323 764 83007 252 396 400
24 723 84056 148 273 408 651 85082 240 89 356 714
844 46 86194 259 75 324 40 57 790 976 87305 502
780 811 927 88036 204 812 468 624 674 809 89791 95
812 90007 185 270 861 939 91276 90 493 604 732
77 893 934 92177 263 372 427 989 93099 143 341
669 795 94217 463 712 822 92 95237 557 725 909 60
96125 430 317 97333 772 98628 890 99094 121 457
896 848 100177 87 101039 92 99 290 301 475 542
102021 316 61 913 103515 104240 314 87 933 105071
812 106407 198 495 99 853 69 107002 231 594 944
108900 645 47 890 109001 63 177 85 211 110171 477
565 745 73 111038 360 465 529 112072 172 444 545
827 86 113171 94 265 412.
114031 227 801 62 425 115168 348 33 529 837
116175 95 270 356 70 412 32 117014 281 995 118344
825 119259 354 448 549 73 638 946 120080 113 44
281 95 954 121201 25 324 538 962 122289 815 524 67
854 123073 649 767 898 963 86 125030 122 126287
502 92 906 127438 538 961 94 128341 612 129154
258 874 130667 143 853 131007 141 224 883 132136
58 205 51 52 496 61 133111 787 134181 135181 250
442 568 718 848 960 136729 80 79 137010 55 180 269
309 693 736 804 138198 466 609 56 821 139897 954
140037 150 263 470 916 141461 737 48 142063 268
143140 496 144197 661 750 52 78 835 913 145122
95 476 514 616 822 146386 492 147197 520 148058
271 402 980 149787 150031 173 213 544 755 806
151406 15.
152034 234 99 463 574 904 50 827 153117 33 247
877 154061 344 644 957 155076 192 680 803 156170
266 329 972 15715 388 496 748 877 158041 86 633
80 159257 455 867 160334 652 161037 198 251 924
27 162183 239 904 92 453 933 163532 60 727 854
164335 596 653 68 886 98 165117 362 459 671 752
92 166028 345 852 59 167185 92 259 478 701 880
168385 411 686 169210 14 517 52 908 170213 458
895 171376 612 985 172229 65 350 173073 560 84
98 699 710 953 174973 175582 633 925 176474 630 939
93 177143 265 322 509 66 178428 3 773 74 907 19
59 179055 139 51 413 511 18 805 65 180186 388 592
609 725 26 33 181118 232 77 926 182096 169 316
428 90 649 712 183038 95 95 188 628 32 52 793
96 184224 67 563 645 859 933 185231 315 456 607
740 959 60 186027 307 11 538 602 20 936 187020
600 719 824 96 188169 221 874 189050 308 470 547
800 190261 509 77 960 191129 643 879 903 192440
689 733 193213 57 410 995 194320 48 97 480 596
705 880.
W 11-ym dniu odginięcia 4 klasy wygrane
padły na numery następujące:
Po 10.000 zł na nr.: 11313

korespondencja

z czytelnikami

W. M. — Poznań. Radzimy zwrócić się o wyjaśnienie do Izby Skarbowej, która emeryturę Panu wypłaca albowiem redakcja obliczaniem emerytur się nie zajmuje. (K.)

„35-letni abonent“. Pod psychopatią rozumieć należy wszelkie istniejące grupy choroby umysłowej wogóle a pod szizofronią jedną z tych grup, która stosunkowo dość często w młodości się ujawnia, później następuje w pojedynczych atakach lub też trwa nieprzerwanie i uwydatnia się w zachodzeniu umysłu i czuciu, odrywając chorego od świata zewnętrznego. Jako powód choroby przyjmuje się dziedziczne obciążenie. (K.)

St. D. W. Przepis o zmniejszeniu renty inwalidzkiej z powodu zarobkowania (art. 54 ust. 2 rozporz. Prez. R. P. z 24. 11. 27 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych) brzmi, jak następuje: „Gdy zajęcie osoby, pobierającej ren-

te inwalidzką, da jej zarobek przewyższający łącznie z rentą podstawę wymiaru renty (art. 33 ust. 3 i 4), renta ta zmniejsza się o taką kwotę, o jakąby zarobek łącznie z rentą przewyższał podstawę jej wymiaru“. Z brzmienia tego przepisu wynika, że chodzi o zarobek z tytułu zajęcia a więc inne dochody nie mają wpływu na zmniejszenie renty. (K.)

„Stały abonent“. Kupiec samodzielny może dobrowolnie kontynuować ubezpieczenia, jeżeli był ubezpieczony obowiązkowo przez co najmniej cztery miesiące. Działu całkowicie dobrowolnego ubezpieczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dawniej Z. U. P. U.) nie prowadzi. (K.)

M. Kat. Stan majątkowy ubezpieczonego, jak również dochód z majątku nie wpływa na prawo do renty inwalidzkiej lub starczej ani na wymiar renty. Renta inwalidzka lub starcza ulega zmniejszeniu, jeżeli zajęcie osoby pobierającej rentę daje jej zarobek, przewyższający łącznie z rentą podstawę jej wymiaru i to o taką kwotę, o jaką zarobek łącznie z rentą przewyższa podstawę wymiaru renty. (K.)

K. B. Wierzytelności banków ludowych zasadniczo ustawie oddłużeniowej nie podlegają lecz dług ten można uregulować przy pomocy zawarcia układu konwersyjnego z danym bankiem, mocą którego dług ten może być rozterminowany na 14 lat. Radzimy zatem jak najprędzej zwrócić się do danego banku z prośbą o zawarcie takiego układu, a gdyby bank temu odmówił, wnieść zażalenie do Komitetu Kon-

wersyjnego, przy Banku Akceptacyjnym w Warszawie. (K.)

„Podolanka“. Dokładnych informacji w tym kierunku zasięgać może Pani w Urzędzie Heraldycznym w Warszawie, dokąd się zwrócić należy. (K.)

„Poznań 17“. W tym wypadku mąż nie ma obowiązku płacić żonie i dziecku na utrzymanie; natomiast ma on wszelkie prawa do przyobecnego majątku. Prawo wychowania córek przysługują się ojcu. (K.)

„Radny S.“ Zaopatrzenie emerytalne należy się burmistrzowi zawodowemu według zasad ustalonych dla pracowników gminy, a gdyby te zasady w danym mieście nie były uregulowane prawa emerytalne reguluje uchwała rady miejskiej, powzięta przed jego wyborem, która uzyskuje moc prawną po zatwierdzeniu jej przez wojewodę — art. 64. Zaopatrzenie emerytalne nie może być mniejsze, niż 35% podstawy emerytalnej po 10 latach poczem do 15 lat co rok o 2,4% więcej, następnie zaś o 2,8% aż do najwyższej 92%. Po odmowie przyjęcia ponownego wyboru bez uzasadnienia, przepisane ustawy, może być emerytura zamieniona na odprawę (jeden miesiąc za rok służby). Na emeryturę wien burmistrz zawodowy płaci składki równe składkom ustalonym dla pracowników gminnych a jeśli te nie są ustalone, równe składkom emerytalnym pracowników państwowych (art. 53) W okresie służby próbnej (art. 50 ust. 3) nie

nabywa się prawa emerytalnych, przysługują tylko trzymiesięczna odprawa. Wspomniany specjalista zamieszkuje w Poznaniu przy ul. Zbąszyńskiej 11. (K.)

„Krotoszyn“. Ceny żyta w kwietniu 1932 r. = 25,25—25,50 zł, 1933 r. = 17,75—18,— zł 1934 r. = 14,50—14,75 zł, 1935 r. = 13,75—14,— zł, 1936 r. = 13,85—14,— zł. W październiku 1932 r. = 15—15,30 zł, 1933 r. = 14,50—14,75 zł, 1934 r. = 17,50—17,75 zł, 1935 r. = 12,75—13,25 zł. (K.)

M. P. Jeżeli Pan opłaca podatek gruntowy, od nieruchomości i przemysłowy w tej wysokości, jaka jest podana w nakazie płatniczym, natomiast wymiar podatku drogowego, jest słuszny i odpowiada przepisom a odwołanie nie rokuje widoków powodzenia; w przeciwnym razie należy wnieść odwołanie. (K.)

„Skora“. Wierzyciel ma prawo żądać od Pana i p. S. zapłaty czynszu dzierżawnego aż do chwili wydzierżawienia zajmowanych ubikacji osobie trzeciej w pełnej wysokości a od tego czasu do 1 listopada 1939 r. różnicy, jaką pobiera mniej od czynszu, umówionego z Panami. Z powodu zubożenia umowy anulować nie można. (K.)

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Dnia 19 września 1936 r., zmarła, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., s. p.

z Dembińskich

Stefanja Winklerowa

nasza najukochańsza i najdroższa, nigdy nieodżałowana matka. Msza św. odprawi się w środę, dnia 23 bm. w kościele św. Florjana na Jeźcach o godz. 8 rano. Pogrzeb tegoż dnia o godz. 17-tej z kościoła cmentarnej św. Florjana w Poznaniu, o czym donoszą.

w ciężkim smutku pogrążeni
z g. 1-337 **dzieci, wnuki, siostra i rodzina.**
Poznań, Wolsztyn, Władysławowo.

Koleżankom i Kolegom z Jacht Klubu, Druhom Klubu Wioślarskiego, Gronu Lokatorów, Współpracownikom Biura Pl. Regionalnego, W. Pani Dr. Sucho-dolskiej za odśpiewane pieśni podczas nabożeństwa żałobnego oraz Znajomym za kwiaty, wieńce, dowody współczucia i liczny udział w pogrzebie ukochanej żony mej, s. p.

Elżbiety Mikołajczakowej

składam serdeczne

Bóg zapłać!

Mąż z rodziną.

z g. 14 336

Za duszę ś. p.

Bolesława Szczurkiewicza

dwudziestoletniego dyrektora Teatru Polskiego w Poznaniu

zostanie odprawione

nabożeństwo żałobne

w trzecią rocznicę śmierci w środę, 23. bm. o godzinie 9 w kościele św. Michała na Łazarzu.

Żona, brat i rodzina.

Piękne mieszkanie

6 pokoi w willi-rezydencji, wysoki parter z werandami, cudnym ogrodem ozdobnym i parkiem 7000 m², garaż, światło elektr., centr. ogrzew., ciepła woda itd., blisko kościoła, dwie linie tramwajowe. **G. Wilda 129, niedaleko Dębca.** Zgł. **Hoffmann, Plac Wolności 14.** z g. 14 334

Przyznaję, że dnia 14 sierpnia 1936 r. bez jakiegokolwiek przyczyny, napadłem w ogrodzie kawiarni „Italia“ na adwokata Romana Kuleczkę z Poznania, ul. Pocztowa nr. 5. Wyrażając swe ubolewanie, przepraszam niniejszem p. adwokata Romana Kuleczkę za dokonaną przeze mnie bezprawną napaść. z g. 14 335

Feliks Tomaszewski.

Pomocnika

handlowego do oddziału sukna i konfekcji męskiej, rzutkiego fachowca,

Ucznia

z odpowiednim wykształceniem szkolnym — przyjmie zaraz

W. Lewandowski & S.

Pg 6993-39,12 Poznań, Stary Rynek 55.

Powazne

przedsiębiorstwo gastronomiczne poszukuje od 1 października kwalifikowanego **kuchmistrza** oraz **pomocnika kucharskiego**. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i referencjami do Kurjera Poznańskiego z g. 14 331.

Od 60 lat istniejący znany

Skład Towarów Stalowych

wraz z szlifiernią

w najlepszym położeniu z powodu śmierci właściciela **sprzedam**. Poważni reflektanci z gotówką około 25.000 zechcą zgłosić się **Poznań, Stary Rynek 49, Karge.** dg 3070

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10,45.

1. DOMY - PARCELE

Parcele
przy Kopaninzie tania sprzedam. Bajerlein, Koszyńska 12, z g. 94 350

Parcele
willowe tania sprzedam. Solacka 6/8, z g. 93 435

Domek
1 pokoj kuchnia, morga ogrodu owocowego, warzywnego 1600,— przedmieście. Parcelus Działalności 11, z g. 94 512

Parcela
1 100 m² na Jeźcach na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 457

Kamieniec
komfortowa (Łazarz), dochód — 15 000 sprzedam 120 000,— wpłaty 90 000.— Gruszczyński, Pocztowa 30, z g. 94 536

Parcelę
1 030, m² tania sprzedam. Rotnicki, Przemysłowa 27, tel. 64-96, z g. 94 474

Sprzedam
dom piętrowy zaraz okazujecie Ławica 2 mieszkania po 2 pokoju i kuchnia, spiżarnia. Oferty Kurjer Poznański z g. 94 639

Dom
willka sprzedam. Dębica, Sosnowa 12, z g. 94 431

Kamieniec
dochód 19 000, za 138 000 spiesznie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. z g. 94 058

Parcele
budowlane — Dąbrowskiego, Bukowska, Rocha, ceny niższe. — „Osadopol“, Poznań, Rzeczpospolitej 9, z g. 94 595/6

Kamienica
dochodowa pierwszorzędna budowana, Wilda, wpłaty 50 000,— amortyzacja. Oferty Kurjer Poznański z g. 94 086

Kamieniec
nowa dochód 5 800,— sprzedam 54 000,— Maciejczyk, Piękary 12 a. II, z g. 94 832

Willa
komfortem dwa mieszkania trzy-pokojowe, 24 000. Dom Złeczeń, Pocztowa 15, telefon 16-85, z g. 94 670

Willa

komfort przy Słonecznej 36 000.— Adres Kurjer Pozn. z g. 94 555

2. PIENIĄDZ

25.000
mam, przystąpię czynnie przedsiębiorstwa hipotecznym zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Pozn. z g. 93 255

5—10.000
potrzebuje. Zabezpiecze I hipoteką nieruchomości miejskiej, wartości 30 000. Dam w zamian posiadę książkowego (ej) interesie zbrojowym prowincji. Zgłoszenia Kurjer Poznański z g. 94 465

5 000,—
poszukuje I hipoteka Poznań, dam wysoki procent. Oferty Kurjer Poznański z g. 94 643

Kilka tysięcy
posiadam. Oczekuje solidnej propozycji. Oferty wyczerpujące Kurjer Poznański z g. 93 230

Wspólnika (czki)
energicznego inteligentnego do zaprowadzonego handlu (hurt, detal) bez długów, poważne zyski, potrzebna 2 500,— Zgłoszenia Kurjer Poznański z g. 94 748

2 000,—
pożyczki poszukuje urzędnik na stałej posadzie. Wysoki procent. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 675

4. OSOBISTE

Gaja
kostki buljonowe. ng 16 968

żona
posiadająca legitymację urzędniczą, opuściła szpital miejski.

Zawiadamiam,
że za wszelkie długi żony Antoniny Szymkowiakowej z domu z Kurjewskich nie odpowiadam. — Czesław Szymkowiak, z g. 94 547

6. OŻENKI

Poszukuje
wspólniczki do lat 45 z gotówką do 5 000 złotych, dla powiększenia interesu. Cel matrymonialny. Oferty: Dynów, woj. łwowski, poste-restante „Handlowiec“, z g. 94 696

Wdowa

lat 39, pozna starszego pana z towarzystwa, cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 468

Siostrzeniec

ma, inteligentna panne, lat 20, z większym majątkiem, pragnie zapoznać z leśniczym na państwowej posiadzi, względnie rolnikiem, posiadającym ponad 300 mórg, lub większą dzierżawę. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 775

7. SPRZEDAŻE

Placchy
nieprzemakalne sprzedaje najtaniej Wejman, Poznań, Kościelna 17, z g. 80 333

Antyki
wielki wybór. Wielkie Garbary 20 Pr 6958-57.141

Lorka
normalno - tworowa do dłużyc i desek szerokości 1,74 m, dług. 2,50 m, rozstęp kół 1,40 m sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański z g. 94 257

Sprzedaj — Naprawa
wielkich systemów piór wiecznych i ołówków automatycznych. Naprawa natchmiast w firmie Józef Czosnowski specj. skład papieru i montowania piór Poznań, Fr. Ratajczaka 2, dg 772

„Meble W. Paetz“
Najnowocześniejsze wzory, niskie ceny. Poznań, Wrocławska 15. Coroczna wystawa na Targach Międzynarodowych. Ng 15 239

Meble
najtaniej u Palacza, ul. Słusarska 4, pomiędzy Wielką a Woźną, dg 3041

Bukownik
komieczny Favorit Nr. 3 gotowy do pracy **zł 1500,— Unia** Sp. Akc. Brodnica n/Drw. Pg 6960-33,197

Restauracja
kawiarnia z pełnym wyszynkiem Adres Kurjer Pozn. z g. 92 057

Wierzchowca

przedam, wałach gniady, 7 lat, 1,60 wysoki, ujeżdżany, naskakany. Popowo Podleśne, poczta Mieleszyn. ng 17 055

Limuzynę

4-osobowa ekonomiczna, bardzo dobry stan, okazujecie Witkowski, Gniezno, Chrobrego 30, ng 17 056

Futra

damskie, meskie, lisy, dogodne spłaty. Waskowski, Działalności 7, parter. z g. 93 861

Serwis

frak pianino korzystnie, plac Sapiężyński 10 b — 3. z g. 94 540

Sypialnię

używaną oraz maszynę Singera sprzedam. Mostowa 33 — 8, z g. 94 498

Platformę

lekka wóz 3 ctr., konia silnego sprzedam. Porwich, Knapowskie-go 16, Górczyn. z g. 94 503

Pianino

tanio sprzedam. Podgórna 13, — m. 5. z g. 94 473

Kolonjalka

dobrze prosperująca, korzystnie na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański z g. 94 443

Meble

najtaniej poleca **Baranowski** Poznań, Podgórna 13. Pr 5428/9

Meble
w wielkim wyborze poleca najtaniej **K. Bakos, Stary Rynek 51** z g. 92 310/11

Najwykwintniejsze
zarazem najtańsze **plaszcz i futra** Poranniki, Swety, i plaszcz szkolne w nowym magazynie **A. Dzikowski,** Stary Rynek 49, Asygnaty „Kredyt“, Pg 6 800-37,174

Futro
damskie czarne 30 zł. Maleckie-go 12, m. 17, z g. 94 615

Cebule

żyławska sprzedam wagonowo oraz drobnicowo. Zgłoszenia z ofertą przyjmuje Majetność Gluchowo, poczta Komorniki, Poznań. z g. 94 621/2

Pianino

czarne, pierwszorzędne, tanio. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 17, m. 8. z g. 94 765/6

Młyn

motorowy przy Poznaniu, przemiał 100 ctr, wpłaty 17 000. Ratajczak, Skarbowska 18, z g. 94 652

Skład

koloniałka mieszkaniem 1 000, towarem, Górna Wilda sprzedam. Świercz, Zupańskiego 18, z g. 94 625

Skład

bielizny dzielnica handlowa sprzedam. Oferty Kurjer Poznański z g. 94 612

Pianino

pierwszorzędne, Dominikańska 1, z g. 94 751

Wyżel

niemiecki, sukca 3-letnia, po tręsurze i 2 czteromiesięczne bardzo tanio na sprzedaż. Zgłoszenia: „Fonoradio“, Al. Marsz. Pilsudskiego 7, z g. 94 603

Kolonjalkę

mieszkaniem. Adres Kurjer Poznański z g. 94 609

Kawiarnia

korzystnie. Wskaże Kurjer Poznański z g. 94 795

Platformę

lekka korzystnie. Poznańska 18, z g. 94 790

Pianino

krzyżowe korzystnie. Podgórna 5 — 1, z g. 94 703

Piekarnia

i cukiernia przy głównej ulicy na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 701

Antyki

Jadnia Biedermayer Salon — Sekretarze. Tania Szkoła 3, I p. z g. 94 602

Kolonjalkę

ładna, mieszkaniem, maglem, czystością, tanio sprzedam, wyjazd. Adres Kurjer Poznański z g. 94 591

Foxterjery

3-miesięczne. Telefon 33-71, z g. 94 589

Cheesz kupić **Meble**
nowe — używane — **dobrze — tanie** spiesz na **Wrocławską 38** do nowootwartej **Komisowej Hali Mebli** 30 pokoi kompletnych zamieniam nowe na używane. z g. 94 789

Cegle — tonówkę
najlepszej jakości po przystępnej cenie poleca **Cegielnia Zamość** Wronki, Zamość 19, telefon 52, z g. 94 833

Kolonjalkę

mieszkaniem powodu wyjazdu sprzedam. Adres Kurjer Poznański z g. 94 819

Jadalnie

eleganckie tanio. Stolarska, Bukowska 9, z g. 94 749

Winogrona deserowe

paczka żywnościowa, zaliczka 5 kg zł 6,—, 10 kg 11 zł, wysła Zarząd Dóbr Torskie, koło Zaleszczyk, z g. 94 693

Łóżka

kanape, krzesła, umywalnie, centryfuga, sportówkę sprzedam. — Jasna 16, m. 6. z g. 94 557

Nowootwarty skład sukna podszewek Wojciechowski

Poznań, Stary Rynek 90, I piętro, hurt, detal, stały napływ nowości. Pr 6992-39,14

Regaly

sprzedam. Pierackiego 10, m. 10, z g. 94 780

Krowy

wysokocielne i wycielone, dobre dojki, do sprzedania. Informacji udzieli telefon 19-01. z g. 94 728

Piec

żelazny pokojowy Junker. Oferty Kurjer Pozn. z g. 94 713

Ostre

młode pszy sprzedam. Grunwaldzka 3, z g. 94 712

Złoty salon okazynie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 707
Dom handlowy, dwupiętrowy, nowy, rynek, obszerny wolny skład, mieszkaniami sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 17 671
Przybory i Papiery
Rysunkowe Kalke Szukowa, Cyrcle dostarcza
„Aquila“ św. Marcin 61, Pl. Wolności 9, ng 17 673

Znacki Polskie 1915 30% niżej katalogu. Skład papieru, Seweryna Mielżyńskiego 22, zdg 94 769

10. MAJĄTKI
Folwark resztówka 420 mórg obciążenie 10 000, dom 12 pokoi, bardzo dobre budynki, bardzo „anio lez gotówka sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 534

100 mórg przy Poznaniu, wpłaty 22 000. Ratajczak, Skarbowska 18, zdg 94 653

11. KUPNA
Książki historyczne, ryciny kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 154
„Occasion“ kupuje stara biżuteria, złoto, srebro, brylanty. Aleje Marcinkowskiego 23, zdg 85 173

300 — 400 tysięcy tonówek, dobrze wypalonej, bez marglu, loco budowa, dwór Sołacz kupie za gotówkę. Spieszne oferty L. Michalski, Poznań — Wały Kazimierza Wielkiego 10, zdg 94 429

Syfony szklane lub miedziane, wielkości 2 do 10 ltr (ewentl. większe). Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 487

Kupię zaraz maszynę do szycia „Singer“. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 529

Prasę hydrauliczną do 30 tys. kilo przycisku kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 442

Singera damska dobrym stanie kupie natychmiast. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 441

Samochód osobowy tanio kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 94 433

Wózek dziecięcy nowoczesny, dobrym stanie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 741

Kupimy używaną w dobrym stanie Miłocarnię 60-66“ oraz używany beben do grochu. Zgłoszenia przyjmuje Dom. Luśwółko p. Tarnowo Podgórne, zdg 94 823

Samochód Ford limuzyna, dobry stan rok 1933/36 kupie z rak prywatnych. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 94 820

Dywan kupie. Dominikańska 1, Michałak, zdg 94 752

Gabinet męski Urządzenie biurowe Maszynę do pisania kupie. Szczegółowe oferty z cenami Kurjer Poznański Pg 6989-39,15

Rehpincer pleska — poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 566

Restauracje w śródmieściu kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 758

12. DO WYNAJĘCIA
5 pokoi w centrum wynajmie właściciel. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 94 153

Trzypokojowe I. słońeczne, przynależnościami, czynsz bieżący. Wiadomości Pałacza 70 — 5, zdg 91 719

Warsztat kowalsko-slusarski, mieszkanie do wynajęcia zaraz. Września Kościelna 8, zdg 98 927

2 pokoje na biura lub praktykę do wynajęcia. 27 Grudnia 14 — 5, zdg 94 029

Mieszkanie słońeczne pokój z kuchnią od 1. 10. najchętniej emerytowi wynajmie. Wołyński, Puszczykowo, Poznańska 60, zdg 94 647

Centrum dwupokojowe komfortowe trzypokojowe. Działalność 11 — 20, zdg 94 511

Pięciopokojowe Czteropokojowe Trzypokojowe Dwupokojowe Marcina 74, I, 18, front, zdg 94 773

Sołacz 4 pokoje komfort, ogrodem, garażem, willi, przystanek tramwajowy, 2 pokoje, kuchnia, łazienka, 1 pokój, czynsz zgóry, gospodarz. Mazowiecka 6, zdg 94 328

Pięciopokojowe komfort ogrodem wydzierżawie, willa. Telef. 64-96. zdg 94 473

Jednopoikojowe kuchnia, dwupokojowe kuchnia, łazienka, Koniczna kaucja, wiadomość stróż. Generala Umiańskiego 19, zdg 94 635

Dwupokojowe Grodziska, trzypokojowe Szamotulska, ogródkami, kaucja. Zgłoszenia Administracja Domów P. K. E., Gajowa 1, zdg 94 448

Czteropokojowe Focha 123, III, bezpodatkowe. — Wskaże stróż lub właśc. Lodowa 1 — 4, zdg 94 426

Okazja Mieszkanie dwupokojowe meblami oddam powodu wyjazdu, Poznań, Szamarzewskiego 26—17, zdg 94 792/3

Centrum 4 pokojowe w nowo odbudowanym, 2 ptr., Stawna 13, zdg 94 669

4 pokoje duże słońeczne — śródmieście, od gospodarza zaraz — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 613

Pięciopokojowe Szamarzewskiego 11, informację stróż, zdg 94 742

Siedmiopokojowe komfortowe, słońeczne, Ogrodowa 13, korzystnie wolne zaraz. Zgłoszenia Kwiatowa 2, m. 5, administrator, zdg 94 802

Sześciopokojowe komfortowe II piętro, Chelmońskiego 4, zdg 94 600

Trzypokojowe komfortowe Dębiecka 6, przystanek tramwajowy, zdg 94 599

7-pokojowe komfortowe słońeczne mieszkanie do wynajęcia. Wiadomości Wielka 7 — 7, tel. 16-34, zdg 94 837

Pokój i kuchnia z wygodami, Promieniasta 76, zdg 94 677

Dwa mieszkania czteropokojowe, parter i III piętro, słońeczne, okolica Wilda, do wynajęcia od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 672

2 pokoje łazienka, parkiety, dom nowy, kaucja, młodego małżeństwa. Zgłoszenia gospodarz, Łazarz, Lodowa 6, zdg 3072

Trzypokojowe Łazarz, Jarochońskiego 59, 5—7, zdg 94 736

Czteropokojowe łazienka 60,—, Wilsona, Trzypokojowe, łazienka 54,—, Matejki, Dwupokojowe 32,—, „Pawilon“, Focha 15, zdg 94 725

Pięciopokojowe Wielkie Garbary 36, odnowione, 105,—, Gospodarz, zdg 94 714

Piękne mieszkanie 6 pokoi w willi — rezydencji wysoki parter, z werandami, cudnym ogrodem ozdobnym i parkiem 7 000 m². Garaż. Światło elektryczne, centralne ogrzewanie, ciepła woda i t. d., blisko kościół, dwie linie tramwajowe. Górna Wilda 129, niedaleko Dębca. Zgłoszenia Hoffmann, plac Wolności 14, zdg 94 704

Luksusowe czteropokojowe pierwsze piętro, Plac Nowomiejski solidnemu oddam. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 560

13. SZUKA MIESZK.
Pokoju lub dwa z kuchnią, czynsz zgóry, dobry płatnik. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 94 527

Mieszkania mniejszego poszukuje dobry płatnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 469

Poszukuję mieszkanie 3-pokojowe dla przemysłowca za opłatą według umowy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 450

Pokoju kuchnia, dam zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 93 840

Książd poszukuje dwu pokoi lub trzech pokoi meblami bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 632

3 pokoi mieszkanie nowoczesne, z komfortem i przynależnościami, możliwie centrum — poszukuje solidny płatnik, samotny, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 626

Wyższy urzędnik 3-4 pokojowego, śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 577

Od stycznia wyższy urzędnik, bezdzietny, — pewny płatnik, 3 pok., przynależności, okolica Asnyka. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 836

3-4 pokoi, komfort, ogródek, Łazarz, Wilda, Luboń, Puszczykowo poszukuje inżynier kolejowy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 94 747

Książd poszukuje dwupokojowego śródmieściu, pobliżu. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 94 681

4 pokoje z wygodami w śródmieściu poszukuje, telefon 73-61, zdg 94 729

Mieszkanie 2-3 pokoje, łazienka, pobliżu Parku Wilsona poszukuje zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 721

2 urzędniczkę poszukują 2, 3-pokojowego mieszkania śródmieściu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 711

Urzędnik etatowy, rok zgóry pokoiu kuchnią. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 564

15. POKOJE UMEBL.

Przyjezdny najtańiej. Koleja 5-3 (Nowy Rynek) nocny dzwonek. dg 2 898

Mickiewicza 3, m. 6, komfortowy, dwu- lub jednoosobowy, zdg 93 392

Ostroroga willi 1-2 pokoje umeblowane. — Oferty „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod „57,135“, Pg 6935-57,135

Rolnikom uniwersytetu umeblowany, blisko zakładów Sołacz, Mazowiecka 5, zdg 94 390

Dwuosobowy i jednoosobowy front utrzymaniem. Miśkiewicz, Bukowska 5, zdg 94 537

Umeblowany frontowy. Wierzbicice 43 — 3, zdg 94 545

Pokój frontowy bez pościeli 1. 10. — Patrona Jackowskiego 3, m. 1, zdg 94 605

Ratajczaka 11 a — 92, zdg 94 571

Młyńska 4-5 czysty, inteligentnem, zdg 94 569

Frontowy niekrepujący. Działalność 11, parter, Matuszek, zdg 94 568

Łazarz Kossak 21 — 4 narożnik Wyspiańskiego, zdg 94 567

Frontowy osobnem wejściem. Plac Działalności 10 — 10, zdg 94 565

Pokoik wygodny panom. Kopernika 6 — m. 11, zdg 94 563

Panom Skryta 8, mieszkanie 7, zdg 94 562

Przecznica 17, m. 7, elegancki, dwuosobowy, panom, zdg 94 566

Próżny czysty. Marcina 74, I, 18, front, zdg 94 774

Romana Szymańskiego 9 — 7, zdg 94 392

Dwuosobowy Kreta 6 — 7, zdg 94 413

Niekrepujący Wały Jagielly 22 — 9, zdg 94 461

Studentkom Grunwaldzka 20 a — 7, zdg 94 475

Dwuosobowy Mostowa 4, m. 4, zdg 94 641

Pokój wynajmie. Matejki 57, m. 1, zdg 94 638

Pokój Łakowa 8 — 8, zdg 94 451

Klatki umeblowany, elektryczność. Półwiejska 7 — 7, zdg 94 668

Dwuosobowy czysty, elektr. solidnym, Marsz. Focha 47, m. 6, zdg 94 667

Fortepianem Ogrodowa 13 — 15, zdg 94 657

Paniom Pocztowa 26, m. 22, I ptr, zdg 94 631

Wodna 25 — 2, dwuosobowy, zdg 94 628

Ul. Pocztowa pokój z utrzymaniem. Zgłoszenia Pod Strzechą, pl. Wolności 7, zdg 94 627

Czysty pokój. Pocztowa 14, m. 2, zdg 94 611

Paniom Józefa 6 — 6, zdg 94 610

Jasna 12, m. 3, panu na stanowisku, zdg 94 550

Balkonowy słońeczny, centralne ogrzewanie, ewentl. utrzymaniem. Chelmońskiego 21, m. 7, Szulc, zdg 94 817

Jedno-dwuosobowy. Słowackiego 25 — 5, zdg 94 810

Reya 1 — 6, zdg 94 604

Dwom panom. Śniadeckich 15 — 1, zdg 94 731

Dąbrowskiego 23 — 8, zdg 94 794

Dwuosobowy Orzeszkowej 5, zdg 94 791

Niekrepujący centralne, pianino, centrum, pianom. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 702

Ratajczaka 11 a — 71, zdg 94 576

Pokój frontowy, słońeczny, czysty — łazienka panu. Kreta 24 — 8, zdg 94 835

Komfortowy Konopnickiej 15, zdg 94 827

Dwuosobowy jedno (utrzymaniem). Półwiejska 2 — 6, zdg 94 679

Słowackiego 35 — 12, zdg 94 676

Frontowy niekrepujący zaraz. Grobla 29 a, m. 3, zdg 94 777

Pokoik Dąbrowskiego 43 — 6, zdg 94 730

Frontowy Matejki 5, m. 9, zdg 94 722

Piękny pokój bez mebli na biuro lub inne cele, centralne ogrzewanie, I piętro, front, wejście z klatki, plac Wolności 14, wydzierżawie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 708

Dwuosobowy słońeczny, telefon, łazienka, św. Marcin 61, m. 7, zdg 94 706

Dwuosobowy Grunwaldzka 13 — 8, zdg 94 705

Jasna 9, m. 4, słońeczny, komfort, centralne, zdg 94 745

Pokój frontowy bez pościeli 1. 10. — Patrona Jackowskiego 3, m. 1, zdg 94 605

Ratajczaka 11 a — 92, zdg 94 571

Młyńska 4-5 czysty, inteligentnem, zdg 94 569

Frontowy niekrepujący. Działalności 11, parter, Matuszek, zdg 94 568

Łazarz Kossak 21 — 4 narożnik Wyspiańskiego, zdg 94 567

Frontowy osobnem wejściem. Plac Działalności 10 — 10, zdg 94 565

Pokoik wygodny panom. Kopernika 6 — m. 11, zdg 94 563

Panom Skryta 8, mieszkanie 7, zdg 94 562

Przecznica 17, m. 7, elegancki, dwuosobowy, panom, zdg 94 566

Próżny czysty. Marcina 74, I, 18, front, zdg 94 774

Stary Rynek 8 — 3, zdg 94 763

16. SZUKA POKOJU
Do 35,— telefon, łazienka, centrum, najwyżej I piętro. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 486

Niekrepującego najchętniej z klatki, dobrem utrzymaniem, cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 544

Urzędniczką szuka taniego ciepłego. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 495

OGÓLNOPOLSKIE
Środa, 23 września. 6.30 audycje poranne: — 11.30 audycja dla dzieci (dla dzieci młodszych): „Czy to bajka, czy nie bajka“ — opowiadania i wiersze Marii Konopnickiej; 11.57 sygnał czasu; 12.13 dziennik południowy; 13.10 chwila gospodarstwa domowego; 13.30 wiadomości gospodarcze; — 15.45 „Niezwykłe przyzwoide Jędrka i Felka“ (część IV). Słuchowisko Stanisława Studnickiego dla dzieci starszych (z Katowic); 16.15 koncert w wykonaniu orkiestry wojskowej I p. p. legjonu (z Wilna); 16.45 chór robotniczy „Zjednoczenie“ pod dyr. Aleksandra Charubę, odśpiewa pieśni (z Łodzi); 17.00 koncert w wykonaniu kwartetu salonowego Rozgłośni Krakowskiej; 17.30 pieśni szkockie odśpiewa Olga Łada; 17.50 „Anegdota z życia Ibsena“ — dr. Włodzimierza Jampolskiego (ze Lwowa); 19.50 poradanka aktualna; 19.00 koncert małej orkiestry P. R. pod dyr. Zdzisława Gorzyńskiego z udziałem Ireny Gadejskiej i Janiny Hupertowej (duet wokalny) (z Wystaw Radjowej); 20.30 „Z wędrowek mikrofonu“; 20.45 dziennik wieczorny; 20.55 poradanka aktualna; 21.00 koncert Chodoinow w wykonaniu Stanisława Szpińskiego; 21.30 koncert w wykonaniu członków kameralnego zespołu instrumentalnego Krakowskiego Tow. Muzycznego pod kierunkiem Adama Riegera. Transmisja z sali kameralnej Konserwatorium Krakowskiego Tow. Muzycznego (z Krakowa); 22.00 wiadomości sportowe; 22.15 koncert Łódzkiej Orkiestry Salonowej pod dyr. Teodora Rydera (z Łodzi).

WARSZAWA
Środa, 23 września. Warszawa — 12.03 muzyka operowa (płyty); — 18.00 pogad. społeczna; 20.00 Oktet Squire'a — płyty; 23.00 muzyka taneczna (płyty).

POZNAŃ
Środa, 23 września. Poznań — 12.03 „Jakie pasze mogą być trójca“ — poradanka rolnicza; 12.23 „Muzykalność kobiet“ — płyty; 13.45 „Muzyka z różnych stron“; — 15.30 przegląd gieldowy; 15.40 wiadomości gospodarcze (z Warszawy); 18.00 Wujaszek Kazio omówi listy od dzieci; 18.10 poradanka społeczna; — 18.15 „Nasza przyroda: „Najpiękniejsza buczyna w Wielkopolsce“; 18.28 „Życie kulturalne i społeczne Poznania“; 20.00 koncert żyćzeń (z płyt).

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM
na środe: 17.00 Paris P. T. T. Koncert orkiestrowy 17.05 Bruksela franc. Muzyka taneczna. 17.15 Anglia (Nat. Proer). Muzyka taneczna. 17.30 Wiedeń, Sekstet Arbera. 18.00 Monachium. Koncert rozrywkowy. Frankfurt. Wesole popołudnie muzyczne. M. Ostrawa. Muzyka salonowa. 19.00 Berlin. Koncert orkiestrowy. Wrocław. Muzyka taneczna. 19.10 Krolewiec. Koncert kameralny. 19.20 Lipsk. Pieśni niemieckie. 19.30 Wiedeń. Koncert muz. tureckiej.

Pokoju niedrogi, okolica śródmieścia, dla pana. Oferty Kurjer Pozn. ng 17 679/80

Skromnego pokoiku centrum 20,— zaraz urzędnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 646

Szukam pokoiku od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 816

Zupełnie niekrepującego, elektryczność, okolica Świętokrzyski, pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 811

Pokój komfortowy, śródmieściu, spokojny od gwaru ulicznego, potrzebny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 796

Jednoosobowego niekrepującego — 15 złotych szuka pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 582

Na biuro próżny lub umeblowany, — centrum. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 006

Dwóch panów szuka ładnie umeblowanego, niekrepującego pokoju, okolica Pocztowa, Plac Nowomiejski. Oferty „Par“, pod „57,161“, Pg 6991-57,161

Poszukuję dla 2 studentów z Pomorza, pokoi umeblowanego z utrzymaniem dla jednego studenta, dzielnica Jeżyce lub w okolicy Uniwersytetu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 694

Dla starszego małżeństwa, pokój — z urządzeniem kuchni, śródmieście, nie wyżej I piętra. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 94 538

17. LOKALE
Ubikacji nadającej się na prasownię, poszukuje dobrem położeniu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 93 219

Lokalu widnego na cichy przemysł śródmieściu zaraz szukam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 94 439/40

Skład papieru Sołacz, dwa pokoje kuchnią wynajmie ewentl. 1 próżny pokój. Oferty Działalności 2 — 8, zdg 94 644

Lokal parterowy 50 m² frontowy, przyłączem 2 izbowem mieszkaniem, Poznań, Główna, ul. Główna 31, duży załadz ogród — na cichy przemysł zaraz do wynajęcia, zdg 94 573

18. DZIERŻAWY
Teren ca 2 000 m² Górna Wilda 76 (przy Rynku Wildeckim) na cele przemysłowe lub handlowe do wydzierżawienia od zaraz. Informacja udzieli Adm. Domów, Górna Wilda 152, telefon 70-56, zdg 94 519

Wydzierżawimy wywrotki żelazne, 3/4 m³ „Tri“, Towarzystwo Robót Inżynierskich, Sp. Akc., Poznań, ul. Łukasiewicza 11/13, dg 3 069

Mieszkanie ogrodem Bukowska, Romana Szymańskiego 5, m. 4, zdg 94 824

23. ROZMAITE
Koncesja na wyszynk wódek potrzebna zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 570

Wróżbiarka Świętosławska 8 — 1, zdg 94 491

Kto przyjmie panne miła, skromna, inteligentna do lekkich prac domowych, przyłączeniem do rodziny, bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 461

Akuszerka Strzeleca 2 przy Świętokrzyskim przyjmuje, udziela porady, pomocy położniczej, dg 2395-6

Pianina transportuje z 8,—, Drygas, Poznań, Trzeciego Maja 4, zdg 94 470/1

Adarelli przepowiada z kart Braminów — reki. Przyjmuje tylko Poznaniu. Podgórna 13, mieszkanie 10, front, zdg 94 579

22. ZGUBY
Skradziono rower „meski „Francuska balonówka“, Za wskazanie zł 30,— nagrody. Wiadomość — Jądłojadajnia, Poznań, Piaskowa 2, zdg 94 595/6

Zgubiłem portfel, książkę wojskową, okoliczności Grabów Poznań. Proszę o łaskawy zwrot Edward Sikorski, Poznań, Długa 11, m. 4, zdg 94 662

24. NAUKA
Starszy student prawa poszukiwany na wieś jako korepetytor. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 420

Kursy Handlowe Preissa, rok założenia 1893, Skarbowska 11, 1 października zdg 94 268

Korepetytorki sumienne poleca Samopomoc Organ Studentek, Pilsudskiego 7, pokój 7, telefon 31-20, lub 47-54, zdg 93 419

Kroju szycia, modelowania, także godzinach wieczornych, Reja 5, m. 3, zdg 94 531

25. MUZYKA

Leszczyńska Szkoła
Muzyczna — Leszno — przyjmuje uczniów początkujących — zaawansowanych. — zdg 92 980

Skrzypek
Pierwszorzędny, rutynowany — wolny i paździenika. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 553

Skrzypek
Pierwszorzędny, przystojny. — akordeonem lub dobrym akompaniamentem potrzebny od 1. października. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 500

Gry fortepianowej
udziela dyplom. profesorka konserwatorium w Lipsku, Gniatczyńska

Łazarz
Klonowicza 5, od 5-7, tel. 60-96 (poprzeczna Spokojnej). — dg 3 075

Trio
mieszane z akordeonem od 1. 10. 36. wolne. Września, Poste-restante A. Z. — zdg 94 692

26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

a) Służba domowa

Osoba
wiek średni, dobra gospodyni szuka zajęcia probostwo lub majątek. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 118

Dziewczyna
uczeiwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 548

Służąca
z dobrem gotowaniem szuka posady od zaraz lub 1-szego. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 492

Dziewczyna
samodzielnym gotowaniem poszukuje posady, najchętniej na Śląsk. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 494

Dziewczyna
z prowincji uczeiwa, pracowita, dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 495

Kucharka
Warszawska kuchnia, pensjonacie lub restauracji szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 502

Sierota
poszukuje prania 2,50 dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 656

Dziewczyna
poszukuje posady w restauracji lub cukierni. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 517

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 524

Samodzielnia
do wszystkiego szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 466

Panna
z dobrej rodziny, zna szyć, gotowanie, wszelkie prace domowe, szuka jakiegokolwiek pracy w przyszłym domu. Mogłaby jako przychodnia. Łaskawe oferty do Kurjera Poznański zdg 94 432

Dziewczyna
gotowaniem poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 740

TEATRY

TEATR POLSKI: Wtorek, 22. 9. „Tessa”.
Środa, 23. 9. „Tessa”.
Czwartek, 24. 9. „Tessa”.

KINA

Poznań, wtorek, 22. 9.
APOLLO: „Sztanjar”.
CORSO: „Jestem zbiegiem”.
GLORIA: „6 lat miłości”.
GWIAZDA: „Anna Karenina”.
OŚWIATOWE T. C. L.: — „Chleba naszego powszedniego”.
METROPOLIS: „Miłość w masce”.
RENAISSANCE: „Piekielny Chin”.
SŁOŃCE: „Trędowata”.
SFINKS: „Wonder Bar”.
SWIT: „Złote jeziorko”.
TECZA-Łazarz: „Pan Twardowski”.
TECZA-Wilda: „Moskiewskie noce”.
WILSONA: „Człowiek, który rozbił bank w Monte Carlo”.

Dziewczyna
uczeiwa i pracowita z dobrem gotowaniem szuka posady od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 509

Panienska
inteligentna szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 813

Poszukuje
posady na kilka godzin. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 808

Samodzielnia
kucharka, uczeiwa, sierota, ostatnio 6 lat w jednej posiadzie szuka posady na majątkach. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 787

Gospodyni
skromna, doskonała swoim zawo- dzie „wiek średni, przyjmie posadę małym mieście lub probostwie. Pierwszorzędne świadectwa — ostatnie długoletnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 678

Dziewczyna
nawskroś uczeiwa, poszukuje posady do wszystkiego. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 674

Dziewczyna
samodzielnia, z dobrem gotowaniem, od zaraz lub od 1. 10. szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 673

Dziewczyna
uczeiwa, zaufana, w średnim wieku, język polski, niemiecki, prosi o jakiegokolwiek lepszą pracę bez prania, za małym wynagrodzeniem. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 731

Panna
nawskroś uczeiwa, poszukuje posady wszelkiej pracy, gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 727

Dziewczyna
uczeiwa, gotowanie samodzielne, świadectwa długoletnie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 719

Dziewczyna
samodzielnia, z dobrimi poleceniami, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 717

Poszukuje
posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 607

Starsza
sierota poszukuje posady, pracowita, długimi świadectwami. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 770

Ucziwa
do wszystkiego, z poleceniem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 768

Dziewczyna
uczeiwa, gotowaniem, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 750

b) Inni

Rutynowany bankowiec
poszukuje posady od zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 91 691

Młody urzędnik
gospodarczy, względnie pisarz, 3 lata praktyki, 6 klas gimnazjum, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 187

Gorzelnicy
dublańczy, rutynowany buchalter, poszukuje posady stałej lub sezonowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 901

Technik dentystyczny
komplet operatywa i technika — poszukuje posady. — Warunki skromne. Oferty proszę kierować Kurjer Poznański, pod zdg 93 844

Pielęgniarka
siostra dla niemowlat szuka posady od 1. Oferty Agentura Kurjera Poznański, Puszczykowo zdg 94 490

Ekspedjentka
branży piekarskiej kauceja poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 501

Krawczyń
w domu i poza dom szuka posady. Wielkie Garbary 6, m. 5. — zdg 94 523

Posady
poszukuje — znam stenografię, księgowość, korespondencje handlową i piszę dobrze na maszynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 446

Student
prawa, ekonomii poszukuje zajęcia handlu, przemysłu, bankowości. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 428

Wychowawczyni
poszukuje posady do dzieci, dobre świadectwa, zna szyć, pomoc gospodarstwie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 424

Sierota
poszukuje posady w drukarni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 655

Poszukuje
szycia ręczniarki w konfekcji lub prywatnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 654

Studentka
W. S. H. poszukuje posady kassierki, kauceja 150 ewtl. pracy biurowej. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 619. — ng 17 059

Małopolanka
po maturze szuka posady, da kauceję, skromne wynagrodzenie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 743

Krawcowa
na wszelką garderobę damską, dziecięcą, szuka posady poza domem. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 814

Nauczycielka
z długoletnią praktyką w szkole powszechnej, język niemiecki, francuski, muzyka szuka posady — udziela pomocy w lekcjach w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 809

Dziewiętnastoletni
własny rower poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 604

Krawcowa
poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 581

Panienska
zdolna szuka posady jako początkująca do piekarni lub cukierni. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 94 834

Pierwszorzędna
krawcowa szuka posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 830

2 000,—
pożyczki, kauceja da emeryt kol., bezdzietny, za posadę administratora domu, portiera, inkasenta w Poznaniu 1. 11. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 698

Szofer
mechanik — kawaler, dobrimi świadectwami, poleceniami, kilkulatnia praktyka, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 733

100 zł
dam za wyrobienie stałej posady, starszy pracownik z branży kolonialno-winnej. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 709

Czeladnik
rzeźnicki poszukuje pracy. Świadectwa bardzo dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 572

Samotny
po wojskowości, poszukuje posady od zaraz woźnego, portiera, woźnicy lub jakiegokolwiek innej pracy z rowerem. Na żądanie złożę kauceję bankową. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 759

Fryzjer
dobry przyjmie posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 233

Rzadca
gospodarczy lub ewel ze szkołą rolniczą, dwuletnia praktyka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 216

Zecer
młodszy poszukuje posady — względnie innego podobnego zajęcia. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 186

Uczeń
z branży drogerijnej poszukuje posady, 2 1/2 r. praktyka od zaraz z dobrem poleceniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 171

Nauczycielka
poszukuje posady, gdziekolwiek lub lekcji w Poznaniu. Listy: Poznań, Słowackiego 18, m. 8 — (dom ogrodowy). — zdg 94 155

Rzeźnik - szofer
po wojskowości poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 305

Panienska
lat 17 poszukuje jakiegokolwiek posady, znająca szyć. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 397

Sekretarz
adwokacki, rutynowany, z poważnymi referencjami obejmuje zaraz lub później odpowiednie stanowisko, ewentualnie jako samodzielny korespondent w przemyśle, handlu, bankowości lub ubezpieczeniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 285

Młody
emeryt wojskowy, lat 39, kupiec kolonialny, pracowity, ruchliwy, przyjmie posadę magazyniera-ekspedienta fabryce, hurcie — wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 385

Krawcowa
pierwszorzędna poszukuje posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 380

Sekretarz
notarialny długoletnia praktyka, referencje, poszukuje posady kancelarii notarialnej lub odpowiednim przedsiębiorstwie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 055

Rolnik
emeryt, sprężysty, doświadczony, zaufany, pierwszorzędne świadectwa, polecenia, skromnych wymagań, zastąpi dziedzica, dyrektora, urzędnika podczas wyjazdu, wiczeń wojskowych lub t. p. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 93 820

Szlifierz galwanizator
z długoletnią praktyką, poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 818

Małżeństwo
rzetelne uczeiwe poszukuje stróżostwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 753

Szwajcar
kawaler, podoficer rezerwy. Zna wszechstronnie swój zawód. Dobre polecenia. Przyjmie odpowiednią posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 771

Krawcowa
poleceniem poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 94 130

Dentysta
technik, sumienny, pewny pracownik, operatywie szuka posady, ewtl. pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 126

Dentysta
ubr. samodzielnym przyjmie posadę wydzierżawi praktykę, wzeł. przystąpi do spółki. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 112

Poszukuje
posady w domu poza dom. Pierwszorzędna krawcowa, modelistka specjalistka sukien damskich, garderoby dziecięcej, płaszczy. Janina Andrzejewska, Poznańska 27b (euterena), dom tylny. — zdg 94 138

Nauczycielka
dyplomowana szkoły powszechnej, dwa lata praktyki poszukuje posady do nauczania domowego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 91 212

Porucznik
rezerwy, skończona filozofja — przystojny, obejmuje kierownicze stanowisko, lub odpowiednią posadę. Może złożyć kauceję. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 517

Panienska
lat 17, z prowincji, pracowała w rzeźnictwie, szuka zajęcia w tymże, w nabiale lub piekarni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 93 061

27. WOLNE POSADY

Magistra
względnie asystenta poszukuje apteka Oborniki. Posada stała, referencje. — zdg 93 464

Od zaraz
poszukuje dzielnego, samodzielnego rzadce, kawalera, władającego polskim i niemieckim językiem. Tylko pierwszorzędne referencje będą uwzględnione. — H. Modrow, Gwizdzyń. Hodowlą nasion. Poczta Nowe Miasto n/Dr. — zdg 94 286

Ekspedjentka
z branży towarów krótkich, półczoch, trykotaży, potrzebna 1. 10. do Grodna. Zgłoszenia osobiste. Karolewski, Pluciniński, Woźna 12, Poznań. — zdg 94 412

Służąca
samodzielne gotowanie do wszystkiego potrzebna. Kanałowa 9, — Pomorska. — zdg 94 552

Służąca
samodzielnie gotująca do wszystkiego potrzebna zaraz. Graniczna 1, m. 6 (narożnik Małeckiego 25). — zdg 94 488

Potrzebna
od 1. 10. służąca, dobrimi poleceniami. Marynarska 6 — 2. — zdg 94 455

Potrzebna
uczeiwa gospodyni od 1. 10. do samotnego pana na majątek. — Znajomość hodowli drobiu konieczna. Zgłoszenia odpisem świadectw podanie warunków Kurjera Poznański zdg 94 521

Dziewczyna
do wszystkiego, uczeiwa, pracowita, samodzielne gotowanie, dobre polecenia na Pomorze, chętnie Małopolanka lub Królewianka. Zgłoszenia Wrocławskie 28/29 m. 15. — zdg 94 523

Dziewczyna
do wszystkiego, kuchnia warszawska. Piekary 12 — 4. od 19 — 20. — zdg 94 535

Dziewczyna
do dzieci i wszystkiego. Różana 22, m. 7. — zdg 94 640

Gospoia
służąca umiejąca dobrze gotować, zaprawiać i piec, uczeiwa samodzielna z dobrimi świadectwami na stałą posadę od zaraz potrzebna. Zgłoszenia Szymański, Poczta 31. — zdg 94 633

Potrzebny
zdun, który umie budować kuchnię z jednoczesnym ogrzewaniem następnego jednego lub dwóch pokoi. Oferty do Kurjera Poznański zdg 94 453

Składnica
węgli potrzebuje inkasentki z małą kauceją. Pólna 38, 46-14. — zdg 94 447

Na zastępstwo
lekarza-dentystki, młoda. Oferty podaniem warunków do Kurjera Poznański zdg 94 425

Emulsja „Erbe”
z tranu norweskiego zawierającego 500 jedn. Witamin A i 250 „Witamin D”
ng 17 144

Dziewczyna
wiejska z pościela. Krajewski, P. Wawrzyniaka 6, skład. — zdg 94 812

Urzędnik gospod.
z wyższ. wykształc. i kilkulat. prakt. potrzebny od 1. 10. Oferty Wypiańskiego 10, m. 3. — zdg 94 803

Gospoia
tylko dobrym gotowaniem (kuchnia warszawska) potrzebna 1. 10. 36. Zgłoszenia Szewska 14, m. 1. — zdg 94 800

Niania
młoda, zdrowa potrzebna zaraz. Zgłoszenia Szewska 14, m. 1. — zdg 94 799

Fryzjerka
pensja. Focha 4. — zdg 94 788

Uczeń
piekarski potrzebny. Zasada. — Młyńska 2. — zdg 94 825

Posłańcy
Miejscy uczeiwi, kauceja. Rzeczypospolitej 3 — 1. — zdg 94 822

Magazyniera (zdolnego kupca)
przyjmie się zaraz do większej fabryki cukrów, czekolady. Pierwszorzędna osoba, która już tego rodzaju stanowisko zajmowała. Oferty do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań pod nr. 39,6. — P. 6 988-39,6

Instruktor
ogólnie-rolniczy, znającego ustawaodawstwo odukueniowe, dobrego organizatora — biegła wymowa — poszukuje Pomorskie Towarzystwo Rolnicze, Toruń, Sienkiewicza 12. — dg 3 071

Dziewczyna
samodzielnia do samotnej osoby z gotowaniem i prasowaniem sztywnej bielizny na wskroś uczeiwa, dobrze polecona z odpisem świadectw może się zgłosić do Kurjera Poznański zdg 94 629

Potrzebna
od 1. 10. służąca uczeiwa, czysta, umiejąca dobrze gotować. Zgłoszenia od 4 — 6, ul. Chelmońskiego 17, m. 3. — zdg 94 616

Potrzebna
zaraz na stałe maszynistka własna maszyna. Oferty wymagania Kurjer Poznański zdg 94 608

Uczenica
potrzebna do wycuczenia prac. Palmia, Woźna 14 a. — zdg 94 815

Poszukuje
od zaraz młodszego ekspedienta z branży konfekcji i artykułów męskich. Zgłoszenia z podaniem warunków przy wolnym utrzymaniu, dołączeniem odpisów świadectw i fotografii. — Dom Odzieży i artykułów męskich W. Meliński, Kutno, Zamenhoffa 2. — zdg 94 444

Posługa
Kanałowa 14 — 7. — zdg 94 435

Ekspedjentka
rutynowana, artykułów damskich potrzebna 1. 10., tylko starsza siła, konieczny język niemiecki. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 94 427

Służąca
od 1. Konopnickiej 8. — zdg 94 464

„Azur”
Maszalarska 2, otwarte do rana — koncert. — Pr 6588-57.16

Kino Oświatowe TGI
Dzisiaj widowisko dla wszystkich, najaktualniejszy temat, najciekawsze kreacje artystów, największy sukces reżysera King-Vidora, film nagrodzony złotym medalem Ligi Narodów „Chleba naszego powszedniego”. — ng 16 726/7

„Wonder Bar”
Brawurowa kreacja gigantycznego przepychu

Kinoteatr „Sfinks”
zdg 94 236

„Kapelusz”
modnie przefasonowany oświetlony, zastąpi nowy. Tanie kapelusze na składzie. Wytwórnia kapeluszy męskich, damskich 27-go Grudnia 2, podwórze. — zdg 85 745

KUPIEC
doświadczony organizator, dobrze ustosunkowany do władz przemysłu i sfer kupieckich poszukuje przedstawicielstwa na Górny Śląsk i Zagłębie Dąbrowskie. Zgłoszenia pod WK. 382 do Towarzystwa Reklam Miedzynarodowej, Katowice, Plac Marsz. Piłsudskiego 11. — Tg 1558

Humor zagraniczny

W przyjemnej oberży na lotnisku.
— Czy to panowie ośmieliliście się powiedzieć, że pieczeń była twarda jak rzemień?

Co futro — to Edmund Rychter — co palto — to Edmund Rychter — co ubranie — to Edmund Rychter, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata
na miesiąc wrzesień 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,10, kwartalnie zł 12,30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5,00, w innych krajach zł 7,00—9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną, codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiały poświęcone danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potoczными 200 gr od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18,30, w nagłych wypadkach do godz. 22 w stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10,45, większe dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówk.); słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałą wskutek matryc, wydawnictwo nie odpowiada.